

Najczęściej zadawane pytania

Wersja: 5.0, 08.11.2021

Szanowni Państwo,

Przedstawiamy listę odpowiedzi na pytania, które mogą pojawiać się w odniesieniu do programu rządowego „Tarcza finansowa 2.0 Polskiego Funduszu Rozwoju dla mikro, małych i średnich firm”. Program ma na celu zapobiegnięcie ryzyka masowej upadłości beneficjentów oraz zwolnień ich pracowników na skutek znaczących zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki w związku z drugą falą pandemii COVID-19. Materiał będzie aktualizowany w miarę pojawiania się kolejnych pytań w sprawie Programu. Jeśli nie znajdą Państwo odpowiedzi na nurtujące Państwa pytanie poniżej, zachęcamy do skorzystania z formularza kontaktowego na stronie <https://pfrsa.pl/tarcza-finansowa-pfr/tarcza-finansowa-pfr-20.html#mmsp>.

Zwracamy jednocześnie Państwa uwagę, że materiał ma charakter ogólny i nie stanowi porady prawnej, zaś ostateczna ocena sytuacji przedsiębiorcy będzie dokonywana w oparciu o całością okoliczności jego konkretnie dotyczących, z uwzględnieniem postanowień umowy subwencji finansowej oraz Regulaminu, jaki został mu przedstawiony do akceptacji przed przystąpieniem do procedury udzielenia wsparcia w ramach Programu, oraz regulacji wewnętrznych PFR.

Spis treści

1. Definicje.....	2
2. Pytania ogólne	6
3. Wydatkowanie subwencji finansowej.....	20
4. Zasady rozliczenia i zwrotu subwencji finansowej dla Mikrofirm	25
5. Zasady rozliczenia i zwrotu subwencji finansowej dla MŚP	39
6. Warunki udziału w Programie (pytania dot. etapu udzielania subwencji).....	56
7. Składanie odwołań (pytania dot. etapu udzielania subwencji).....	86

1. Definicje

1.1. W niniejszym dokumencie używane są następujące pojęcia i definicje:

„CEIDG” - oznacza Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej.

„Duży Przedsiębiorca” - oznacza przedsiębiorcę, w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawo Przedsiębiorców, który może uczestniczyć w Programie na takich warunkach jak MŚP, jeżeli:

- (i) 25% lub więcej jego kapitału zakładowego lub praw głosu jest bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane, wspólnie lub indywidualnie, przez jeden lub więcej organów publicznych, przy czym w każdym przypadku przedsiębiorstwo samodzielnie (bez wspólników i podmiotów powiązanych) zatrudnia do 249 Pracowników, a roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub jego suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR oraz
- (ii) nie jest Mikrofirmą,
- (iii) nie skorzystał z programu Tarcza Finansowa PFR dla Dużych Firm.

Przy czym przy określeniu statusu przedsiębiorstwa powinno się uwzględniać inne warunki wskazane w treści Regulaminu oraz załączniku I do GBER. Wszystkie postanowienia Regulaminu odnoszące się do MŚP dotyczą również Dużego Przedsiębiorcy.

„Dzień Roboczy” - oznacza dzień inny niż sobota, niedziela i dzień wolny od pracy na podstawie bezwzględnie obowiązujących przepisów polskiego prawa, w którym banki są otwarte w celu prowadzenia zwykłej działalności (innej niż działalność za pomocą wyłącznie kanałów elektronicznych i telefonicznych) w Warszawie, lub, w przypadku braku prowadzenia przez bank działalności w Warszawie, w odniesieniu do tego banku w miejscowości, w której posiada on swoją siedzibę.

„Główny Beneficjent Rzeczywisty” - oznacza: (i) jeżeli występuje jeden Beneficjent Rzeczywisty przedsiębiorcy – jedynego Beneficjenta Rzeczywistego oraz (ii) jeżeli występuje więcej niż jeden Beneficjent Rzeczywisty przedsiębiorcy – Beneficjenta Rzeczywistego, który w ocenie PFR wywiera największy decydujący wpływ (albo Beneficjentów Rzeczywistych wywierających taki sam największy decydujący wpływ) na czynności lub działania podejmowane przez przedsiębiorcę (w tym na skutek posiadania większości głosów w organach przedsiębiorcy lub poprzez wpływ na ustalenie większości składu organów przedsiębiorcy) spośród wszystkich Beneficjentów Rzeczywistych danego przedsiębiorcy.

„Kodeks Cywilny” - oznacza ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U.2020.1740 t.j. z dnia 2020.10.08).

„KSH” - oznacza ustawę z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U.2020.1526 t.j. z dnia 2020.09.04).

„Koszty Stałe” - oznaczają stratę brutto (wynik finansowy wnioskodawcy przed opodatkowaniem, uwzględniający zysk/stratę z działalności operacyjnej oraz koszty i przychody finansowe) w okresie od

dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 31 marca 2021 r., wykazaną przez wnioskodawcę w rachunku zysków i strat lub innych dokumentach sprawozdawczych (w przypadku wnioskodawców niesporządzających rachunku zysków i strat), z wyłączeniem kosztów aktualizacji wartości aktywów oraz uwzględniającą przychody z tytułu pomocy publicznej uzyskane z innych źródeł (zarówno otrzymane, jak i oczekiwane).

„KRS” - oznacza rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

„Kwalifikowany Podpis Elektroniczny” - oznacza kwalifikowany podpis elektroniczny w rozumieniu art. 3 pkt 12) Rozporządzenia eIDAS.

„Mikrofirma” - oznacza przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawo Przedsiębiorców, który na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku Pracowników na ten dzień, na dzień 31 lipca 2020 r., zatrudnia, co najmniej 1 Pracownika oraz nie więcej niż 9 Pracowników (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz jego roczny obrót netto za 2019 r. lub suma bilansowa w 2019 r. nie przekracza kwoty 2 mln EUR.

Przy czym określenie statusu Mikrofirmy powinno uwzględniać inne warunki określone w treści Regulaminu oraz załączniku I do GBER.

„MŚP” - oznacza przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa Przedsiębiorców:

- (i) który na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku Pracowników na ten dzień, na dzień 31 lipca 2020 r., zatrudnia, co najmniej 1 Pracownika oraz nie więcej niż 249 Pracowników (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz jego roczny obrót netto za rok 2019 nie przekracza 50 mln EUR lub suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR,
- (ii) który nie jest Mikrofirmą.

Przy czym określenie statusu MŚP powinno uwzględniać inne warunki określone w treści Regulaminu oraz załącznika I do GBER.

„Osoba Upoważniona” - oznacza:

- (i) beneficjenta będącego osobą fizyczną wykonującą działalność gospodarczą,
- (ii) osobę składającą wniosek, zawierającą umowę subwencji finansowej lub składającą wobec PFR lub banku jakiejkolwiek oświadczenia wiedzy lub woli w związku z powyższym w imieniu beneficjenta:
  - uprawnioną do samodzielnej reprezentacji beneficjenta jak członek jego organu lub innego rodzaju przedstawiciel, którego dane są zamieszczone w KRS lub w CEIDG lub
  - upoważnioną przez beneficjenta do dokonania powyższych czynności na podstawie pełnomocnictwa.

„Osoba Zatrudniona” - oznacza osobę fizyczną:

- (i) która zgodnie z przepisami polskiego prawa pozostaje z beneficjentem w stosunku pracy oraz została zgłoszona przez beneficjenta do ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem, że stan zatrudnienia określa się w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy lub
- (ii) współpracującą z beneficjentem, niezależnie od formy prawnej tej współpracy (w tym, w szczególności, na podstawie umów cywilnoprawnych), za którą beneficjent odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne.

Oświadczenie o Rozliczeniu - oznacza zestaw oświadczeń wiedzy i woli beneficjenta lub Osoby Upoważnionej złożonych wobec PFR, za pośrednictwem banku i z wykorzystaniem bankowości elektronicznej, w celu rozliczenia otrzymanej przez beneficjenta subwencji finansowej, w sposób, w terminie i na warunkach określonych w dokumentach programowych.

„**PFR**” - oznacza Polski Fundusz Rozwoju S.A.

„**Pracownik**” - oznacza, na potrzeby ustalenia statusu MŚP, Mikrofirmy lub Dużego Przedsiębiorcy, osobę fizyczną zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, przy czym za pracowników nie uważa się pracowników na urloпах: macierzyńskim, na warunkach urlopu macierzyńskiego, ojcowskim, rodzicielskim, wychowawczym lub zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego.

„**Prawo Przedsiębiorców**” - oznacza ustawę z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U.2019.1292 t.j. z dnia 2019.07.12).

„**Prawo Pocztowe**” - oznacza ustawę z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz.U.2020.1041 t.j. z dnia 2020.06.15).

„**Prawo Restrukturyzacyjne**” - oznacza ustawę z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U.2020.814 t.j. z dnia 2020.05.07).

„**Prawo Upadłościowe**” - oznacza ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U.2020.1228 t.j. z dnia 2020.07.10).

„**Przedsiębiorstwa Partnerskie**” - oznaczają wszystkie przedsiębiorstwa, które nie są Przedsiębiorstwami Powiązanymi zgodnie z Regulaminem oraz załącznikiem I do GBER i między którymi istnieją następujące związki - przedsiębiorstwo działające na rynku wyższego szczebla (typu upstream) posiada, samodzielnie lub wspólnie z co najmniej jednym Przedsiębiorstwem Powiązanym, co najmniej 25% kapitału innego przedsiębiorstwa działającego na rynku niższego szczebla (typu downstream) lub praw głosu w takim przedsiębiorstwie.

„**Przedsiębiorstwa Powiązane**” - oznaczają przedsiębiorstwa, które pozostają w jednym z poniższych związków:

- (i) przedsiębiorstwo ma większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie w roli udziałowca/akcjonariusza lub członka,

- (ii) przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa,
- (iii) przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo na podstawie umowy zawartej z tym przedsiębiorstwem lub postanowień w jego statucie lub umowie spółki,
- (iv) przedsiębiorstwo będące udziałowcem/akcjonariuszem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, na mocy umowy z innymi udziałowcami/akcjonariuszami lub członkami tego przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców/akcjonariuszy lub członków w tym przedsiębiorstwie, z uwzględnieniem metodologii przyjętej w załączniku I do GBER.

„Przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji” - oznacza przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji w rozumieniu art. 2 pkt 18) GBER.

„Przychody” - oznaczają:

- a) wartość sprzedaży towarów i usług wykazaną w deklaracji JPK V7M – w stosunku do beneficjentów będących czynnymi podatnikami VAT rozliczającymi się miesięcznie;
- b) wartość sprzedaży towarów i usług wykazaną w deklaracji JPK V7K (w zakresie sprzedaży za dany miesiąc) – w stosunku do beneficjentów, będących czynnymi podatnikami VAT rozliczającymi się kwartalnie;
- c) przychód z innych źródeł (tzw. przychód operacyjny) w rozumieniu ustawy CIT albo przychód z działalności w rozumieniu ustawy PIT, stanowiące podstawę do obliczenia zaliczki na podatek CIT albo PIT – w stosunku do beneficjentów: (i) będących czynnymi podatnikami VAT wystawiającymi faktury VAT marża (w tym beneficjentów, którzy wykazali co najmniej jedną fakturę objętą obowiązkiem VAT marży), (ii) będących czynnymi podatnikami VAT, rozliczającymi się kasowo, (iii) świadczących tylko i wyłącznie czynności zwolnione z VAT (zwolnienie przedmiotowe), (iv) niebędących podatnikami VAT (w tym beneficjentów zwolnionych podmiotowo z VAT), oraz (v) rozliczających się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych oraz
- d) kwotę wyliczoną przez beneficjenta na podstawie wystawionych faktur lub rachunków – w stosunku do Beneficjenta korzystającego z karty podatkowej (niebędącego czynnym podatnikiem VAT).

„Regulamin” - oznacza regulamin ubiegania się o udział w programie rządowym „Tarcza finansowa 2.0 Polskiego Funduszu Rozwoju dla Mikro, Małych i Średnich Firm”.

„Rozporządzenie eIDAS” - oznacza Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. UE L 257/73).

„**GBER**” - oznacza Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. UE L 187/1).

„**Tarcza Finansowa 2.0**” lub „**Program**” - oznacza rządowy program udzielania beneficjentom subwencji finansowych pt. „Tarcza finansowa 2.0 Polskiego Funduszu Rozwoju dla Mikro, Małych i Średnich Firm”.

„**Tarcza Finansowa 1.0**” - oznacza rządowy program udzielania beneficjentom subwencji finansowych pt. „Tarcza finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm”.

„**Tymczasowe Ramy Pomocy**” - oznacza komunikat Komisji Europejskiej z dnia 19 marca 2020 r., uwzględniający dokument pt. „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” (C(2020) 1863 final), z późniejszymi zmianami, następnie przedłużony komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 13 października 2020 r., zawierającym czwartą zmianę „Tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” oraz zmianę załącznika do komunikatu Komisji do państw członkowskich w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych (2020/C 340 I/01).

„**Ustawa AML**” - oznacza ustawę z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U.2020.971 t.j. z dnia 2020.06.01).

„**Ustawa o SIR**” - oznacza ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju (Dz.U.2020.2011 t.j. z dnia 2020.11.13).

„**Ustawa o Zwalczeniu Chorób Zakaźnych**” - oznacza ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2020.1845 t.j. z dnia 2020.10.20).

2. Pytania ogólne

2.1. Gdzie mogę znaleźć informacje o Programie?

Informacje o Programie można znaleźć na stronie internetowej <https://pfrsa.pl/tarcza-finansowa-pfr/tarcza-finansowa-pfr-20.html#mmssp>.

2.2. Gdzie może otrzymać pomoc beneficjent, który ma pytania związane z rozliczaniem subwencji finansowej?

Od 8 listopada br. prowadzone są bezpłatne szkolenia informacyjne dla MŚP, dotyczące rozliczania i zwrotu subwencji finansowych. Szkolenia dla Mikrofirm, z uwagi na termin na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu przez tych przedsiębiorców, rozpoczną się od stycznia 2022 r. Szczegółowe informacje o

tych bezpłatnych szkoleniach można znaleźć na stronie <https://pfrportal.pl/tarcza-finansowa-pfr-2-0/> oraz na stronie PFR.

W razie pytań lub wątpliwości dotyczących spłaty subwencji finansowej należy dzwonić na infolinię PFR pod numerem +22 703 43 00 (czynna od poniedziałku do piątku od 8.00 do 17.00, opłata zgodnie z cennikiem operatora).

2.3. Do kogo kierowany jest Program i jaki jest jego cel?

Program jest programem rządowym wprowadzanym w celu wsparcia Mikrofirm oraz MŚP, które ucierpiały na skutek pandemii wirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę COVID-19. Zasadniczym celem Programu jest realizacja podstawowego interesu ekonomicznego Rzeczypospolitej Polskiej w postaci zapewnienia stabilności przedsiębiorstw i gospodarki.

Tarcza Finansowa 2.0 ma na celu zapobiegnięcie ryzyka masowej upadłości beneficjentów oraz zwolnień ich pracowników na skutek znaczących zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki w związku z drugą falą pandemii COVID-19.

O udział w Programie mogli ubiegać się wnioskodawcy będący osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonujący działalność gospodarczą oraz wspólnicy spółek cywilnych w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, w każdym przypadku pod warunkiem posiadania statusu Mikrofirmy lub MŚP.

2.4. W jakiej formie udzielane było wsparcie w ramach Programu? Czy wsparcie udzielane w ramach Programu ma charakter zwrotny czy bezzwrotny?

Instrumentem finansowym przewidzianym przez Program w celu udzielenia wsparcia przedsiębiorcom jest subwencja finansowa. Subwencja finansowa udzielana była na podstawie umowy o udzielenie subwencji finansowej, której zawarcie przez przedsiębiorcę było konieczne i niezbędne dla otrzymania subwencji finansowej. Subwencja finansowa będzie miała charakter bezzwrotny, po spełnieniu przez przedsiębiorcę warunków określonych w Programie.

2.5. Czy subwencja finansowa udzielana w ramach Tarczy Finansowej 2.0 jest pomocą publiczną?

Wsparcie udzielane w ramach Tarczy Finansowej 2.0 jest pomocą publiczną. Subwencja finansowa udzielana jest jako pomoc przewidziana w:

- i. Sekcji 3.1 Tymczasowych Ram Pomocy - dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw spełniających kryteria Mikrofirmy w rozumieniu Programu oraz załącznika I do GBER oraz
- ii. Sekcji 3.12 Tymczasowych Ram Pomocy - dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw spełniających kryteria MŚP w rozumieniu Programu oraz załącznika I do GBER.

W umowie subwencji finansowej beneficjent oświadczył, że kwota subwencji finansowej, o którą wnioskuje nie doprowadzi do przekroczenia limitów kumulacji pomocy publicznej określonych w Tymczasowych Ramach Pomocy.

Właściwym organem do wyjaśniania szczegółowych zasad łączenia różnych rodzajów pomocy publicznej jest Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (por.

https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php#faq3972).

2.6. Czy cała kwota subwencji finansowej w ramach Tarczy Finansowej 2.0, nawet część podlegająca zwrotowi, stanowi pomoc publiczną?

Nie. Pełne umorzenie subwencji finansowej nie wpływa na wartość udzielonej pomocy. Wartość umorzonej subwencji ma status pomocy umorzonej i niezwróconej, w związku z czym PFR nie koryguje informacji w SUDOP.

Natomiast wartość spłaconej subwencji finansowej ma status pomocy udzielonej i zwróconej. W przypadku spłaty subwencji, w ramach umowy subwencji finansowej, PFR dokonuje korekty wartości udzielonej pomocy - w terminie 7 dni od dnia dokonania spłaty.

2.7. Czy PFR wydaje zaświadczenia o pomocy publicznej udzielonej w ramach Programu?

Nie, PFR nie wydaje takich zaświadczeń. W przypadku pomocy antykrzysowej, w tym subwencji finansowej udzielanej w ramach Programu, nie ma potrzeby wydawania zaświadczeń o udzielanej pomocy.

2.8. Do kiedy można było składać wnioski o subwencję finansową?

Termin przyjmowania wniosków o subwencję finansową w ramach Programu upłynął 28 lutego 2021 roku. Do tego dnia banki uczestniczące w Programie przyjmowały wnioski o subwencję. Procedura odwoławcza w ramach Programu trwała od 1 lutego 2021 r. do 31 marca 2021 r.

2.9. Czy przedsiębiorca, który skorzystał z Tarczy Finansowej 1.0, mógł wnioskować o pomoc w ramach Tarczy Finansowej 2.0?

Tak, z zastrzeżeniem limitów pomocy publicznej oraz limitów pomocy określonej w Regulaminie, a przyznanej w ramach obydwu Tarcz Finansowych.

2.10. Czy naruszenie przez przedsiębiorcę ograniczeń, nakazów lub zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii może mieć wpływ na umowę subwencji finansowej?

Tak. W umowie subwencji finansowej przedsiębiorca składał, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego lub nierzetelnego oświadczenia, oświadczenie, że nie naruszył, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z

wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-12 Ustawy o Zwalczaniu Chorób Zakaźnych. Przedsiębiorca oświadczał także, że wskazane wyżej oświadczenie jest w całości prawdziwe i rzetelne, a w przypadku, gdyby przed uzyskaniem subwencji finansowej okoliczności wskazane w tym oświadczeniu uległy zmianie, zobowiązał się do niezwłocznego złożenia oświadczenia korygującego. Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy z 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2112) naruszenie przez przedsiębiorcę ograniczeń, nakazów i zakazów w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-12 Ustawy o Zwalczaniu Chorób Zakaźnych stanowi podstawę odmowy udzielenia pomocy publicznej.

W Oświadczeniu o Rozliczeniu beneficjent m.in. oświadcza (udzielając odpowiedzi „Tak” albo „Nie”) czy przestrzegał, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, wskazanych wyżej ograniczeń, nakazów i zakazów. W przypadku ich naruszenia, PFR jest uprawniony do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej bez zachowania okresu wypowiedzenia, a przedsiębiorca zobowiązany jest wówczas do zwrotu subwencji finansowej.

2.11. Jaki był limit pomocy w ramach Tarczy Finansowej 2.0?

Maksymalna kwota finansowania dla Mikrofirm to 324 tys. zł, przy czym maksymalna kwota finansowania na Osobę Zatrudnioną nie mogła być wyższa niż 36 tys. zł. Należy także pamiętać, iż suma finansowania z Tarczy Finansowej 1.0 i Tarczy Finansowej 2.0 nie mogła być wyższa niż 72 tys. zł na jedną Osobę Zatrudnioną.

Maksymalna kwota finansowania dla MŚP z Tarczy Finansowej 2.0 nie mogła przekroczyć 3,5 mln zł z zastrzeżeniem, że wysokość pomocy na jedną Osobę Zatrudnioną nie mogła przekroczyć 72 tys. zł, a maksymalna kwota finansowania z Tarczy Finansowej 1.0 i Tarczy Finansowej 2.0 nie mogła w sumie przekroczyć 144 tys. zł na jedną Osobę Zatrudnioną.

Stan zatrudnienia na potrzeby ustalenia powyższych limitów badany był na dzień 30 września 2020 r.

2.12. Czy duży przedsiębiorca mógł skorzystać z Programu?

Duży Przedsiębiorca mógł uczestniczyć w Programie na takich warunkach jak MŚP, jeżeli:

- (i) 25% lub więcej jego kapitału zakładowego lub praw głosu było bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane, wspólnie lub indywidualnie, przez jeden lub więcej organów publicznych, przy czym w każdym przypadku przedsiębiorstwo samodzielnie (bez wspólników i podmiotów powiązanych) zatrudniało do 249 Pracowników, a roczny obrót nie przekraczał 50 mln EUR lub jego suma bilansowa nie przekraczała 43 mln EUR, oraz
- (ii) nie był Mikrofirmą,
- (iii) nie skorzystał z programu Tarcza Finansowa PFR dla Dużych Firm.

Przy określeniu statusu przedsiębiorstwa należało uwzględnić inne warunki wskazane w treści Regulaminu oraz załączniku I do GBER.

Należy zwrócić uwagę, że podmiot, którego 25% lub więcej kapitału lub praw głosu jest kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie, przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego jest zawsze uznawany za Dużego Przedsiębiorcę. Nie dotyczy to jednak spółek komunalnych kontrolowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, których budżet nie przekracza rocznie kwoty 10 mln EUR oraz liczba mieszkańców nie przekracza 5 tys. oraz w których udział jednostki samorządu terytorialnego jest nie większy niż 50%.

2.13. Czy umorzona część subwencji finansowej stanowi przychód do opodatkowania dla przedsiębiorcy?

Nie. Wynika to z rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 16 lipca 2021 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od dochodów (przychodów) z tytułu umorzenia subwencji finansowej lub finansowania preferencyjnego udzielonych przez Polski Fundusz Rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1316).

Rozporządzeniem tym zarządzono zaniechanie poboru podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych od dochodów (przychodów) m.in. z tytułu umorzenia subwencji finansowej udzielonych przez PFR w ramach rządowego programu udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego, o którym mowa w art. 21a ust. 1 Ustawy o SIR (dotyczy to m.in. wsparcia w ramach Programu). Zaniechanie to ma zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 czerwca 2021 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. Wyjaśnienia Ministerstwa Finansów dotyczące zaksięgowania umorzenie subwencji PFR, od której zaniechano podatku dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/finanse/jak-nalezy-zaksiegowac-umorzenie-subwencji-pfr-od-ktorej-zaniechano-podatku>.

2.14. Czy istnieje obowiązujący wzór pełnomocnictwa?

Tak. Wzór pełnomocnictwa, którego złożenie było wymagane w Tarczy Finansowej 2.0, dostępny jest na stronie PFR: https://pfrsa.pl/dam/serwis-korporacyjny-pfr/documents/tarcza-finansowa-pfr-20/Tarcza_finansowa_2.0_PFR_dla_MMSP_pełnomocnictwo.pdf. Na stronie tej dostępna jest także szczegółowa instrukcja wyjaśniająca jak pełnomocnictwo powinno być wypełnione i podpisane: https://pfrsa.pl/dam/serwis-korporacyjny-pfr/documents/tarcza-finansowa-pfr-20/Tarcza_finansowa_2.0_PFR_dla_MMSP_pełnomocnictwo_instrukcja.pdf. Przedsiębiorcy nieposiadający kwalifikowanego podpisu elektronicznego znajdą na niej także wskazówki dotyczące tego, gdzie i u kogo można zamówić taki podpis.

Pełnomocnictwo należało złożyć w postaci wypełnionego i podpisanego pliku PDF dokumentu pełnomocnictwa, dostępnego pod powyższym linkiem lub pobranego ze strony banku lub bankowości elektronicznej. Dokumenty w postaci skanów, wydruków, kopii z innych programów nie są uznawane przez PFR za prawidłowe.

Wskazane było, aby w sytuacji, gdy pełnomocnictwo powinno być zostać podpisane przez więcej niż jedną osobę, każda z nich złożyła wymagany podpis (kwalifikowany podpis elektroniczny) na tym samym dokumencie PDF (pełnomocnictwie).

Uwaga! Przedsiębiorcy, którzy w trakcie wnioskowania o subwencję finansową nie dołączyli poprawnych lub kompletnych dokumentów dotyczących umocowania (m.in. pełnomocnictwa), odnajdą w Oświadczeniu o Rozliczeniu dodatkowe pole (tzw. oświadczenie retrospektywne). Zaznaczając je, beneficjent oświadczy, że pozostaje związany postanowieniami umowy subwencji finansowej oraz potwierdzi, że wszystkie oświadczenia składane w jego imieniu w umowie subwencji lub w związku z nią są uznawane za złożone od dnia zawarcia tej umowy. Oprócz złożenia tego oświadczenia retrospektywnego, beneficjent musi dostarczyć do banku dokumenty potwierdzające to umocowanie. Ma na to 14 dni od dnia złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu.

2.15. Kto powinien być podpisać pełnomocnictwo do złożenia wniosku o subwencję, gdy wniosek ten składał jeden z trzech wspólników spółki cywilnej bądź spółki jawnej?

Jeśli wniosek o subwencję finansową składał np. jeden z trzech wspólników spółki cywilnej, to na udzielonym mu pełnomocnictwie podpisy powinni byli złożyć pozostali dwaj wspólnicy tej spółki. Gdyby natomiast, w przypadku spółki cywilnej, wniosek składała np. księgowa, to na udzielonym jej pełnomocnictwie podpisy powinni byli złożyć wszyscy wspólnicy tej spółki.

W przypadku spółki jawnej należy pamiętać, że jest ona wpisana do KRS i sposób reprezentacji tej spółki jest ujawniony w KRS. Jeżeli spółka jawna ma np. trzech wspólników i każdy z nich jest uprawniony do samodzielnego reprezentowania spółki, a wniosek składał jeden ze wspólników, to nie potrzebował on pełnomocnictwa od pozostałych wspólników tej spółki. Gdyby natomiast, we wskazanym wyżej przypadku, wniosek o subwencję składała np. księgowa, to potrzebowałaby ona pełnomocnictwa udzielonego jej przez jednego ze wspólników spółki jawnej. Spółka jawna powinna być reprezentowana zgodnie z zasadami wskazanymi w KRS.

2.16. Jeżeli zmiany w zarządzie spółki nie były ujawnione w KRS, to jaki dokument powinien być załączyć przedsiębiorca, aby wykazać, że osoba składająca wniosek o subwencję albo osoba udzielająca jej pełnomocnictwa, była uprawniona do reprezentacji spółki?

W przypadku rozbieżności pomiędzy danymi wynikającymi z odpisu z KRS lub wydruku z CEIDG poświadczającymi umocowanie danej osoby do samodzielnego reprezentowania beneficjenta lub umocowanie osób udzielających pełnomocnictwa do samodzielnego reprezentowania beneficjenta, a stanem faktycznym – wymagane było przekazanie do banku dokumentów wyjaśniających rozbieżności.

We wskazanym w pytaniu stanie faktycznym należało przy składaniu wniosku o subwencję przekazać wniosek złożony do KRS wraz z załącznikami obejmujący swym zakresem zmianę osób uprawnionych do reprezentacji beneficjenta.

Uwaga! Przedsiębiorcy, którzy w trakcie wnioskowania o subwencję finansową nie dołączyli poprawnych lub kompletnych dokumentów dotyczących umocowania, odnajdą w Oświadczeniu o Rozliczeniu dodatkowe pole (tzw. oświadczenie retrospektywne). Zaznaczając je, beneficjent oświadczy, że pozostaje związany postanowieniami umowy subwencji finansowej oraz potwierdzi, że wszystkie oświadczenia składane w jego imieniu w umowie subwencji lub w związku z nią są uznawane za złożone od dnia zawarcia tej umowy. Oprócz złożenia tego oświadczenia retrospektywnego, beneficjent musi dostarczyć do banku dokumenty potwierdzające to umocowanie. Ma na to 14 dni od dnia złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu.

2.17. Czy w razie występowania wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami konieczna była zgoda małżonka przedsiębiorcy, prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą bądź będącego współnikiem spółki cywilnej, na wystąpienie o wsparcie w ramach Programu?

Tak. Uzyskanie takiej zgody było konieczne, jednakże jej dołączenie do wniosku nie było wymagane. Przedsiębiorca powinien być zostać upoważniony do dokonywania wszelkich czynności związanych ze złożeniem wniosku i podpisaniem umowy.

2.18. Czy zgoda małżonka beneficjenta na ubieganie się o subwencję w przypadku wspólności majątkowej będzie w jakikolwiek sposób weryfikowana przez PFR?

Beneficjent będący osobą fizyczną musiał oświadczyć, że uzyskał wszelkie zgody niezbędne do zawarcia umowy subwencji finansowej, w tym beneficjent pozostający w związku małżeńskim oświadczał, że uzyskał zgodę małżonka na zawarcie umowy subwencji (o ile taka zgoda była wymagana). Za przedstawienie fałszywych informacji oraz za złożenie fałszywych oświadczeń w związku z procesem ubiegania się o subwencję grozi odpowiedzialność karna.

PFR może kontrolować prawdziwość oświadczeń, informacji i dokumentów złożonych w związku z zawarciem umowy subwencji, co beneficjent zobowiązuje się umożliwić w pełnym zakresie wskazanym przez PFR.

2.19. Czy wymagane było uzyskanie zgód organów korporacyjnych/wspólników spółek cywilnych, spółek prawa handlowego oraz innych jednostek organizacyjnych w celu ubiegania się o wsparcie w ramach Programu?

Uzyskanie takich zgód było konieczne, jeżeli było wymagane przez odpowiednie dokumenty korporacyjne przedsiębiorcy (w szczególności przez umowę spółki albo statut).

2.20. Kiedy umowa subwencji finansowej wygasa?

Umowa subwencji finansowej wygasa z chwilą:

- a) udostępnienia beneficjentowi w bankowości elektronicznej, w innym kanale komunikacji banku z beneficjentem lub w inny sposób decyzji o odmowie przyznania subwencji finansowej;
- b) upływu okresu wypowiedzenia umowy subwencji finansowej;
- c) odstąpienia od umowy subwencji finansowej przez beneficjenta zgodnie z Regulaminem;
- d) całkowitego wykonania obowiązków wynikających z umowy subwencji finansowej przez beneficjenta.

2.21. Kiedy PFR może wypowiedzieć umowę subwencji finansowej?

PFR ma prawo do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej w każdym czasie w okresie jej obowiązywania w trybie natychmiastowym, bez zachowania jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia, w przypadku:

- a) stwierdzenia, że którekolwiek oświadczenie, informacja lub dokument przedstawione bankowi lub PFR w treści lub w związku z wnioskiem, odwołaniem lub umową subwencji finansowej jest nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd;
- b) stwierdzenia, że beneficjent nie spełniał któregoś z warunków programowych w dacie, w której zobowiązany był go spełniać;
- c) stwierdzenia, że beneficjent nie wykazał w należyty i terminowy sposób umocowania osoby składającej w jego imieniu wniosek i zawierającej umowę subwencji finansowej lub składającej odwołanie zgodnie z Regulaminem;
- d) faktycznego zaprzestania przez beneficjenta prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zawieszenia przez beneficjenta prowadzenia działalności gospodarczej;
- e) otworzenia likwidacji beneficjenta lub rozwiązania spółki beneficjenta;
- f) gdy PFR ustali, że beneficjent wydatkował subwencję finansową w sposób sprzeczny z umową subwencji finansowej lub Regulaminem;
- g) niedokonania przez beneficjenta zwrotu części subwencji finansowej w terminie określonym w Regulaminie;
- h) naruszenia przez beneficjenta, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1 - 6 i 8 - 12 Ustawy o Zwalczaniu Chorób Zakaźnych oraz
- i) naruszenia przez beneficjenta któregoś z jego obowiązków określonych w umowie subwencji finansowej, w tym, dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości, także w Regulaminie.

Wypowiedzenie umowy subwencji finansowej zostanie udostępnione beneficjentowi:

- a) w bankowości elektronicznej banku,
- b) za pośrednictwem innych bezpiecznych kanałów komunikacji wykorzystywanych przez bank do komunikacji ze swoimi klientami (np. w postaci wiadomości e-mail lub SMS) lub
- c) w inny sposób pozwalający beneficjentowi zapoznać się z wypowiedzeniem

i stanie się skuteczne z chwilą tego udostępnienia.

W przypadku wypowiedzenia umowy subwencji finansowej przez PFR beneficjent zobowiązany jest do zwrotu subwencji finansowej w całości lub w części w terminie 14 dni od daty, w której wypowiedzenie umowy subwencji finansowej stało się skuteczne, z zastrzeżeniem postanowień umowy subwencji finansowej lub Regulaminu, które przewidują krótszy termin na dokonanie zwrotu subwencji finansowej.

W przypadku, gdy beneficjent otrzymał subwencję finansową na podstawie nieprawdziwych oświadczeń, PFR jest uprawniony do żądania zwrotu subwencji finansowej wraz z odsetkami liczonymi od dnia przekazania subwencji finansowej lub jej nienależnej części do dyspozycji beneficjenta.

2.22. Kiedy beneficjent programu może wypowiedzieć umowę subwencji finansowej?

Beneficjent może wypowiedzieć umowę subwencji finansowej tylko w przypadku zmiany Regulaminu przez PFR. Może to zrobić w terminie 14 dni od dnia zamieszczenia na stronie internetowej PFR informacji o zmianie Regulaminu. W przypadku wypowiedzenia przez beneficjenta umowy subwencji finansowej, beneficjent będzie zobowiązany do zwrotu całej, otrzymanej kwoty subwencji finansowej wraz ze złożeniem PFR przez beneficjenta oświadczenia w przedmiocie wypowiedzenia umowy subwencji finansowej. Wypowiedzenie umowy subwencji finansowej będzie skuteczne z chwilą doręczenia PFR przez beneficjenta oświadczenia woli w tym zakresie.

Z wyjątkiem opisanej wyżej sytuacji, beneficjent nie ma prawa wypowiedzenia lub odstąpienia od umowy subwencji finansowej.

2.23. Czy do wsparcia udzielanego w ramach Tarczy Finansowej 2.0 stosuje się przepisy ustawy z 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych?

Nie. Na podstawie art. 77 ustawy z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 do wsparcia udzielanego przez PFR w ramach Tarczy Finansowej 2.0 nie stosuje się przepisów ustawy z 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych, tj. ustawy, która w pewnych aspektach nakazuje traktować przedsiębiorców działających w formie jednoosobowych działalności gospodarczych jak konsumentów.

2.24. Czy udzielona subwencja podlega egzekucji sądowej lub administracyjnej? Czy środki przekazane w formie subwencji mogą podlegać zajęciu na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego?

Nie, środki przekazane w formie subwencji finansowej przedsiębiorcy nie podlegają egzekucji sądowej ani administracyjnej, chyba że egzekwowana wierzytelność powstała w związku z naruszeniem zasad, na których udzielono danemu przedsiębiorcy takiego wsparcia, tj. np. w przypadku stwierdzenia przez PFR, że subwencja finansowa została udzielona na podstawie nieprawdziwych oświadczeń lub że beneficjent naruszył reguły dot. wydatkowania subwencji finansowej.

Subwencja finansowa, po przekazaniu na rachunek bankowy, rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz rachunek terminowych lokat oszczędnościowych, jest także wolna od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego.

2.25. Czy jeśli beneficjent będzie zobowiązany do zwrotu subwencji finansowej, będzie mógł odliczyć od niej nakłady poniesione w związku z ubieganiem się o pomoc?

Nie. Jeżeli beneficjent zobowiązany będzie do zwrotu subwencji finansowej, zwrot ten będzie dokonywany przez beneficjenta bez potrąceń i roszczeń wzajemnych oraz bez odliczeń na poczet potrąceń i roszczeń wzajemnych.

Ponadto, jeżeli zwrot subwencji finansowej następuje w związku z tym, że beneficjent nie był w ogóle uprawniony do jej uzyskania, beneficjent będzie zobowiązany również do zapłaty na rzecz PFR odsetek liczonych od dnia wejścia beneficjenta w posiadanie środków finansowych.

2.26. Czy beneficjent ma obowiązek upublicznić informację o otrzymaniu subwencji finansowej, np. na swojej stronie internetowej?

Tak, podpisując umowę subwencji finansowej beneficjent zobowiązuje się do umieszczenia na swojej stronie internetowej lub na koncie w mediach społecznościowych, w miejscu widocznym dla osób odwiedzających, informacji o uzyskaniu subwencji finansowej wraz ze wskazaniem, że podmiotem udzielającym wsparcia był PFR (o ile beneficjent posiada stronę internetową lub konto w mediach społecznościowych). Beneficjent ma obowiązek utrzymywania tej informacji przez okres 12 miesięcy od dnia udzielenia subwencji finansowej.

Gotowy wzór informacji i oznaczenia do wykorzystania przez beneficjenta można pobrać tutaj: <https://pfrsa.pl/dam/jcr:ca747398-5959-409f-bbdb-d8fd4fabe598/plansze-informacyjne-pfr.zip>

2.27. Czy PFR może zmienić Regulamin Programu?

PFR przysługuje prawo do zmiany Regulaminu w każdym czasie. Dokonanie zmiany Regulaminu następuje poprzez zamieszczenie przez PFR stosownej informacji wskazującej postanowienia Regulaminu podlegające zmianie na stronie internetowej www.pfrsa.pl. O ile treść określonej zmiany do Regulaminu nie będzie przewidywała odmiennego terminu jej wejścia w życie, każda zmiana do Regulaminu wejdzie w życie w terminie 10 dni od daty jej opublikowania na wskazanej wyżej stronie internetowej.

PFR poinformuje beneficjenta o zmianie Regulaminu za pośrednictwem wiadomości przesłanej na adres poczty elektronicznej beneficjenta wskazany w § 1 ust. 24 umowy subwencji finansowej.

W razie sprzeczności postanowień Regulaminu z treścią umowy subwencji finansowej, pierwszeństwo będą miały postanowienia umowy subwencji finansowej, przy czym zasada ta nie będzie miała zastosowania do postanowień Regulaminu zmienionych lub dodanych po dacie pierwotnej publikacji Regulaminu, o ile będzie to wyraźnie wynikać z treści tych postanowień.

2.28. Czy w przypadku zamierzonej zmiany współnika spółki cywilnej, która otrzymała subwencję finansową, trzeba uzyskać zgodę PFR na zmianę jednej ze stron umowy subwencji finansowej?

Nie, nie ma konieczności występowania w takiej sytuacji o zgodę PFR. Należy jednak poinformować PFR o takiej zmianie.

2.29. Czy zmiana statusu przedsiębiorcy (np. z Mikrofirmy na MŚP) po zawarciu umowy subwencji finansowej ma wpływ na realizację tej umowy?

Nie, zmiana statusu przedsiębiorcy nie ma wpływu na realizację umowy subwencji finansowej oraz nie stanowi przesłanki do zmiany statusu spełniania bądź niespełniania przez beneficjenta warunków programowych.

2.30. Czy przedsiębiorca może rozliczyć subwencję finansową za pośrednictwem innego banku biorącego udział w Programie niż ten, za pośrednictwem którego udzielono mu subwencji?

Zgodnie z regulaminem Programu, beneficjent zobowiązuje się, że - w okresie obowiązywania umowy subwencji finansowej - nie rozwiąże z bankiem, za pośrednictwem którego otrzymał subwencję finansową, umowy o prowadzenie rachunku bankowego, na który wpłacono mu subwencję oraz umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej. Beneficjent zobowiązuje się także m.in., że nie podejmie działań lub nie naruszy zobowiązań, skutkujących możliwością rozwiązania umowy o prowadzenie rachunku bankowego i umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej przez ten bank.

W przypadku:

- (i) rozwiązania umowy rachunku bankowego, za pośrednictwem którego obsługiwana jest subwencja finansowa lub umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej przez bank, albo
  - (ii) zaprzestania przez bank świadczenia tych usług z jakiegokolwiek innej przyczyny,
- beneficjent ma obowiązek niezwłocznego zawarcia z innym bankiem obsługującym Program umowy rachunku bankowego i umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej.

Beneficjent ma wówczas obowiązek zawiadomienia PFR o zmianie banku i numeru rachunku bankowego.

2.31. Czy Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone za przedsiębiorcę przez obsługujące go biuro rachunkowe?

Tak. Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone w imieniu beneficjenta wyłącznie jednoosobowo przez osobę, która posiada dostęp do jego bankowości elektronicznej w banku, za pośrednictwem którego zawarta została umowa subwencji finansowej (może to być osoba z biura rachunkowego, umocowana do działania w imieniu beneficjenta).

Oświadczenie o Rozliczeniu złożone przez taką osobę będzie traktowane jako oświadczenie złożone przez Osobę Upoważnioną.

2.32. Czy na etapie rozliczania i zwrotu subwencji finansowej beneficjent może potwierdzić umocowanie osoby, która złożyła w jego imieniu wniosek o subwencję finansową?

Tak. Przedsiębiorcy, którzy w trakcie wnioskowania o subwencję finansową nie dołączyli poprawnych lub kompletnych dokumentów dotyczących umocowania, odnajdą w Oświadczeniu o Rozliczeniu dodatkowe pole (tzw. oświadczenie retrospektywne). Zaznaczając je, beneficjent oświadczy, że pozostaje związany postanowieniami umowy subwencji finansowej oraz potwierdzi, że wszystkie oświadczenia składane w jego imieniu w umowie subwencji lub w związku z nią są uznawane za złożone od dnia zawarcia tej umowy. Oprócz złożenia oświadczenia retrospektywnego, beneficjent musi dostarczyć do banku dokumenty potwierdzające to umocowanie. Ma na to 14 dni od dnia złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu.

Zgodnie z Regulaminem Programu, składając wniosek o subwencję finansową, beneficjent zobowiązany był m.in. do przekazania do banku:

- (i) pełnomocnictwa, z którego wynikało umocowanie Osoby Upoważnionej do złożenia oświadczeń woli i wiedzy w celu lub w związku z zawarciem umowy subwencji oraz
- (ii) odpisu z KRS lub wydruku z CEIDG (w zależności od formy prawnej beneficjenta), z którego wynikało umocowanie osób udzielających pełnomocnictwa albo umocowanie Osoby Upoważnionej do samodzielnego reprezentowania beneficjenta.

Uwaga! Beneficjenci, którzy dostarczyli do banku poprawne dokumenty dotyczące umocowania, nie będą widzieli w Oświadczeniu o Rozliczeniu tego dodatkowego pola.

2.33. Czy na etapie rozliczania subwencji finansowej beneficjent może skorzystać z postępowania wyjaśniającego?

Tak. Każdy beneficjent jest uprawniony do zwrócenia się do PFR - wyłącznie za pośrednictwem banku, w którym złożył wniosek o subwencję finansową - z zapytaniem dotyczącym m.in. :

- (i) wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi na rzecz PFR, która została wskazana przez PFR w decyzji udostępnionej beneficjentowi, pod warunkiem udokumentowania przez beneficjenta różnic w treści decyzji, a rzeczywistym stanem faktycznym lub
- (ii) decyzji informującej o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi.

Beneficjent zobowiązany jest zwrócić się do PFR z zapytaniem dotyczącym wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, która została wskazana przez PFR w decyzji udostępnionej beneficjentowi, nie później niż w terminie 10 Dni Roboczych od dnia jej udostępnienia.

W przypadku wydania przez PFR decyzji informującej beneficjenta o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, postępowanie wyjaśniające może zostać zainicjowane przez PFR.

Złożenie zapytania w ramach postępowania wyjaśniającego, w zakresie dot. wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi na rzecz PFR, nie wstrzymuje wymagalności roszczenia określonego w decyzji. W przypadku, gdy z okoliczności faktycznych dot. danego przedsiębiorcy wynika, że decyzja udostępniona beneficjentowi nie odpowiada rzeczywistemu stanowi faktycznemu, PFR może wstrzymać wymagalność roszczenia określonego w decyzji – jest to jednak jego uprawnienie, a nie obowiązek.

2.34. O czym beneficjent ma obowiązek informować PFR?

Podpisując umowę subwencji finansowej, beneficjent zobowiązuje się do niezwłocznego zawiadomienia PFR o wszelkich okolicznościach mających wpływ na realizację zobowiązań wynikających z umowy subwencji finansowej, w tym w szczególności o:

- zaprzestaniu lub zawieszeniu prowadzenia działalności gospodarczej;
- podjęciu czynności zmierzających do likwidacji bądź rozwiązania spółki beneficjenta lub wszczęcia postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego wobec beneficjenta oraz
- złożeniu przez inny podmiot niż beneficjent wniosku o ogłoszenie upadłości beneficjenta.

Beneficjent jest także zobowiązany do:

- udzielania PFR prawdziwych informacji i wyjaśnień oraz udostępnienia wszelkich dokumentów związanych z realizacją umowy subwencji finansowej;
- w przypadku rozwiązania przez bank umowy rachunku bankowego, za pośrednictwem którego obsługiwana jest subwencja finansowa, lub umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej albo zaprzestania świadczenia tych usług przez bank z jakiegokolwiek innej przyczyny, do niezwłocznego zawarcia z innym bankiem obsługującym Program umowy rachunku bankowego i umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej;
- zawiadomienia PFR o zmianie banku i numeru rachunku bankowego w przypadku, o którym mowa powyżej;

- niezwłocznego informowania PFR o zmianie adresu poczty elektronicznej wskazanego przez beneficjenta w § 1 ust. 24 umowy subwencji finansowej, przy czym informacja o zmianie adresu poczty elektronicznej będzie przekazywana przez beneficjenta za pośrednictwem banku oraz
- dokonania wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, w terminie nie późniejszym niż 30 Dni Roboczych od dnia uzyskania subwencji finansowej, przy czym dotyczy to wyłącznie beneficjentów, którzy na podstawie bezwzględnie obowiązujących przepisów podlegają wpisowi do tego rejestru.

Podpisując umowę subwencji finansowej, beneficjent zobowiązał się również:

- do przekazania PFR wszelkich informacji, dokumentów i oświadczeń wymaganych przez PFR dla potrzeb oceny przez PFR ryzyka związanego z beneficjentem i wyraża zgodę na występowanie przez PFR i/lub podmioty działające na jego zlecenie do właściwych organów i instytucji w celu weryfikacji informacji, dokumentów i oświadczeń przekazanych przez beneficjenta;
- do współpracy z podmiotami wskazanymi w m.in. 11 ust. 6 i 7 Ustawy o SIR, doradcami PFR oraz innymi podmiotami współpracującymi z PFR w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wzięcia udziału w Programie;
- do przekazania PFR wszelkich informacji, dokumentów i oświadczeń dotyczących głównego beneficjenta rzeczywistego beneficjenta i wyraża zgodę na dokonanie przez PFR i/lub podmioty działające na jego zlecenie samodzielnej weryfikacji prawidłowości informacji o jego beneficjentach rzeczywistych, w tym w szczególności beneficjent wyraża zgodę na występowanie przez PFR i/lub podmioty działające na jego zlecenie do właściwych organów i instytucji w celu weryfikacji informacji, dokumentów i oświadczeń przekazanych przez beneficjenta;
- że – w okresie obowiązywania umowy subwencji finansowej – nie rozwiąże ani nie podejmie działań lub nie naruszy zobowiązań skutkujących możliwością rozwiązania przez bank umowy o prowadzenie rachunku bankowego, na który nastąpiła wypłata subwencji finansowej oraz umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej oraz podejmie wszelkie czynności, jakie mogą okazać się wymagane przez bank będący stroną tych umów – tak, aby bank nie mógł skorzystać z uprawnienia do wypowiedzenia którejkolwiek z tych umów;
- do umieszczenia na swojej stronie internetowej lub na koncie w mediach społecznościowych, w miejscu widocznym dla osób odwiedzających, informacji o uzyskaniu subwencji finansowej wraz ze wskazaniem, że podmiotem udzielającym wsparcia był PFR oraz utrzymywania tej informacji przez okres 12 miesięcy od dnia udzielenia subwencji finansowej (o ile beneficjent posiada stronę internetową lub konto w mediach społecznościowych).

2.35. Czy beneficjent może przenieść swoje zobowiązania wobec PFR z tytułu umowy subwencji finansowej na osobę trzecią?

Beneficjent nie ma prawa:

- dokonać przelewu jakichkolwiek jego praw;

- rozporządzić jego prawami w inny sposób niż określony powyżej, w tym w szczególności poprzez ich obciążenie jakimkolwiek ograniczonym prawem rzeczowym i/lub
- dokonać przeniesienia jakichkolwiek jego zobowiązań,

w każdym przypadku wynikającym z umowy subwencji finansowej lub związanych z tą umową, na rzecz jakiegokolwiek osoby trzeciej, bez uprzedniej pisemnej zgody PFR.

Niedopuszczalne jest łączne przeniesienie wszystkich praw i obowiązków beneficjenta na osobę trzecią – poza przypadkami, w których następuje to na mocy bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa w ramach sukcesji uniwersalnej lub następuje to, za uprzednią zgodą PFR, w związku ze śmiercią beneficjenta będącego osobą fizyczną.

3. Wydatkowanie subwencji finansowej

3.1. Czy środki z subwencji finansowej otrzymanej przez Mikrofirmę/MŚP mogą być przeznaczane wyłącznie na wydatki kwalifikowalne?

Nie. Pomoc udzielana Mikrofirmom/MŚP w ramach Tarczy Finansowej 2.0 nie jest pomocą, która musi zostać przeznaczona na wydatki kwalifikowalne (szczegółowo określone wydatki lub kategorie wydatków, na które może zostać przeznaczona subwencja finansowa).

Subwencja finansowa ma charakter pomocy operacyjnej, tj. środki przeznaczane są na pokrycie kosztów/wydatków prowadzonej przez beneficjenta działalności gospodarczej. W konsekwencji, z zastrzeżeniem katalogu negatywnego określonego w Regulaminie, subwencja finansowa może zostać przeznaczona na wszelkie wydatki związane z działalnością gospodarczą.

3.2. Czy przedsiębiorca, rozliczając wydatki ze środków subwencji finansowej, powinien brać pod uwagę wartość brutto faktur VAT czy jedynie wartość netto?

Kwoty wydatków z subwencji finansowej powinny być rozliczane według wartości netto powiększonej o nieodliczony podatek VAT.

Zapłata kwoty brutto z rachunku subwencji finansowej nie jest uchybieniem warunkom umowy subwencji finansowej i Regulaminu. Wydatkami, które należy wziąć pod uwagę na potrzeby rozliczenia kwoty subwencji finansowej, jest jednak tylko kwota netto powiększona o nieodliczony podatek VAT. Kwota odliczonego podatku VAT nie jest traktowana jako wydatek na potrzeby rozliczenia kwoty subwencji finansowej.

Nie ma tym samym konieczności dokonywania przelewu kwoty netto z rachunku dedykowanego dla subwencji finansowej, a kwoty VAT z innego oraz nie ma potrzeby uzupełniania rachunku subwencji o odliczony podatek VAT. Przepływ środków pomiędzy rachunkami bankowymi nie jest ograniczony przez warunki Programu. Istotne jest, aby przedsiębiorca wydatkował je zgodnie z postanowieniami Regulaminu, umową subwencji finansowej oraz był w stanie wykazać, że im nie uchybił.

3.3. Na jakie cele może być przeznaczona subwencja finansowa?

Środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone przez beneficjenta wyłącznie na pokrycie kosztów prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, w tym:

- a) kosztów wynagrodzeń Osób Zatrudnionych przez beneficjenta (z zastrzeżeniem podanym poniżej);
- b) kosztów zakupu towarów i materiałów;
- c) kosztów usług obcych;
- d) bieżących kosztów obsługi finansowania zewnętrznego;
- e) kosztów najmu (lub umów o podobnym charakterze) nieruchomości użytkowanej na cele prowadzenia działalności gospodarczej;
- f) kosztów wszelkich zobowiązań publicznoprawnych oraz
- g) amortyzacji sprzętu i innych środków trwałych niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej.

Środki z subwencji finansowej nie mogą zostać przeznaczone na:

- a) dokonywanie jakichkolwiek płatności (w tym, w szczególności, odpraw i innych podobnego rodzaju świadczeń związanych z zakończeniem relacji prawnych pomiędzy beneficjentem a Osobą Zatrudnioną, nagród, premii, udziału w zysku oraz innych świadczeń uznaniowo wypłacanych Osobie Zatrudnionej przez beneficjenta) na rzecz jakiegokolwiek Osoby Zatrudnionej z tytułu, lub w związku, z umową (w tym umową o pracę lub umową cywilnoprawną) łączącą taką osobę z beneficjentem, poza wynagrodzeniem podstawowym, wynagrodzeniem chorobowym lub wynagrodzeniem za czas przestoju;
- b) transfer środków pochodzących z Programu, pod jakimkolwiek tytułem prawnym, na rzecz właścicieli lub podmiotów powiązanych z beneficjentem;
- c) przedpłacanie kredytów, leasingów oraz innych podobnych instrumentów oraz
- d) finansowanie transakcji nabycia (przejęcia) w sposób bezpośredni lub pośredni, w części lub całości, innego podmiotu, lub dokonywania transakcji, których celem jest, pośrednio lub bezpośrednio, takie nabycie lub przejęcie (zakaz akwizycji).

PFR uprawniony jest do kontrolowania sposobu wydatkowania subwencji finansowej przez beneficjenta i w tym zakresie może korzystać z informacji udostępnionych przez organy publiczne, w tym Ministra Finansów lub Krajową Administrację Skarbową. W przypadku, gdy ustalą, że beneficjent wydatkował subwencję w sposób sprzeczny z umową lub regulaminem, będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym, bez zachowania okresu wypowiedzenia i żądania zwrotu subwencji finansowej.

3.4. Przedsiębiorca prowadzi działalność objętą różnymi kodami PKD. Czy może wykorzystać subwencję finansową dla całej działalności, czy tylko w zakresie działalności określonej przez kody PKD wskazane w Programie?

Nie ma ograniczenia polegającego na nakazie wykorzystywania środków z subwencji finansowej wyłącznie na działalność przedsiębiorcy związaną z kodami PKD określonymi w Programie. Jeśli

wydatkowanie jest zgodne z Regulaminem oraz umową subwencji finansowej, przedsiębiorca prowadzący działalność w obszarze wielu kodów PKD może wykorzystać środki w ramach każdego z tych obszarów. Subwencja finansowa jest pomocą operacyjną, która może zostać wydatkowana na zasadach określonych w Programie.

3.5. Czy ze środków z subwencji finansowej w ramach Tarczy Finansowej 2.0 można spłacić nieumorzoną część subwencji otrzymanej w ramach Tarczy Finansowej 1.0?

Tak, ze środków subwencji finansowej z Tarczy Finansowej 2.0 można spłacić nieumorzoną część subwencji otrzymanej w ramach Tarczy Finansowej 1.0.

3.6. Czy w przypadku, gdy subwencja finansowa została przyznana wspólnikom spółki cywilnej, w ramach tej spółki, to ze środków z subwencji finansowej można wypłacać wynagrodzenia członków rodziny jednego ze wspólników, zatrudnionych w spółce na podstawie umowy o pracę? Czy ze środków z subwencji finansowej można wypłacać wynagrodzenie wspólnika spółki cywilnej, zatrudnionego w tej spółce na podstawie umowy o pracę?

Wymagania i zakazy związane z wydatkowaniem środków z subwencji finansowej określa par. 8 Regulaminu. Środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone przez beneficjenta wyłącznie na pokrycie kosztów prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Zakazany jest transfer środków z subwencji finansowej, pod jakimkolwiek tytułem prawnym, na rzecz właścicieli lub podmiotów powiązanych z beneficjentem.

W przypadku, gdy beneficjentami subwencji finansowej są wspólnicy spółki cywilnej, w ramach tej spółki, środki z subwencji mogą zostać przeznaczone na wynagrodzenia zasadnicze członków rodziny wspólnika spółki cywilnej, zatrudnionych w spółce na podstawie umowy o pracę tylko, jeżeli ten tytuł do transferu środków nie jest pozorny. Jeśli przepływ środków następuje w oparciu o rzeczywiste zdarzenia gospodarcze, które nie mają charakteru pozornego i nie mają na celu dystrybucji środków pochodzących z subwencji w sposób nieuprawniony, to takie transakcje mogą być dokonywane. W przypadku samego wspólnika spółki cywilnej, zatrudnionego w spółce na podstawie umowy o pracę, wątpliwości dotyczące dopuszczalności transferu środków z subwencji finansowej poprzez zapłatę mu wynagrodzenia zasadniczego (oraz pozorności tego transferu) mogą wynikać dodatkowo z tego, że w orzecznictwie wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym umowa spółki cywilnej nie jest podstawą dla wspólników tej spółki do zawierania z nimi umów o pracę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 23 marca 2020 r., III Aua 617/19, LEX nr 3049600).

3.7. Przedsiębiorca prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą. Czy środki z otrzymanej subwencji finansowej może przeznaczyć na opłacenie

swoich składek na ubezpieczenia społeczne i podatki z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej?

Tak. Środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone na pokrycie kosztów prowadzonej przez beneficjenta działalności gospodarczej, w tym koszty wszelkich zobowiązań publicznoprawnych, którymi są również składki na ubezpieczenia społeczne oraz podatki z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

3.8. Czy środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone na zapłatę faktur VAT wystawionych przez podmiot powiązany?

Tak, jeżeli transakcja odbywa się na zasadach rynkowych i nie nosi znamion transferu środków pochodzących z subwencji finansowej do właściciela.

W przypadku, gdy przepływ środków następuje w oparciu o rzeczywiste zdarzenia gospodarcze, które nie mają charakteru pozornego i nie mają na celu dystrybucji środków pochodzących z subwencji w sposób nieuprawniony, to takie transakcje mogą być dokonywane.

3.9. Czy, gdy subwencja finansowa została przyznana wspólnikom spółki cywilnej (w ramach tej spółki), to czy otrzymane środki można przeznaczyć na wydatki związane z indywidualną działalnością gospodarczą poszczególnych wspólników?

Tak, z uwagi na charakter spółki cywilnej jest to dopuszczalne.

3.10. Czy określenie „podmioty powiązane” jest równoznaczne z określeniem „Przedsiębiorstwa Powiązane”? Jeśli nie, jak należy rozumieć pojęcie podmiotów powiązanych zawarte w § 8 ust. 2 lit. b Regulaminu?

Zgodnie z par. 8 ust. 2 lit. b Regulaminu środki z subwencji finansowej nie mogą zostać przeznaczone na transfer środków pochodzących z Programu, pod jakimkolwiek tytułem prawnym, na rzecz właścicieli lub podmiotów powiązanych z beneficjentem.

Regulamin posługuje się tu pojęciem „podmioty powiązane”, a nie „Przedsiębiorstwa Powiązane”, co oznacza, że pojęcia te nie są tożsame (nie można stosować ich zamiennie). Określenie „podmioty powiązane” jest określeniem szerszym niż zdefiniowane w Programie „Przedsiębiorstwa Powiązane” i nie powinno być interpretowane w sposób zawężający.

3.11. Czy istnieje możliwość pokrycia z subwencji finansowej kredytów przeterminowanych i bieżącej obsługi kredytów?

Nie jest limitowane wykorzystanie subwencji finansowej na spłatę przeterminowanych kredytów i bieżącą obsługę kredytów. Obowiązuje jednak zakaz przedpłacania kredytów, leasingów oraz innych podobnych instrumentów.

3.12. Czy Mikrofirma może przeznaczyć środki z subwencji finansowej na pokrycie kosztów wynagrodzenia pracownika, które jest obciążone zajęciem komorniczym?

Wynagrodzenie pracownika stanowi koszt prowadzonej przez pracodawcę działalności gospodarczej, niezależnie od tego, czy przed jego wypłatą pracownikowi dokonuje się potrąceń, dlatego środki z subwencji finansowej można przeznaczyć na ten cel. Należy przy tym pamiętać, że zakazane jest dokonywanie jakichkolwiek płatności (w tym, w szczególności, odpraw i innych podobnego rodzaju świadczeń związanych z zakończeniem relacji prawnych pomiędzy beneficjentem a Osobą Zatrudnioną, nagród, premii, udziału w zysku oraz innych świadczeń uznaniowo wypłacanych Osobie Zatrudnionej przez beneficjenta) na rzecz jakiejkolwiek Osoby Zatrudnionej z tytułu, lub w związku, z umową (w tym umową o pracę lub umową cywilnoprawną) łączącą taką osobę z beneficjentem, poza wynagrodzeniem podstawowym, wynagrodzeniem chorobowym lub wynagrodzeniem za czas przestoju.

3.13. Czy każde wynagrodzenie wypłacane Osobie Zatrudnionej może zostać pokryte środkami z subwencji finansowej?

Środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone przez beneficjenta wyłącznie na pokrycie kosztów/wydatków prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, w tym m.in. kosztów wynagrodzeń Osób Zatrudnionych przez beneficjenta. Należy przy tym pamiętać, że środki z subwencji finansowej nie mogą zostać przeznaczone na dokonywanie jakichkolwiek płatności (w tym, w szczególności, odpraw i innych podobnego rodzaju świadczeń związanych z zakończeniem relacji prawnych pomiędzy beneficjentem a Osobą Zatrudnioną, nagród, premii, udziału w zysku oraz innych świadczeń uznaniowo wypłacanych Osobie Zatrudnionej przez beneficjenta) na rzecz jakiejkolwiek Osoby Zatrudnionej z tytułu, lub w związku, z umową (w tym umową o pracę lub umową cywilnoprawną) łączącą taką osobę z beneficjentem, poza wynagrodzeniem podstawowym, wynagrodzeniem chorobowym lub wynagrodzeniem za czas przestoju.

3.14. Co należy rozumieć przez wynagrodzenie podstawowe Osoby Zatrudnionej, na które beneficjent może przeznaczyć środki z subwencji finansowej?

W przypadku Osób Zatrudnionych na podstawie stosunku pracy przez wynagrodzenie podstawowe należy rozumieć wynagrodzenie zasadnicze. Natomiast w przypadku Osób Zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych przez wynagrodzenie podstawowe należy rozumieć wynagrodzenie ustalone w tej umowie za wykonywanie pracy lub świadczenie usług na rzecz beneficjenta.

3.15. Czy środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone na wynagrodzenie wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zatrudnionego w spółce na podstawie umowy o pracę?

Tak, pod warunkiem, że tytuł do transferu środków nie jest pozorny.

3.16. Czy środki z subwencji finansowej mogą zostać przeznaczone na wynagrodzenie małżonka przedsiębiorcy, zatrudnionego u niego na podstawie umowy o pracę?

Tak. Środki z subwencji finansowej nie mogą zostać przeznaczone na płatności na rzecz właścicieli lub podmiotów powiązanych z beneficjentem. To oznacza, że subwencja finansowa może zostać przeznaczona na wynagrodzenie małżonka przedsiębiorcy, który jest zatrudniony u niego na podstawie umowy o pracę.

3.17. Czy PFR może kontrolować wykorzystanie przez beneficjenta środków z subwencji finansowej?

PFR może kontrolować prawdziwość oświadczeń, informacji i dokumentów złożonych w związku z zawarciem tej umowy przez beneficjenta lub Osobę Upoważnioną oraz kontrolować sposób wykonania umowy subwencji finansowej przez beneficjenta, w tym sposób wykorzystania subwencji finansowej.

PFR samodzielnie lub we współpracy z bankami oraz innymi podmiotami ma prawo prowadzić ewidencję beneficjentów oraz udzielonego im finansowania oraz monitoring udzielania i wykorzystywania subwencji finansowych, stosując w tym zakresie standardowe procedury ewidencji, raportowania i kontroli, w tym zwłaszcza przeciwdziałania nadużyciom. PFR może współpracować, w szczególności, w zakresie ewidencji, raportowania lub monitoringu m.in. z Krajową Izbą Rozliczeniową, bankami, instytucjami finansowymi, ZUS, Ministrem Rozwoju, Ministrem Finansów, KRS i sądami powszechnymi oraz pozyskiwać informacje od tych instytucji i organów w zakresie dopuszczanym na podstawie odpowiednich przepisów prawa.

3.18. Jaki jest maksymalny czas, w którym należy wykorzystać środki z otrzymanej subwencji finansowej i jak należy dokumentować wydatki z tej subwencji?

Nie został określony żaden maksymalny okres wykorzystania subwencji finansowej. Nie została też narzucona jedna forma dokumentowania dokonanych wydatków ze środków subwencji finansowej, co oznacza, że przedsiębiorca będzie mógł wykazać wydatkowanie środków z subwencji finansowej w każdy sposób umożliwiający powiązanie środków z danym wydatkiem.

3.19. Czy istnieje możliwość wykorzystania środków z subwencji finansowej na wkład własny przy leasingu operacyjnym oraz na obsługę rat leasingowych?

Tak, istnieje możliwość wykorzystania subwencji finansowej na sfinansowanie wkładu własnego przy leasingu operacyjnym i na bieżącą obsługę rat leasingowych.

4. Zasady rozliczenia i zwrotu subwencji finansowej dla Mikrofirm

4.1. W jaki sposób nastąpi rozliczenie subwencji finansowej otrzymanej przez Mikrofirmę?

W celu rozliczenia subwencji finansowej Mikrofirma ma obowiązek złożyć Oświadczenie o Rozliczeniu poprzez bankowość elektroniczną banku, za pośrednictwem którego zawarła umowę subwencji finansowej. Mikrofirma ma obowiązek złożyć to oświadczenie od 19 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. (po upływie tego terminu formularz Oświadczenia o Rozliczeniu będzie niedostępny, a rozliczenie subwencji finansowej będzie, co do zasady, niemożliwe).

Zasady składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez Mikrofirmę opisane są w pytaniu 4.4 („*Jak przebiega procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez Mikrofirmę?*”).

4.2. Czy Mikrofirmy będą mogły uzyskać umorzenie 100% subwencji finansowej przyznanej w programie Tarczy Finansowej 2.0?

Tak. Subwencja finansowa z Tarczy Finansowej 2.0 w przypadku Mikrofirmy podlega zwolnieniu z obowiązku zwrotu w całości pod warunkiem łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- (i) utrzymanie działalności gospodarczej na 31 grudnia 2021 r., rozumiane jako nieprzerwane prowadzenie działalności gospodarczej w okresie od dnia złożenia wniosku o subwencję finansową do 31 grudnia 2021 r. (w okresie od dnia złożenia wniosku do 31 grudnia 2021 r. wobec przedsiębiorcy nie może rozpocząć się likwidacja, upadłość lub restrukturyzacja) oraz
- (ii) utrzymanie średniorocznego zatrudnienia w roku 2021 na co najmniej takim samym poziomie jak liczba Osób Zatrudnionych, na które została udzielona subwencja finansowa.

Jeśli średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy w roku 2021 będzie wyższe niż liczba Osób Zatrudnionych, na które została udzielona subwencja finansowa, Mikrofirma nie będzie uprawniona do żądania wypłaty dodatkowej kwoty subwencji finansowej.

W przypadku, gdy średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy w roku 2021 będzie niższe niż liczba Osób Zatrudnionych, na które została udzielona subwencja finansowa, Mikrofirma będzie zobowiązana do proporcjonalnego zwrotu udzielonej Subwencji Finansowej na rzecz PFR zgodnie z poniższym wzorem:

$$\% \text{ Subwencji Finansowej zwolnionej z obowiązku zwrotu} = (\acute{S}R2021 / \acute{S}R2020)$$

gdzie:

$\acute{S}R2021$ – oznacza średnioroczne zatrudnienie w 2021 roku

$\acute{S}R2020$ – oznacza średnioroczne zatrudnienie w 2020 roku.

4.3. Jakie będą skutki zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej przez Mikrofirmę przed 1 stycznia 2022 r.?

W takiej sytuacji Mikrofirma będzie musiała zwrócić subwencję finansową w całości.

Otrzymana przez Mikrofirmę subwencja finansowa podlega zwrotowi w całości m.in. w sytuacji:

- (i) zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej (w tym w razie zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej),
- (ii) otwarcia likwidacji (jeżeli dotyczy) lub
- (iii) otwarcia postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego,

w każdym czasie, licząc od dnia złożenia wniosku o subwencję finansową do 31 grudnia 2021 r.

Warto także zwrócić uwagę, że PFR ma prawo do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej w każdym czasie w okresie jej obowiązywania - w trybie natychmiastowym, bez zachowania jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia, m.in. w przypadku:

- (i) faktycznego zaprzestania przez beneficjenta prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej,
- (ii) otworzenia likwidacji beneficjenta lub rozwiązania spółki beneficjenta.

Oznacza to, że jeżeli przedsiębiorca - po 31 grudnia br., ale jeszcze w okresie obowiązywania umowy subwencji finansowej łączącej go z PFR – zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej, PFR będzie uprawniony do wypowiedzenia mu tej umowy w trybie natychmiastowym (PFR może, ale nie musi skorzystać z tego uprawnienia).

W przypadku wypowiedzenia umowy subwencji finansowej przez PFR, beneficjent zobowiązany jest do zwrotu subwencji finansowej w całości lub części - w terminie 14 dni od daty, w której wypowiedzenie umowy subwencji finansowej stało się skuteczne, z zastrzeżeniem postanowień umowy subwencji finansowej lub Regulaminu, które przewidują krótszy termin na dokonanie zwrotu subwencji finansowej.

4.4. Jak przebiega procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez Mikrofirmę?

W celu rozliczenia subwencji finansowej Mikrofirma ma obowiązek złożyć Oświadczenie o Rozliczeniu poprzez bankowość elektroniczną banku, za pośrednictwem którego zawarła umowę subwencji finansowej.

Procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przebiega w następujący sposób:

- 1) Mikrofirma ma obowiązek złożyć to oświadczenie od 19 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. (po upływie tego terminu formularz Oświadczenia o Rozliczeniu będzie niedostępny, a rozliczenie subwencji finansowej będzie, co do zasady, niemożliwe);
- 2) złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu polega na uzupełnieniu interaktywnego formularza udostępnionego w bankowości elektronicznej;
- 3) Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone w imieniu beneficjenta wyłącznie jednoosobowo przez osobę, która posiada dostęp do jego bankowości elektronicznej. Oświadczenie o Rozliczeniu złożone przez tę osobę będzie traktowane jako oświadczenie złożone przez Osobę Upoważnioną;

- 4) treść Oświadczenia o Rozliczeniu jest weryfikowana przez bank pod kątem jej kompletności i wstępnej zgodności z warunkami programowymi, w zakresie ustalonym między PFR i bankiem;
- 5) po poprawnym wprowadzeniu przez osobę składającą Oświadczenie o Rozliczeniu w imieniu beneficjenta danych w formularzu udostępnionym przez bank, w bankowości elektronicznej zostanie wygenerowany projekt Oświadczenia o Rozliczeniu, zawierający odpowiednie dane zamieszczone przez beneficjenta w formularzu udostępnionym przez bank;
- 6) osoba składająca Oświadczenie o Rozliczeniu w imieniu beneficjenta będzie mogła zapoznać się z Oświadczeniem o Rozliczeniu w formie elektronicznej, wydrukować i zapisać elektronicznie projekt tego oświadczenia, a także będzie miała dostęp do zapisanego elektronicznie projektu Oświadczenia o Rozliczeniu po ponownym zalogowaniu, o ile bank zapewni taką funkcjonalność;
- 7) Oświadczenie o Rozliczeniu musi zostać podpisane przez osobę składającą to oświadczenie w bankowości elektronicznej za pomocą narzędzi autoryzacyjnych przekazanych przez bank;
- 8) bank przekaze Oświadczenie o Rozliczeniu do PFR, który rozpatrzy je, w tym zweryfikuje dane przekazane przez Mikrofirmę z bazami danych m.in. ZUS, Ministerstwa Finansów lub Krajowej Administracji Skarbowej.

W celu komunikacji związanej z realizacją umowy subwencji finansowej, beneficjent zobowiązany jest wskazać w Oświadczeniu o Rozliczeniu aktualny adres poczty elektronicznej (e-mail), numer telefonu kontaktowego i adres korespondencyjny. Jednocześnie, w przypadku zmiany przekazanych do PFR danych kontaktowych, beneficjent powinien poinformować o tym PFR.

Uwaga! Oświadczenie o Rozliczeniu nie będzie zawierać wstępnej propozycji rozliczenia. Wypełniając Oświadczenie o Rozliczeniu, beneficjent powinien wypełnić wszystkie pola w udostępnionym mu formularzu. Niedokładne wypełnienie formularza może skutkować koniecznością złożenia nowego Oświadczenia o Rozliczeniu.

Formularz Oświadczenia o Rozliczeniu dla Mikrofirm zawiera numer rachunku, na który przedsiębiorca może wpłacić pieniądze z subwencji finansowej, jeśli chce je zwrócić przed wydaniem decyzji przez PFR. Spłaty dokonane przez Mikrofirmę przed dniem wydania decyzji przez PFR pomniejszają saldo subwencji finansowej do umorzenia.

4.5. Czy Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone przez przedsiębiorcę bez pośrednictwa banku lub bez wykorzystania bankowości elektronicznej?

Nie. Oświadczenie o Rozliczeniu to zestaw oświadczeń wiedzy i woli beneficjenta lub Osoby Upoważnionej, złożonych wobec PFR za pośrednictwem banku oraz z wykorzystaniem bankowości elektronicznej, w celu rozliczenia otrzymanej subwencji finansowej.

Przedsiębiorcy rozliczają subwencję za pośrednictwem bankowości elektronicznej w tym samym banku, w którym składali wniosek o udzielenie subwencji finansowej w Programie.

Uwaga! Spłata subwencji z Tarczy Finansowej 2.0 będzie dokonywana na inny rachunek niż w przypadku Tarczy Finansowej 1.0. Każdy z beneficjentów Tarczy Finansowej 2.0 będzie miał wygenerowany indywidualny numer rachunku bankowego, który będzie wykorzystywany do wszelkich zwrotów środków do PFR w ramach Programu.

4.6. Czy Mikrofirma może uzyskać wydłużenie terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu?

Nie. Mikrofirma ma obowiązek złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu od 19 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. Po tym terminie złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu będzie, co do zasady, niemożliwe.

PFR będzie uprawniony do wyznaczenia dodatkowego terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu przez Mikrofirmy, które nie dokonały skutecznego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu w obowiązującym je terminie. Jest to jednak uprawnienie, a nie obowiązek PFR. Taki dodatkowy termin będzie mógł być wyznaczony w okresie od 15 do 28 marca 2022 r. W razie jego wyznaczenia, informacja o możliwości złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu w dodatkowym terminie zostanie przekazana beneficjentowi za pośrednictwem: (i) bankowości elektronicznej, (ii) poczty elektronicznej na adres wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej albo Oświadczeniu o Rozliczeniu lub (iii) innych kanałów komunikacyjnych, w tym poprzez zamieszczenie stosownego komunikatu na stronie www.pfrsa.pl.

4.7. Czy za podanie nieprawdziwych danych w Oświadczeniu o Rozliczeniu grozi odpowiedzialność karna?

Tak. Osoba działająca w imieniu beneficjenta, składając Oświadczenie o Rozliczeniu, potwierdza, że wszystkie informacje przedstawione i oświadczenia złożone w Oświadczeniu o Rozliczeniu są zgodne z prawdą oraz że jest świadoma odpowiedzialności karnej za przedstawianie fałszywych informacji i złożenie fałszywych oświadczeń.

4.8. Czy przedsiębiorca powinien uzupełnić wszystkie pola w udostępnionym mu formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu?

Tak. Należy pamiętać, że w przypadku zidentyfikowania przez beneficjenta rozbieżności pomiędzy rzeczywistym stanem faktycznym, a danymi zawartymi w złożonym przez niego Oświadczeniu o Rozliczeniu, beneficjent będzie uprawniony do ponownego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, pod warunkiem zachowania obowiązującego go terminu na złożenie tego oświadczenia. Nowe Oświadczenie o Rozliczeniu zastępuje poprzednio złożone oświadczenie. Beneficjent może jednak złożyć nowe Oświadczenie o Rozliczeniu nie więcej niż cztery razy.

Uwaga! Niewypełnienie wszystkich pól w formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu może spowodować konieczność złożenia nowego oświadczenia.

4.9. Jaki kod PKD należy podać w Oświadczeniu o Rozliczeniu?

W Oświadczeniu o Rozliczeniu beneficjent oświadcza, że na dzień złożenia tego oświadczenia prowadzi działalność gospodarczą w ramach danego kodu PKD. Kod PKD, wskazany w oświadczeniu, musi być kodem głównym ujawnionym w KRS albo CEiDG. Nie musi to być jeden z 54 kodów PKD, które warunkowały udział w Programie. PKD, które beneficjent wpisuje w Oświadczeniu o Rozliczeniu, ma znaczenie tylko dla celów statystycznych.

4.10. Czy przedsiębiorca potwierdza w Oświadczeniu o Rozliczeniu dokonanie wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych?

Beneficjent musi potwierdzić w Oświadczeniu o Rozliczeniu, że dokonał wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, jeżeli nie zrobił tego wcześniej. Dotyczy to beneficjentów, którzy na podstawie bezwzględnie obowiązujących przepisów podlegają wpisowi do tego rejestru.

4.11. Czy beneficjent może zawrzeć w Oświadczeniu o Rozliczeniu informację o tym, że w jego przypadku – w celu wyliczenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – konieczne jest uwzględnienie danych dotyczących innych podmiotów?

Tak. W Oświadczeniu o Rozliczeniu beneficjent oświadcza, że - w celu wyliczenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – konieczne jest uwzględnienie danych finansowych lub danych dotyczących zatrudnienia innych podmiotów, z uwagi na to, że:

- (i) beneficjent uległ przekształceniu, podziałowi lub połączeniu (w rozumieniu KSH) - w okresie mającym wpływ na wyliczenie wartości subwencji finansowej podlegającej przez niego zwrotowi (to jest pomiędzy dniem uzyskania subwencji finansowej a dniem złożenia oświadczenia) lub
- (ii) beneficjent działa w strukturze wielooddziałowej (posiada oddziały, które działają pod odrębnymi NIP).

W takich przypadkach beneficjent podaje w Oświadczeniu o Rozliczeniu NIP i REGON każdego z tych podmiotów.

4.12. Czy Mikrofirma, składając Oświadczenie o Rozliczeniu, powinna dołączyć do niego jakieś dokumenty?

Nie. Mikrofirma nie załącza do Oświadczenia o Rozliczeniu żadnych dokumentów i zaświadczeń. Wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi zostanie ustalona przez PFR wyłącznie na podstawie danych pozyskanych od instytucji publicznych. Przykładowo dane dotyczące utrzymania średniego poziomu zatrudnienia w 2021 r. w porównaniu do liczby Osób Zatrudnionych, na których Mikrofirma otrzymała subwencję, zostaną sprawdzone przez PFR automatycznie na podstawie danych z ZUS.

4.13. Czy są sytuacje, gdy beneficjent nie składa Oświadczenia o Rozliczeniu?

Tak. Oświadczenia o Rozliczeniu nie składają beneficjenci:

- 1) którzy dokonali spłaty subwencji finansowej w całości przed nadejściem terminu do złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, co spowodowało wygaśnięcie umowy subwencji finansowej,
- 2) którzy nie posiadają aktywnej relacji z bankiem, za pośrednictwem którego zawarli umowę subwencji finansowej (nie posiadają zawartej umowy o prowadzenie rachunku bankowego oraz umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej) oraz nie odnowili tej relacji przed upływem terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu lub
- 3) w stosunku do których PFR wystosował wezwanie do zwrotu subwencji finansowej.

4.14. Czy jeśli Mikrofirma podała błędne dane w Oświadczeniu o Rozliczeniu, będzie mogła złożyć nowe Oświadczenie?

Tak, jeśli zrobi to w obowiązującym ją terminie (od 19 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r.). Nie może złożyć nowego Oświadczenia o Rozliczeniu więcej niż cztery razy.

W razie zidentyfikowania przez beneficjenta rozbieżności pomiędzy rzeczywistym stanem faktycznym, a danymi zawartymi w złożonym Oświadczeniu o Rozliczeniu, beneficjent będzie uprawniony do ponownego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, pod warunkiem zachowania terminu na złożenie tego oświadczenia. Nowe Oświadczenie o Rozliczeniu zastępuje poprzednio złożone oświadczenie.

W celu złożenia nowego Oświadczenia o rozliczeniu beneficjent będzie musiał skontaktować się z bankiem – formularz nowego Oświadczenia o Rozliczeniu zostanie udostępniony beneficjentowi wyłącznie z jego inicjatywy.

4.15. Czy po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu PFR będzie mógł wezwać beneficjenta do przekazania dodatkowych informacji?

Tak. Po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu (lub bezskutecznym upływie terminu na złożenie tego oświadczenia) przez beneficjenta, PFR może zobowiązać beneficjenta do złożenia dodatkowych oświadczeń oraz dostarczenie dodatkowych informacji lub dokumentów, w tym wykraczających poza listę wymogów informacyjnych, której pobranie możliwe jest w ramach formularza Oświadczenia o Rozliczeniu.

Beneficjent ma obowiązek udzielania PFR prawdziwych informacji i wyjaśnień oraz udostępnienia wszelkich dokumentów związanych z realizacją umowy subwencji finansowej oraz rozliczeniem otrzymanej subwencji, w tym do przedłożenia wszelkich dokumentów księgowych, rachunkowych i podatkowych, dokumentujących wysokość subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu.

4.16. Jaką decyzję może wydać PFR?

W związku ze złożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu (lub upływem terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu, z uwzględnieniem dodatkowego terminu na jego złożenie), PFR podejmie jedną z trzech rodzajów decyzji. Będzie to decyzja:

- (i) określająca kwotę subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu,
- (ii) wzywająca do zwrotu subwencji finansowej w całości albo
- (iii) informująca o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu – wyjaśnienie tych okoliczności nastąpi w ramach postępowania wyjaśniającego.

Uwaga! Decyzja wydana przez PFR stanowi integralną część stosunku zobowiązaniowego łączącego PFR i beneficjenta na podstawie umowy subwencji finansowej.

Bank podpisze w imieniu PFR, działając w charakterze pełnomocnika, decyzje, o których mowa powyżej, opatrując je pieczęcią banku lub Kwalifikowanym Podpisem Elektronicznym osób uprawnionych do reprezentowania Banku. Następnie udostępni decyzję beneficjentowi za pośrednictwem bankowości elektronicznej. W przypadku braku możliwości przekazania decyzji za pośrednictwem bankowości elektronicznej, PFR może przekazać decyzję za pośrednictwem wiadomości wysłanej na adres poczty elektronicznej wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej lub Oświadczeniu o Rozliczeniu albo za pośrednictwem innych kanałów komunikacyjnych.

Decyzja zostanie udostępniona beneficjentowi nie później niż do 30 kwietnia 2022 r.

Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych dotyczących danego beneficjenta, PFR będzie uprawniony do jednostronnego wydłużenia tego terminu, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2022 r. W przypadku wydłużenia terminu wydania decyzji, PFR poinformuje o tym beneficjenta za pośrednictwem: (i) bankowości elektronicznej, (ii) poczty elektronicznej na adres wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej albo Oświadczeniu o Rozliczeniu lub (iii) innych kanałów komunikacyjnych.

4.17. W jakich przypadkach PFR określi w decyzji skierowanej do Mikrofirmy kwotę subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu?

PFR podejmie taką decyzję w związku ze złożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu w imieniu Mikrofirmy, która:

- 1) przekazała do banku prawidłowe oraz kompletne dokumenty poświadczające umocowanie Osoby Upoważnionej do zawarcia umowy subwencji finansowej;
- 2) potwierdziła w treści Oświadczenia o Rozliczeniu przeniesienie swojej rezydencji podatkowej lub rezydencji podatkowej swojego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w sytuacji, gdy beneficjent był zobowiązany do przeniesienia swojej rezydencji podatkowej lub rezydencji podatkowej swojego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz

- 3) nie naruszyła warunków programowych, które pociągałyby za sobą konieczność zwrotu otrzymanej subwencji finansowej (w tym warunków programowych uprawniających PFR do żądania zwrotu subwencji po wypowiedzeniu umowy subwencji finansowej przez PFR).

W takim przypadku subwencja finansowa podlega zwolnieniu z obowiązku zwrotu w całości albo zwrotowi w kwocie wskazanej w decyzji PFR. Zwrot powinien nastąpić w terminie do 31 maja 2022 r. W przypadku wydania przez PFR decyzji po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, termin dokonania zwrotu subwencji finansowej zostanie wskazany w tej decyzji.

Uwaga! Beneficjent nie będzie zobowiązany do dokonania spłaty subwencji finansowej w sytuacji, gdy wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi będzie wynosić mniej niż 9,00 zł.

4.18. Czy beneficjent może odwołać się od decyzji PFR określającej wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi?

Nie. Po udostępnieniu beneficjentowi decyzji, o której mowa w pytaniu, może on skorzystać z postępowania wyjaśniającego, pod warunkiem udokumentowania przez niego różnic w treści decyzji, a rzeczywistym stanem faktycznym. Beneficjent, chcący skorzystać z tego uprawnienia, zwraca się - za pośrednictwem banku – z zapytaniem do PFR, w postępowaniu wyjaśniającym. Ma na to 10 Dni Roboczych od dnia udostępnienia mu decyzji.

Złożenie zapytania, w ramach postępowania wyjaśniającego, w zakresie dotyczącym wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi nie wstrzymuje wymagalności roszczenia określonego w decyzji PFR. Oznacza to, że aktualny pozostaje obowiązek spłaty subwencji finansowej przez beneficjenta w obowiązującym go terminie, w wysokości wskazanej w decyzji.

W przypadku, gdy z okoliczności faktycznych dotyczących danego przedsiębiorcy wynika, że decyzja udostępniona beneficjentowi nie odpowiada rzeczywistemu stanowi faktycznemu, PFR może wstrzymać wymagalność roszczenia określonego w decyzji. Jest to uprawnienie PFR, z którego może, ale nie musi skorzystać - po dokonaniu oceny zasadności zapytania zgłoszonego w ramach postępowania wyjaśniającego.

4.19. Załóżmy, że przedsiębiorca otrzyma decyzję PFR, określającą kwotę subwencji podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu (w części), w dniu 28 kwietnia 2022 r. Czy w takim przypadku 10 Dni Roboczych na złożenie zapytania w ramach postępowania wyjaśniającego należy liczyć od 28 czy od 29 kwietnia?

W przypadku opisanym w pytaniu termin na złożenie zapytania w ramach postępowania wyjaśniającego należy liczyć od 29 kwietnia. W myśl art. 111 par. 2 Kodeksu Cywilnego, jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym nastąpiło to zdarzenie.

4.20. W jakim przypadku PFR wyda decyzję wzywającą Mikrofirmę do zwrotu subwencji finansowej w całości?

PFR wyda taką decyzję w związku:

- 1) niezłożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu w terminie od 19 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. (z uwzględnieniem ewentualnego dodatkowego terminu – od 15 do 28 marca 2022 r., wyznaczonego beneficjentowi przez PFR) lub
- 2) ustaleniem przez PFR, że beneficjent naruszył inne warunki programowe, które pociągają za sobą konieczność zwrotu otrzymanej subwencji finansowej (w tym warunki programowe uprawniające PFR do żądania zwrotu subwencji po wypowiedzeniu umowy subwencji finansowej przez PFR).

W takiej sytuacji subwencja finansowa podlega zwrotowi w całości w terminie do 31 maja 2022 r. W przypadku wydania przez PFR decyzji po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, termin dokonania zwrotu subwencji finansowej zostanie wskazany w tej decyzji.

Uwaga! Niezłożenie Oświadczenia o Rozliczeniu przez beneficjenta spowoduje obowiązek zwrócenia całej subwencji finansowej.

PFR jest uprawniony do wydania decyzji, określającej wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi w całości także w przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia jakiegokolwiek rodzaju nadużyć.

4.21. Co jeśli PFR wyda decyzję informującą beneficjenta o zidentyfikowaniu okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu?

W takim przypadku PFR przekaze beneficjentowi informację o przyczynach braku możliwości ustalenia wysokości subwencji finansowej do zwrotu przez beneficjenta. Po jej otrzymaniu, beneficjent jest uprawniony do zwrócenia się - za pośrednictwem banku – z zapytaniem do PFR, w ramach postępowania wyjaśniającego. W przypadku wydania wskazanej wyżej decyzji, postępowanie wyjaśniające może zostać zainicjowane także przez PFR.

Do czasu wyjaśnienia okoliczności uniemożliwiających ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, subwencja nie podlega zwrotowi. Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, PFR wyda jedną z następującej decyzji:

- 1) określającą kwotę subwencji finansowej, której beneficjent nie musi zwracać albo
- 2) wzywającą do zwrotu całej subwencji finansowej.

Nastąpi to nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia udostępnienia beneficjentowi decyzji informującej go o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiały ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, przy czym w szczególnie uzasadnionych przypadkach termin ten może zostać wydłużony przez PFR.

4.22. Na jaki rachunek powinna zostać zwrócona subwencja finansowa?

Beneficjent dokonuje zwrotu subwencji finansowej na indywidualny rachunek bankowy wskazany przez PFR w decyzji. W przypadku opóźnienia w spłacie subwencji finansowej naliczane będą odsetki ustawowe za opóźnienie.

Uwaga! Beneficjent nie będzie zobowiązany do dokonania spłaty subwencji finansowej w sytuacji, gdy wysokość subwencji podlegającej zwrotowi będzie wynosić mniej niż 9,00 zł.

4.23. Jak obliczane jest średnioroczne zatrudnienie?

Średnioroczne zatrudnienie, ustalane dla Mikrofirmy na potrzeby określenia wysokości subwencji finansowej zwolnionej z obowiązku zwrotu, obliczane jest według następującego wzoru:

$$\text{średnioroczne zatrudnienie} = \frac{m1 + m2 + m3 + (...) + m12}{12}$$

gdzie m1 do m12 – odpowiada liczbie Osób Zatrudnionych na ostatni dzień każdego miesiąca kalendarzowego.

Należy przy tym pamiętać, że w tej kalkulacji nie uwzględnia się Osób Zatrudnionych, które przez pełny miesiąc kalendarzowy:

- przebywały na urloпах bezpłatnych lub
- były nieobecne w pracy z nieusprawiedliwionych przyczyn.

W sytuacji, gdy średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy w roku 2020 różni się od liczby Osób Zatrudnionych, na które beneficjent otrzymał subwencję finansową, przyjmuje się, że średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy za rok 2020 odpowiada liczbie Osób Zatrudnionych, na które została udzielona subwencja finansowa.

4.24. Jakiego rodzaju forma zatrudnienia jest brana pod uwagę do wyliczenia stanu zatrudnienia na potrzeby ustalenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi przez Mikrofirmę?

Przy wyliczaniu stanu zatrudnienia na potrzeby ustalenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi bierze się pod uwagę Osoby Zatrudnione.

Osobą Zatrudnioną jest osoba fizyczna:

- (i) która zgodnie z przepisami polskiego prawa pozostaje z przedsiębiorcą w stosunku pracy oraz która była zgłoszona przez przedsiębiorcę do ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem, że stan zatrudnienia określa się w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, lub
- (ii) współpracującą z przedsiębiorcą, niezależnie od formy prawnej tej współpracy (w szczególności na podstawie umów cywilnoprawnych), za którą przedsiębiorca odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne.

Należy pamiętać, że przy ustalaniu średniorocznego zatrudnienia nie uwzględnia się Osób Zatrudnionych, które przez pełny miesiąc kalendarzowy: (i) przebywały na urloпах bezpłatnych lub (ii) były nieobecne w pracy z nieusprawiedliwionych przyczyn.

4.25. Jak określić liczbę Osób Zatrudnionych na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej zwolnionej z obowiązku zwrotu przez Mikrofirmę?

Przy określaniu liczby Osób Zatrudnionych na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej zwolnionej z obowiązku zwrotu dla Mikrofirmy należy przyjąć, że Osobą Zatrudnioną jest:

- **osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy**, zgłoszona przez przedsiębiorcę do ubezpieczeń społecznych z kodem – 0110, 0111, 0125, 0126, 0511, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Wyjątek stanowi Osoba Zatrudniona zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z kodem 0511, która zawsze traktowana jest jako zatrudniona na cały etat.

Osobą zatrudnioną jest także m.in. pracownik przebywający na urlopie wypoczynkowym, zwolnieniu lekarskim czy świadczeniu rehabilitacyjnym.

Jeśli przedsiębiorca zatrudnia Osoby Zatrudnione na podstawie stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy, powinien zsumować te ułamkowe części etatów. Jeżeli wymiar czasu pracy jest większy niż jeden etat, przyjmuje się, że Osoba Zatrudniona na podstawie stosunku pracy jest zatrudniona na jeden etat;

- **osoba współpracująca z przedsiębiorcą, niezależnie od formy prawnej tej współpracy**, w szczególności na podstawie umów cywilnoprawnych, np. umowy zlecenia (kody: 0411, 0417, 0426, 0428, 0200, 2241, 2242, 0545, 0120, 0511), za którą przedsiębiorca odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne.

Każda osoba współpracująca traktowana jest jako jeden etat.

W przypadku osób zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego, dla których w imiennym raporcie ZUS RCA wskazano wymiar czasu pracy, na potrzeby wyliczenia stanu zatrudnienia przyjmuje się ten wymiar. Jeśli jednak nie wskazano wymiaru czasu pracy, taka Osoba Zatrudniona traktowana jest jako jeden etat.

W liczbie Osób Zatrudnionych uwzględnia się Osoby Zatrudnione przebywające na urloпах: macierzyńskim, na warunkach urlopu macierzyńskiego, ojcowskim, rodzicielskim lub wychowawczym (kody świadczenia/przerwy: 311, 315, 319, 320, 325, 326, 327, 328, 121, 122). Każda taka osoba traktowana jest jako jeden etat (dotyczy to również osób, które przed tymi urloпами były zatrudnione na część etatu).

W przypadku Osoby Zatrudnionej na podstawie stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy i na umowę zlecenia u tego samego przedsiębiorcy, bierze się pod uwagę jedynie wymiar czasu pracy tej osoby wynikający ze stosunku pracy. Osoba Zatrudniona na kilku umowach zlecenia u tego samego przedsiębiorcy zawsze liczona jest jako 1 etat.

Uwaga! W kalkulacji nie uwzględnia się Osób Zatrudnionych, które przez pełny miesiąc kalendarzowy: przebywały na urloпах bezpłatnych lub były nieobecne w pracy z nieusprawiedliwionych przyczyn.

Przykład:

Mikrofirma zatrudnia na koniec miesiąca kalendarzowego 4 osoby w ramach stosunku pracy, na 0,5 etatu każda (z czego jedna przebywała na urlopie wychowawczym, a druga - przez pełny miesiąc kalendarzowy - na urlopie bezpłatnym) oraz 2 osoby na umowę zlecenia, za które przedsiębiorca odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne. W takim przypadku Mikrofirma zatrudnia na koniec miesiąca kalendarzowego 4 Osoby Zatrudnione/etaty (dwie osoby na 0,5 etatu, jedna osoba będąca na urlopie wychowawczym oraz dwie na umowie zlecenia).

4.26. Czy obliczając średnioroczne zatrudnienie w Mikrofirmie bierze się pod uwagę pracowników na urlopie bezpłatnym?

Przy ustalaniu średniorocznego zatrudnienia w Mikrofirmie nie uwzględnia się Osób Zatrudnionych, które przez pełny miesiąc kalendarzowy: (i) przebywały na urloпах bezpłatnych lub (ii) były nieobecne w pracy z nieusprawiedliwionych przyczyn.

4.27. Co jeżeli średnioroczne zatrudnienie w Mikrofirmie w 2021 r. będzie różnić się od średniorocznego zatrudnienia w 2020 r.?

W przypadku, gdy średnioroczne zatrudnienie w Mikrofirmie w 2021 roku będzie wyższe niż średnioroczne zatrudnienie w 2020 roku, Mikrofirma nie będzie uprawniona do żądania wypłaty dodatkowej kwoty subwencji finansowej.

Natomiast w sytuacji, gdy średnioroczne zatrudnienie w Mikrofirmie w 2021 roku będzie niższe niż średnioroczne zatrudnienie w 2020 roku, Mikrofirma będzie zobowiązana do proporcjonalnego zwrotu udzielonej subwencji finansowej na rzecz PFR, zgodnie z następującym wzorem:

$$\% \text{ Subwencji Finansowej zwolnionej z obowiązku zwrotu} = (\acute{S}R_{2021} / \acute{S}R_{2020})$$

gdzie:

$\acute{S}R_{2021}$ – oznacza średnioroczne zatrudnienie w 2021 roku, a

$\acute{S}R_{2020}$ – oznacza średnioroczne zatrudnienie w 2020 roku.

4.28. Mikrofirma otrzymała subwencję finansową na 9 Osób Zatrudnionych. Czy w takiej sytuacji warunek utrzymania zatrudnienia dotyczy 9, czy może wszystkich zatrudnionych, jeśli było ich więcej?

Zatrudnienie, które stanowiło podstawę określenia kwoty subwencji finansowej dla Mikrofirmy, w żadnym przypadku nie mogło być wyższe niż 9 Osób Zatrudnionych w przeliczeniu na pełny wymiar

czasu pracy. Jeśli przedsiębiorca jest Mikrofirmą, to w sytuacji, gdy zatrudniał np. 6 pracowników każdy na pełny etat oraz 4 osoby współpracujące - na podstawie umowy zlecenia, otrzymał subwencję finansową na 9 osób. Oznacza to, że - aby został zwolniony z obowiązku zwrotu subwencji finansowej w całości - konieczne jest utrzymanie średniego zatrudnienia w 2021 na poziomie co najmniej 9 Osób Zatrudnionych.

W sytuacji, gdy średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy w roku 2020 różni się od liczby Osób Zatrudnionych, na które beneficjent otrzymał subwencję finansową, przyjmuje się, że średnioroczne zatrudnienie Mikrofirmy za rok 2020 odpowiada liczbie Osób Zatrudnionych, na które została udzielona subwencja finansowa.

4.29. Czy dla ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi konieczne jest utrzymanie w zatrudnieniu tych samych pracowników?

Nie. Na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi bierze się pod uwagę średnioroczną liczbę Osób Zatrudnionych (średnie zatrudnienie).

4.30. Jak traktowana jest sytuacja, w której pracownik dobrowolnie zrezygnuje z pracy w Mikrofirmie (tj. gdy kwestia utrzymania zatrudnienia nie zależy wyłącznie od pracodawcy)?

Kwestia formy rozstania z pracownikiem, jak i strony inicjującej takie rozstanie, nie ma znaczenia dla ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi. Ponadto należy zwrócić uwagę, że bierze się pod uwagę średnioroczną liczbę Osób Zatrudnionych.

4.31. Czy do wyliczenia średniorocznego zatrudnienia - na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – należy wziąć pod uwagę pracownika przebywającego przez cały miesiąc na urlopie bezpłatnym, który w okresie tego urlopu wykonywał na rzecz swojego pracodawcy pracę na podstawie umowy zlecenia?

Pracownik przebywający na urlopie bezpłatnym, który w okresie tego urlopu wykonuje na rzecz swojego pracodawcy pracę na podstawie umowy zlecenia, spełnia definicję Osoby Zatrudnionej przyjętą dla celów Programu (jeśli beneficjent – z tytułu tej umowy zlecenia - odprowadza za niego składki na ubezpieczenia społeczne). Na potrzeby wyliczenia stanu zatrudnienia taka osoba będzie traktowana jako 1 etat.

4.32. Czy do wyliczenia średniorocznego stanu zatrudnienia - na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – należy wziąć pod uwagę osobę przebywającą przez cały miesiąc na urlopie bezpłatnym, która osiągnęła w tym miesiącu ze stosunku pracy przychód

stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe?

Nie. Przy obliczaniu średniorocznego zatrudnienia na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi nie uwzględnia się Osób Zatrudnionych przebywających na urloпах bezpłatnych przez pełny miesiąc kalendarzowy. Nie ma przy tym znaczenia, że Osoba Zatrudniona, która przebywa przez pełny miesiąc na urlopie bezpłatnym, osiągnęła w tym miesiącu przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

4.33. Jak przy ustalaniu średniorocznego zatrudnienia należy traktować osobę zatrudnioną na 0,5 etatu, przebywającą na urlopie ojcowskim?

Przy ustalaniu stanu zatrudnienia, na potrzeby ustalenia kwoty subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, Osoba Zatrudniona, która w ostatnim dniu miesiąca uwzględnianego przy wyliczaniu stanu zatrudnienia przebywa na urlopie ojcowskim, bez względu na wymiar czasu pracy ze stosunku pracy jest traktowana jako 1 etat.

4.34. Czy podmioty, które - oprócz działalności gospodarczej - prowadzą działalność innego rodzaju (np. fundacje, stowarzyszenia) powinny przy wypełnianiu Oświadczenia o Rozliczeniu brać pod uwagę spadki Przychodów ze wszystkich rodzajów działalności, a przy ustalaniu średniego zatrudnienia uwzględniać wszystkie Osoby Zatrudnione?

Nie. Podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą i inną działalność niż działalność gospodarcza, na etapie rozliczenia subwencji finansowej powinny uwzględniać wyłącznie Przychody z działalności gospodarczej. Przy ustalaniu średniego zatrudnienia, powinny one uwzględniać tylko Osoby Zatrudnione w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.

5. Zasady rozliczenia i zwrotu subwencji finansowej dla MŚP

5.1. Na jakich zasadach i w jakich przypadkach podlega umorzeniu subwencja finansowa przyznana MŚP?

Otrzymana przez MŚP subwencja finansowa podlega zwolnieniu z obowiązku zwrotu w całości pod warunkiem łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- utrzymania działalności gospodarczej na 31 grudnia 2021 r., rozumianego jako nieprzerwane prowadzenie działalności gospodarczej w okresie od dnia złożenia wniosku do 31 grudnia 2021 r. (w okresie od dnia złożenia wniosku do 31 grudnia 2021 r. wobec przedsiębiorcy nie może rozpocząć się likwidacja, upadłość lub restrukturyzacja) oraz
- rozliczenia nadwyżki udzielonej subwencji finansowej.

Zwrotu nadwyżki subwencji finansowej należy dokonać do 15 marca 2022 r. na rachunek bankowy wskazany w treści Oświadczenia o Rozliczeniu. W przypadku niedokonania zwrotu nadwyżki w tym

terminie, MŚP będzie zobowiązane do dokonania zwrotu całej kwoty subwencji finansowej. W sytuacji, gdy kwota nadwyżki subwencji finansowej, która powinna zostać zwrócona przez beneficjenta jest nieznaczna, po uwzględnieniu całokształtu okoliczności oraz indywidualnego przypadku danego beneficjenta, PFR może odstąpić od żądania zwrotu całej kwoty subwencji finansowej.

PFR zweryfikuje sposób wyliczenia przez MŚP kwoty nadwyżki, w szczególności na podstawie danych uzyskanych od Ministra Finansów i KAS oraz dokumentów załączonych przez MŚP do Oświadczenia o Rozliczeniu, nie później niż do 31 grudnia 2022 r. Jeżeli w wyniku weryfikacji przeprowadzonej przez PFR okaże się, że MŚP rozliczyło subwencję finansową w nieprawidłowy sposób lub załączyło do Oświadczenia o Rozliczeniu dokumenty, które są niekompletne lub nie odzwierciedlają danych finansowych wskazanych w Oświadczeniu o Rozliczeniu, MŚP będzie zobowiązane do niezwłocznego zwrotu całej kwoty subwencji finansowej.

5.2. Czy spadek średniego zatrudnienia w MŚP wpłynie na kwotę zwracanej subwencji finansowej?

W przypadku MŚP utrzymanie średniego zatrudnienia nie jest warunkiem umorzenia subwencji finansowej.

5.3. W jaki sposób nastąpi rozliczenie subwencji finansowej otrzymanej przez MŚP?

W celu rozliczenia subwencji finansowej, MŚP ma obowiązek złożyć Oświadczenie o Rozliczeniu poprzez bankowość elektroniczną banku, za pośrednictwem którego zawarło umowę subwencji finansowej.

MŚP ma obowiązek złożyć to oświadczenie od 18 listopada 2021 r. do 15 stycznia 2022 r. (po upływie tego terminu formularz Oświadczenia o Rozliczeniu będzie niedostępny, a rozliczenie subwencji będzie, co do zasady, niemożliwe).

W sytuacji, gdy w wyniku złożenia oświadczenia o rozliczeniu, MŚP ustali, że oparciu o rzeczywiste dane dot. wysokości Kosztów Stałych lub wielkości spadku Przychodów uprawnione było do uzyskania Subwencji Finansowej w:

- a) wyższej kwocie niż otrzymana, MŚP nie będzie uprawnione do żądania wypłaty dodatkowej kwoty subwencji finansowej albo
- b) niższej kwocie niż rzeczywiście otrzymana MŚP będzie zobowiązane, niezależnie od jego pozostałych obowiązków wynikających z umowy subwencji finansowej i Regulaminu, do dokonania na rzecz PFR zwrotu subwencji finansowej w części przekraczającej kwotę subwencji finansowej, do której MŚP było uprawnione.

Uwaga! Zwrotu nadwyżki subwencji finansowej należy dokonać do 15 marca 2022 r. na rachunek bankowy wskazany w treści Oświadczenia o Rozliczeniu. W przypadku niedokonania zwrotu nadwyżki w tym terminie, MŚP będzie zobowiązane do zwrotu całej subwencji finansowej.

W sytuacji, gdy kwota nadwyżki subwencji finansowej, która powinna zostać zwrócona przez beneficjenta, a nie została zwrócona, jest nieznaczna - po uwzględnieniu całokształtu okoliczności oraz indywidualnego przypadku danego beneficjenta - PFR może odstąpić od żądania zwrotu całej kwoty subwencji finansowej.

PFR zweryfikuje sposób wyliczenia przez MŚP nadwyżki, w szczególności na podstawie danych uzyskanych od Ministra Finansów i KAS oraz dokumentów załączonych przez MŚP do Oświadczenia o Rozliczeniu, nie później niż do dnia 31 grudnia 2022 r. Jeżeli w wyniku weryfikacji przeprowadzonej przez PFR okaże się, że MŚP rozliczyło subwencję finansową w nieprawidłowy sposób lub załączyło do Oświadczenia o Rozliczeniu dokumenty, które są niekompletne lub nie odzwierciedlają danych finansowych wskazanych w Oświadczeniu o Rozliczeniu, MŚP będzie zobowiązane do niezwłocznego zwrotu całej kwoty subwencji finansowej.

Zasady składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez MŚP opisane są w pytaniu 5.5 („*Jak przebiega procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez MŚP?*”).

5.4. Jakie będą skutki zaprzestania przez MŚP prowadzenia działalności gospodarczej przed końcem 2021 r.?

W takim przypadku MŚP będzie musiało zwrócić subwencję finansową w całości.

Otrzymana przez MŚP subwencja finansowa podlega zwrotowi w całości m.in. w przypadku:

- a) zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej (w tym w razie zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej),
- b) otwarcia likwidacji (jeżeli dotyczy) lub
- c) otwarcia postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego

w każdym czasie, licząc od dnia złożenia wniosku o subwencję finansową do 31 grudnia 2021 r.

Należy także zwrócić uwagę, że PFR ma prawo do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej w każdym czasie w okresie jej obowiązywania - w trybie natychmiastowym, bez zachowania jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia, m.in. w sytuacji:

- 1) faktycznego zaprzestania przez beneficjenta prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej,
- 2) otwarcia likwidacji beneficjenta lub rozwiązania spółki beneficjenta.

Oznacza to, że jeżeli przedsiębiorca - po 31 grudnia br., ale jeszcze w okresie obowiązywania umowy subwencji finansowej łączącej go z PFR – zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej, PFR będzie uprawniony do wypowiedzenia mu tej umowy w trybie natychmiastowym (PFR może, ale nie musi skorzystać z tego uprawnienia).

W przypadku wypowiedzenia umowy subwencji finansowej przez PFR, beneficjent zobowiązany jest do zwrotu subwencji finansowej w całości lub części w terminie 14 dni od daty, w której

wypowiedzenie umowy subwencji finansowej stało się skuteczne, z zastrzeżeniem postanowień umowy subwencji finansowej lub Regulaminu, które przewidują krótszy termin na dokonanie zwrotu subwencji finansowej.

5.5. Jak przebiega procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przez MŚP?

W celu rozliczenia subwencji finansowej, MŚP ma obowiązek złożyć Oświadczenie o Rozliczeniu poprzez bankowość elektroniczną banku, za pośrednictwem którego zawarło umowę subwencji finansowej.

Procedura składania Oświadczenia o Rozliczeniu przebiega w następujący sposób:

- 1) MŚP ma obowiązek złożyć to oświadczenie od 18 listopada 2021 r. do 15 stycznia 2022 r. (po upływie tego terminu formularz Oświadczenia o Rozliczeniu będzie niedostępny, a rozliczenie subwencji będzie, co do zasady, niemożliwe);
- 2) złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu polega na uzupełnieniu interaktywnego formularza udostępnionego w bankowości elektronicznej;
- 3) Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone w imieniu Beneficjenta wyłącznie jednoosobowo przez osobę, która posiada dostęp do bankowości elektronicznej. Oświadczenie złożone przez tę osobę będzie traktowane jako złożone przez Osobę Upoważnioną;
- 4) treść Oświadczenia o Rozliczeniu jest weryfikowana przez bank pod kątem jej kompletności i wstępnej zgodności z warunkami programowymi, w zakresie ustalonym między PFR i bankiem;
- 5) po poprawnym wprowadzeniu przez osobę składającą Oświadczenie o Rozliczeniu w imieniu beneficjenta danych w formularzu udostępnionym przez bank, w bankowości elektronicznej zostanie wygenerowany projekt Oświadczenia o Rozliczeniu;
- 6) osoba składająca Oświadczenie o Rozliczeniu w imieniu beneficjenta będzie mogła zapoznać się z Oświadczeniem o Rozliczeniu w formie elektronicznej, wydrukować i zapisać elektronicznie projekt tego oświadczenia oraz będzie mieć dostęp do zapisanego elektronicznie projektu oświadczenia po ponownym zalogowaniu, o ile bank zapewni taką funkcjonalność;
- 7) MŚP, składając Oświadczenie o Rozliczeniu, zobowiązane jest dołączyć do niego pliki JPK sporządzone zgodnie ze standardem pliku JPK_PKPIR/JPK_KR, określonym w Centralnym Repozytorium Wzorów Dokumentów Elektronicznych na platformie ePUAP Ministerstwa Finansów – Krajowej Administracji Skarbowej, z których będą wynikały dane finansowe uzasadniające zwolnienie z obowiązku zwrotu subwencji finansowej w wysokości wnioskowanej przez MŚP;
- 8) Oświadczenie o Rozliczeniu musi zostać podpisane przez osobę składającą to oświadczenie w bankowości elektronicznej za pomocą narzędzi autoryzacyjnych przekazanych przez bank;
- 9) bank przekaze Oświadczenie o Rozliczeniu do PFR, który rozpatrzy je, w tym zweryfikuje dane i dokumenty księgowe przekazane przez MŚP z bazami danych m.in. ZUS, Ministerstwa Finansów lub Krajowej Administracji Skarbowej.

MŚP we wniosku o subwencję podawały wysokość Kosztów Stałych oraz wielkość spadku Przychodów

za okres od 1 listopada 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. oraz prognozowały je za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r. Dlatego też, w celu rozliczenia subwencji, muszą podać rzeczywiste Koszty Stałe oraz wysokość Przychodów dla okresu, za jaki były one wcześniej prognozowane. Przy wyliczeniu różnicy pomiędzy prognozowanymi a faktycznymi danymi pomocny będzie specjalny kalkulator, z którego będzie można skorzystać w formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu. Beneficjent musi sprawdzić, czy wystąpiła nadwyżka między wartością subwencji wyliczoną w oparciu o przewidywaną wartość Kosztów Stałych oraz wysokość spadku Przychodów, a subwencją, którą otrzymałby w oparciu o kwotę rzeczywistych Kosztów Stałych oraz rzeczywistą wysokość spadku Przychodów. Jeśli taka nadwyżka występuje, beneficjent będzie musiał zwrócić ją do 15 marca 2022 r. na indywidualny rachunek wskazany w Oświadczeniu o Rozliczeniu.

Uwaga! W celu poprawnego rozliczenia subwencji, MŚP będzie musiało załączyć do Oświadczenia o Rozliczeniu pliki JPK w postaci xml wygenerowane z programu księgowego firmy (inny format nie zostanie przyjęty). W zależności od prowadzonej rachunkowości, będą to pliki JPK_PKPIR lub JPK_KR. Należy przygotować osobne pliki za okres listopad-grudzień 2020 oraz styczeń-marzec 2021 r. Oświadczenie o Rozliczeniu nie będzie zawierać wstępnej propozycji rozliczenia.

W celu komunikacji związanej z realizacją umowy subwencji finansowej, beneficjent zobowiązany jest wskazać w Oświadczeniu o Rozliczeniu aktualny adres poczty elektronicznej (e-mail), numer telefonu kontaktowego oraz adres korespondencyjny. Jednocześnie, w przypadku zmiany przekazanych do PFR danych kontaktowych, beneficjent powinien poinformować o tym PFR.

Uwaga! Wypełniając Oświadczenie o Rozliczeniu, beneficjent powinien wypełnić wszystkie pola w udostępnionym mu formularzu. Niedokładne wypełnienie formularza może skutkować koniecznością złożenia nowego Oświadczenia o Rozliczeniu.

5.6. Czy MŚP może uzyskać wydłużenie terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu?

Nie. MŚP mają obowiązek złożyć Oświadczenie o Rozliczeniu w obowiązującym je terminie (od 18 listopada 2021 r. do 15 stycznia 2022 r.). Po tym terminie złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu jest, co do zasady, niemożliwe.

PFR będzie uprawniony do wyznaczenia dodatkowego terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu przez MŚP, które nie dokonały skutecznego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu w obowiązującym je terminie. Jest to jednak uprawnienie, a nie obowiązek PFR. Taki dodatkowy termin będzie mógł być wyznaczony w okresie od 1 do 14 lutego 2022 r. W razie jego wyznaczenia terminu, informacja o możliwości złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu w dodatkowym terminie zostanie przekazana beneficjentowi za pośrednictwem: (i) bankowości elektronicznej, (ii) poczty elektronicznej na adres wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej albo Oświadczeniu o Rozliczeniu lub (iii) innych kanałów komunikacyjnych, w tym poprzez zamieszczenie stosownego komunikatu na stronie www.pfrsa.pl.

5.7. Czy Oświadczenie o Rozliczeniu może zostać złożone przez przedsiębiorcę bez pośrednictwa banku lub bez wykorzystania bankowości elektronicznej?

Nie. Oświadczenie o Rozliczeniu to zestaw oświadczeń wiedzy i woli beneficjenta lub Osoby Upoważnionej, złożonych wobec PFR za pośrednictwem banku oraz z wykorzystaniem bankowości elektronicznej, w celu rozliczenia otrzymanej subwencji finansowej.

Przedsiębiorcy rozliczają subwencję za pośrednictwem bankowości elektronicznej w tym samym banku, w którym składali wniosek o udzielenie subwencji finansowej w Programie.

Uwaga! Spłata subwencji z Tarczy Finansowej 2.0 będzie dokonywana na inny rachunek niż w przypadku Tarczy Finansowej 1.0. Każdy z beneficjentów Tarczy Finansowej 2.0 będzie miał wygenerowany indywidualny numer rachunku bankowego, który będzie wykorzystywany do wszelkich zwrotów środków do PFR w ramach Programu.

5.8. Czy za podanie nieprawdziwych danych w Oświadczeniu o Rozliczeniu grozi odpowiedzialność karna?

Tak. Osoba działająca w imieniu beneficjenta, składając Oświadczenie o Rozliczeniu, potwierdza, że wszystkie informacje przedstawione i oświadczenia złożone w Oświadczeniu o Rozliczeniu są zgodne z prawdą oraz że jest świadoma odpowiedzialności karnej za przedstawianie fałszywych informacji i złożenie fałszywych oświadczeń.

5.9. Czy przedsiębiorca powinien uzupełnić wszystkie pola w udostępnionym mu formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu?

Tak. Należy pamiętać, że w przypadku zidentyfikowania przez beneficjenta rozbieżności pomiędzy rzeczywistym stanem faktycznym, a danymi zawartymi w złożonym przez niego Oświadczeniu o Rozliczeniu, beneficjent będzie uprawniony do ponownego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, pod warunkiem zachowania obowiązującego go terminu na złożenie tego oświadczenia. Nowe Oświadczenie o Rozliczeniu zastępuje poprzednio złożone oświadczenie. Beneficjent może jednak złożyć nowe Oświadczenie o Rozliczeniu nie więcej niż cztery razy.

Uwaga! Niewypełnienie wszystkich pól w formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu może spowodować konieczność złożenia nowego oświadczenia.

5.10. Jaki kod PKD należy podać w Oświadczeniu o Rozliczeniu?

W Oświadczeniu o Rozliczeniu beneficjent oświadcza, że na dzień złożenia tego oświadczenia prowadzi działalność gospodarczą w ramach danego kodu PKD. Kod PKD, wskazany w oświadczeniu, musi być kodem głównym ujawnionym w KRS albo CEiDG. Nie musi to być jeden z 54 kodów PKD, które warunkowały udział w Programie. PKD, które beneficjent wpisuje w Oświadczeniu o Rozliczeniu, ma znaczenie tylko dla celów statystycznych.

5.11. Czy MŚP powinno dołączyć do Oświadczenia o Rozliczeniu pliki JPK_PKPIR lub JPK_KR za poszczególne miesiące (za listopad 2020 r., za grudzień 2020 r., za styczeń 2021 r., za luty 2021 r. i za marzec 2021 r.)?

Nie. MŚP powinien załączyć do Oświadczenia o Rozliczeniu dwa osobne pliki JPK_PKPIR/JPK_KR: za okres listopad-grudzień 2020 oraz za okres styczeń-marzec 2021 r. MŚP nie załącza do tego oświadczenia żadnych innych dokumentów.

5.12. Czy przedsiębiorca potwierdza w Oświadczeniu o Rozliczeniu dokonanie wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych?

Beneficjent musi potwierdzić w Oświadczeniu o Rozliczeniu, że dokonał wpisu do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, jeżeli nie zrobił tego wcześniej. Dotyczy to beneficjentów, którzy na podstawie bezwzględnie obowiązujących przepisów podlegają wpisowi do tego rejestru.

5.13. Czy beneficjent może zawrzeć w Oświadczeniu o Rozliczeniu informację o tym, że w jego przypadku – w celu wyliczenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – konieczne jest uwzględnienie danych dotyczących innych podmiotów?

Tak. W Oświadczeniu o Rozliczeniu beneficjent oświadcza, że - w celu wyliczenia subwencji finansowej podlegającej zwrotowi – konieczne jest uwzględnienie danych finansowych lub danych dotyczących zatrudnienia innych podmiotów, z uwagi na to, że:

- 1) beneficjent uległ przekształceniu, podziałowi lub połączeniu (w rozumieniu KSH) - w okresie mającym wpływ na wyliczenie wartości subwencji finansowej podlegającej przez niego zwrotowi (to jest pomiędzy dniem uzyskania subwencji finansowej a dniem złożenia oświadczenia) lub
- 2) beneficjent działa w strukturze wielooddziałowej (posiada oddziały, które działają pod odrębnymi NIP).

W takich przypadkach beneficjent podaje w Oświadczeniu o Rozliczeniu NIP i REGON każdego z tych podmiotów.

5.14. Czy są sytuacje, gdy beneficjent nie składa Oświadczenia o Rozliczeniu?

Tak. Oświadczenia o Rozliczeniu nie składają beneficjenci:

- a) którzy dokonali spłaty subwencji finansowej w całości przed nadejściem terminu do złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, co spowodowało wygaśnięcie umowy subwencji finansowej,
- b) którzy nie posiadają aktywnej relacji z bankiem, za pośrednictwem którego zawarli umowę subwencji finansowej (nie posiadają zawartej umowy o prowadzenie rachunku bankowego oraz umowy o świadczenie usług bankowości elektronicznej) oraz nie odnowili tej relacji przed upływem terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu lub
- c) w stosunku do których PFR wystosował wezwanie do zwrotu subwencji finansowej.

5.15. Czy jeśli MŚP podało błędne dane w Oświadczeniu o Rozliczeniu, będzie mogło złożyć nowe Oświadczenie?

Tak, jeśli zrobi to w obowiązującym go terminie (od 18 listopada 2021 r. do 15 stycznia 2022 r.). MŚP nie może złożyć nowego Oświadczenia o Rozliczeniu więcej niż cztery razy.

W razie zidentyfikowania przez beneficjenta rozbieżności pomiędzy rzeczywistym stanem faktycznym, a danymi zawartymi w złożonym Oświadczeniu o Rozliczeniu, beneficjent będzie uprawniony do ponownego złożenia Oświadczenia o Rozliczeniu, pod warunkiem zachowania terminu na złożenie tego oświadczenia. Nowe Oświadczenie o Rozliczeniu zastępuje poprzednio złożone oświadczenie.

W celu złożenia nowego Oświadczenia o rozliczeniu beneficjent będzie musiał skontaktować się z bankiem – formularz nowego Oświadczenia o Rozliczeniu zostanie udostępniony beneficjentowi wyłącznie z jego inicjatywy.

5.16. Czy po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu PFR będzie mógł wezwać beneficjenta do przekazania dodatkowych informacji?

Tak. Po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu (lub bezskutecznym upływie terminu na złożenie tego oświadczenia) przez beneficjenta, PFR może zobowiązać beneficjenta do złożenia dodatkowych oświadczeń oraz dostarczenia dodatkowych informacji lub dokumentów, w tym wykraczających poza informacje zawarte w formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu.

Beneficjent ma obowiązek udzielania PFR prawdziwych informacji i wyjaśnień oraz udostępnienia wszelkich dokumentów związanych z realizacją umowy subwencji finansowej oraz rozliczeniem otrzymanej subwencji, w tym do przedłożenia wszelkich dokumentów księgowych, rachunkowych i podatkowych, dokumentujących wysokość subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu.

5.17. Jaką decyzję może wydać PFR?

W związku ze złożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu (lub upływem terminu na złożenie Oświadczenia o Rozliczeniu, z uwzględnieniem dodatkowego terminu na jego złożenie), PFR podejmie jedną z trzech rodzajów decyzji. Będzie to decyzja:

- (i) określająca kwotę subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu,
- (ii) wzywająca do zwrotu subwencji finansowej w całości albo
- (iii) informująca o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu – wyjaśnienie tych okoliczności nastąpi w ramach postępowania wyjaśniającego.

Uwaga! Decyzja wydana przez PFR stanowi integralną część stosunku zobowiązaniowego łączącego PFR i beneficjenta na podstawie umowy subwencji finansowej.

Bank podpisze w imieniu PFR, działając w charakterze pełnomocnika, decyzje, o których mowa powyżej, opatrując je pieczęcią banku lub Kwalifikowanym Podpisem Elektronicznym osób uprawnionych do reprezentowania Banku. Następnie udostępni decyzję beneficjentowi za pośrednictwem bankowości elektronicznej. W przypadku braku możliwości przekazania decyzji za pośrednictwem bankowości elektronicznej, PFR może przekazać decyzję za pośrednictwem wiadomości wysłanej na adres poczty elektronicznej wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej lub Oświadczeniu o Rozliczeniu albo za pośrednictwem innych kanałów komunikacyjnych.

Decyzja zostanie udostępniona beneficjentowi nie później niż do 30 kwietnia 2022 r., z zastrzeżeniem, że biorąc pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych dotyczących beneficjenta, w tym dokumentów przedłożonych przez MŚP, PFR będzie uprawniony do jednostronnego wydłużenia tego terminu, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2022 r.

O wydłużeniu terminu wydania decyzji PFR poinformuje beneficjenta za pośrednictwem: (i) bankowości elektronicznej, (ii) poczty elektronicznej na adres wskazany przez beneficjenta w umowie subwencji finansowej albo Oświadczeniu o Rozliczeniu lub (iii) innych kanałów komunikacyjnych.

5.18. W jakich przypadkach PFR określi w decyzji skierowanej do MŚP kwotę subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu?

PFR podejmie taką decyzję w związku ze złożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu w imieniu MŚP, które:

- 1) przekazało do banku prawidłowe oraz kompletne dokumenty poświadczające umocowanie Osoby Upoważnionej do zawarcia umowy subwencji finansowej;
- 2) potwierdziło w treści Oświadczenia o Rozliczeniu przeniesienie swojej rezydencji podatkowej lub rezydencji podatkowej swojego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w sytuacji, gdy beneficjent był zobowiązany do przeniesienia swojej rezydencji podatkowej lub rezydencji podatkowej swojego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- 3) rozliczyło nadwyżkę otrzymanej subwencji finansowej i przekazało ją na rachunek bankowy PFR oraz
- 4) nie naruszyło warunków programowych, które pociągałyby za sobą konieczność zwrotu otrzymanej subwencji finansowej.

W takim przypadku subwencja finansowa podlega zwolnieniu z obowiązku zwrotu w całości albo zwrotowi w kwocie wskazanej w treści decyzji. Zwrot powinien nastąpić w terminie do 31 maja 2022 r. W przypadku wydania przez PFR decyzji po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, termin dokonania zwrotu subwencji finansowej zostanie wskazany w tej decyzji.

Uwaga! Beneficjent nie będzie zobowiązany do dokonania spłaty subwencji finansowej w sytuacji, gdy wysokość subwencji podlegającej zwrotowi będzie wynosić mniej niż 9,00 zł.

5.19. Czy beneficjent może odwołać się od decyzji PFR określającej wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi?

Nie. Po udostępnieniu beneficjentowi decyzji, o której mowa w pytaniu, może on skorzystać z postępowania wyjaśniającego, pod warunkiem udokumentowania przez niego różnic w treści decyzji, a rzeczywistym stanem faktycznym. Beneficjent, chcący skorzystać z tego uprawnienia, zwraca się - za pośrednictwem banku – z zapytaniem do PFR, w postępowaniu wyjaśniającym. Ma na to 10 Dni Roboczych od dnia udostępnienia mu decyzji.

Złożenie zapytania, w ramach postępowania wyjaśniającego, w zakresie dotyczącym wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi nie wstrzymuje wymagalności roszczenia określonego w decyzji PFR. Oznacza to, że aktualny pozostaje obowiązek spłaty subwencji finansowej przez beneficjenta w obowiązującym go terminie, w wysokości wskazanej w decyzji.

W przypadku, gdy z okoliczności faktycznych dotyczących danego przedsiębiorcy wynika, że decyzja udostępniona beneficjentowi nie odpowiada rzeczywistemu stanowi faktycznemu, PFR może wstrzymać wymagalność roszczenia określonego w decyzji. Jest to uprawnienie PFR, z którego może, ale nie musi skorzystać - po dokonaniu oceny zasadności zapytania zgłoszonego w ramach postępowania wyjaśniającego.

5.20. Załóżmy, że przedsiębiorca otrzyma decyzję PFR, określającą kwotę subwencji podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu (w części), w dniu 28 kwietnia 2022 r. Czy w takim przypadku 10 Dni Roboczych na złożenie zapytania w ramach postępowania wyjaśniającego należy liczyć od 28 czy od 29 kwietnia?

W przypadku opisanym w pytaniu termin na złożenie zapytania w ramach postępowania wyjaśniającego należy liczyć od 29 kwietnia. W myśl art. 111 par. 2 Kodeksu Cywilnego, jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.

5.21. W jakim przypadku PFR wyda decyzję wzywającą MŚP do zwrotu subwencji finansowej w całości?

PFR wyda taką decyzję w związku:

- 1) niezłożeniem Oświadczenia o Rozliczeniu w terminie od 18 listopada 2021 r. do 15 stycznia 2022 r. (z uwzględnieniem ewentualnego dodatkowego terminu – od 1 do 14 lutego 2022 r., wyznaczonego beneficjentowi przez PFR) lub
- 2) ustaleniem przez PFR, że beneficjent naruszył warunki programowe, które pociągają za sobą konieczność zwrotu otrzymanej subwencji finansowej (w tym warunki programowe uprawniające PFR do żądania zwrotu subwencji finansowej po wypowiedzeniu umowy subwencji finansowej przez PFR).

W takiej sytuacji subwencja finansowa podlega zwrotowi w całości w terminie do 31 maja 2022 r. W przypadku wydania przez PFR decyzji po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, termin dokonania zwrotu subwencji finansowej zostanie wskazany w tej decyzji.

Uwaga! Niezłożenie Oświadczenia o Rozliczeniu przez beneficjenta spowoduje obowiązek zwrócenia całej subwencji finansowej.

PFR jest uprawniony do wydania decyzji, określającej wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi w całości, w przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia jakiegokolwiek rodzaju nadużyć.

5.22. Co jeśli PFR wyda decyzję informującą beneficjenta o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu?

W takim przypadku PFR przekaze beneficjentowi informację o przyczynach braku możliwości ustalenia wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi. Po jej otrzymaniu, beneficjent jest uprawniony do zwrócenia się - za pośrednictwem banku – z zapytaniem do PFR, w ramach postępowania wyjaśniającego. W przypadku wydania wskazanej wyżej decyzji, postępowanie wyjaśniające może zostać zainicjowane także przez PFR.

Do czasu wyjaśnienia okoliczności uniemożliwiających ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, subwencja finansowa nie podlega zwrotowi. Po wyjaśnieniu okoliczności uniemożliwiających ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, PFR wyda jedną z następującej decyzji:

- 1) określającą kwotę subwencji finansowej podlegającej zwolnieniu z obowiązku zwrotu albo
- 2) wzywającą do zwrotu subwencji finansowej w całości.

Nastąpi to nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia udostępnienia beneficjentowi decyzji informującej go o zidentyfikowaniu przez PFR okoliczności, które uniemożliwiają ustalenie wysokości subwencji finansowej podlegającej zwrotowi, przy czym w szczególnie uzasadnionych przypadkach termin ten może zostać wydłużony przez PFR.

5.23. Na jaki rachunek powinna zostać zwrócona subwencja finansowa?

Beneficjent dokonuje zwrotu subwencji finansowej na indywidualny rachunek bankowy wskazany przez PFR w treści decyzji. W przypadku opóźnienia w spłacie subwencji finansowej naliczane będą odsetki ustawowe za opóźnienie. Beneficjent nie będzie zobowiązany do dokonania spłaty subwencji finansowej w sytuacji, gdy wysokość subwencji finansowej podlegającej zwrotowi będzie wynosić mniej niż 9,00 zł.

Uwaga! Jeśli MŚP będzie miał obowiązek zwrotu nadwyżki subwencji finansowej – w terminie do 15 marca 2022 r., tego zwrotu trzeba będzie dokonać na rachunek bankowy wskazany w formularzu Oświadczenia o Rozliczeniu.

5.24. Co należy rozumieć przez pojęcie Przychody?

Przychody powinny być różnie określone w zależności od formy prawnej oraz przyjętego sposobu ewidencji księgowej i podatkowej, zgodnie z właściwymi przepisami prawa stosowanymi przez przedsiębiorcę.

Poprzez Przychody, określone w Regulaminie, należy rozumieć:

- a) wartość sprzedaży towarów i usług wykazaną w deklaracji JPK V7M – w stosunku do beneficjentów będących czynnymi podatnikami VAT rozliczającymi się miesięcznie;
- b) wartość sprzedaży towarów i usług wykazaną w deklaracji JPK V7K (w zakresie sprzedaży za dany miesiąc) – w stosunku do beneficjentów, będących czynnymi podatnikami VAT rozliczającymi się kwartalnie;
- c) przychód z innych źródeł (tzw. przychód operacyjny) w rozumieniu ustawy CIT albo przychód z działalności w rozumieniu ustawy PIT, stanowiące podstawę do obliczenia zaliczki na podatek CIT albo PIT – w stosunku do beneficjentów: (i) będących czynnymi podatnikami VAT wystawiającymi faktury VAT marża (w tym beneficjentów, którzy wykazali co najmniej jedną fakturę objętą obowiązkiem VAT marży), (ii) będących czynnymi podatnikami VAT, rozliczającymi się kasowo, (iii) świadczących tylko i wyłącznie czynności zwolnione z VAT (zwolnienie przedmiotowe), (iv) niebędących podatnikami VAT (w tym beneficjentów zwolnionych podmiotowo z VAT) oraz (v) rozliczających się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych,
- d) kwotę wyliczoną przez beneficjenta na podstawie wystawionych faktur lub rachunków – w stosunku do beneficjenta korzystającego z karty podatkowej (niebędącego czynnym podatnikiem VAT).

Przychody są weryfikowane przez PFR we współpracy z Ministerstwem Finansów przed udzieleniem subwencji finansowej.

5.25. Jak uwzględniać faktury zaliczkowe przy ustalaniu spadku Przychodów?

Przedsiębiorca ma obowiązek wskazać Przychody zgodnie z formą prawną oraz przyjętym sposobem ewidencji księgowej i podatkowej. Otrzymane zaliczki na poczet przyszłej dostawy towarów i świadczenia usług powodują powstanie obowiązku podatkowego VAT w chwili wpływu na rachunek bankowy całości lub części zapłaty. Natomiast przyjęcie zaliczki na poczet przyszłych dostaw towarów i usług oraz wystawienie faktury zaliczkowej nie jest traktowane jako przychód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym. W związku z tym takich zaliczek nie ujmuje się w podatkowej księdze przychodów i rozchodów.

5.26. Jak należy postąpić przy ustalaniu wartości Przychodów, które w deklaracji VAT są nieujawnione, np. firma rozlicza podatek od towarów i usług w innych krajach i są one niewidoczne w deklaracjach VAT-7?

Spadek Przychodów dotyczy zasadniczo krajowych obrotów gospodarczych i jest weryfikowany na podstawie danych zadeklarowanych w kraju.

5.27. Jak powinien określić swoje Przychody przedsiębiorca, który – oprócz pozarolniczej działalności gospodarczej (hotel) - prowadzi również gospodarstwo rolne i składa jedną deklarację JPK VAT? Przedsiębiorca prowadzi oddzielne księgi podatkowe dla hotelu i gospodarstwa rolnego.

Przedsiębiorca powinien uwzględnić całe Przychody z działalności gospodarczej. Działalność rolna jest również działalnością gospodarczą.

5.28. Jak obliczać Przychody w przypadku przedsiębiorcy, który zaczął być czynnym podatnikiem VAT w trakcie roku (np. we wrześniu 2020 r.)? Czy za okres kwiecień-sierpień 2020 r. przedsiębiorca powinien opierać się na wartości Przychodów z PIT, a od września 2020 r. na deklaracjach VAT?

Przychody powinny być ustalone zgodnie z definicją tego pojęcia zawartą w par. 2 Regulaminu. W przypadku opisanym w pytaniu należy odpowiednio uwzględnić Przychody wykazane w deklaracjach JPK V7M/ JPK V7K (za okresy, w których przedsiębiorca je złożył) oraz za pozostałe miesiące Przychód z innych źródeł (tzw. przychód operacyjny) w rozumieniu ustawy CIT albo przychód z działalności w rozumieniu ustawy PIT, stanowiące podstawę do obliczenia zaliczki na podatek CIT albo PIT.

Jeżeli w niektórych przypadkach weryfikacja danych o przychodach ze sprzedaży nie była możliwa w momencie udzielania subwencji finansowej, podstawą wypłaty było oświadczenie beneficjenta, które może podlegać następczej procedurze weryfikacji przez PFR we współpracy z organami administracji skarbowej.

5.29. Jeżeli przedsiębiorca uzyskał ujemne Przychody ze sprzedaży, to co powinien wskazać we wniosku o udzielenie subwencji i w Oświadczeniu o Rozliczeniu?

W przypadku ujemnych Przychodów ze sprzedaży przedsiębiorca powinien wskazać wartość „0”.

5.30. Czy fakturę, która nie została opłacona, należy doliczyć do spadku Przychodów?

Faktura, mimo braku zapłaty, zasadniczo będzie stanowiła o spadku Przychodów, o ile zgodnie z odrębnymi przepisami będzie uprawdopodobniony brak zapłaty (np. brak zapłaty po upływie 90 dni od terminu płatności).

5.31. Czy podmioty, które - oprócz działalności gospodarczej - prowadzą działalność innego rodzaju (np. fundacje, stowarzyszenia) powinny sumować Przychody z obydwu rodzajów działalności?

Podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą i inną działalność niż działalność gospodarcza, wnosząc o subwencję finansową oraz składając Oświadczenie o Rozliczeniu powinny uwzględniać wyłącznie Przychody z działalności gospodarczej.

5.32. Jak ma liczyć Przychody „nieVATowców”? Czy do Przychodów wlicza się zwroty pożyczek?

Przedsiębiorcy niebędący czynnymi podatnikami VAT powinni wziąć pod uwagę przychód z innych źródeł w rozumieniu ustawy CIT albo przychód z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy PIT, stanowiący podstawę do obliczenia zaliczki na podatek CIT albo PIT.

Do przychodów rocznych oraz za dany miesiąc nie wlicza się natomiast zwrotów pożyczek – co do zasady nie stanowią one bowiem przychodu w rozumieniu ustawy CIT/PIT.

5.33. Jak wyliczyć spadek Przychodów, gdy część kontrahentów dokonuje płatności ratałnych? Ta nadpłata, w przypadku braku realizacji usługi, będzie musiała zostać zwrócona.

W przypadku, gdy przedsiębiorca jest czynnym podatnikiem VAT, to zwrot zapłaty za niewykonaną częściowo usługę powinien znaleźć odzwierciedlenie w ewidencji VAT. W rezultacie spadek Przychodów powinien być obliczany na podstawie sprzedaży towarów i usług wykazanych w deklaracji VAT.

5.34. Czy refaktury incydentalne, które nie są związane bezpośrednio z prowadzoną działalnością (w rachunku zysków i strat wykazywane są w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych) wystawiane przez przedsiębiorcę należy zaliczać do Przychodów?

Tak, refaktury powinny zostać zaliczone do Przychodów.

5.35. Czy przedsiębiorca, którego kontrahenci korzystają z samofakturowania i z tego względu otrzymuje od nich faktury sprzedażowe do 15. dnia kolejnego miesiąca po miesiącu kończącym się mógł skorzystać ze wsparcia w ramach Programu?

Tak, jednak jeśli dany miesiąc ma być brany pod uwagę przy wyliczeniu spadku Przychodów, aby możliwe było wyliczenie tego spadku, powinny być znane dane uwzględniające całkowitą wartość Przychodów za dany miesiąc.

5.36. Jak powinien liczyć Przychody przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, który jest jednocześnie wspólnikiem spółki komandytowej?

Jeżeli przedsiębiorca uzyskał subwencję na cele prowadzonej przez siebie jednoosobowej działalności gospodarczej, to wskazuje wysokość Przychodów z tej działalności, bez uwzględniania Przychodów spółek, w których przedsiębiorca jest wspólnikiem. Uzyskanie subwencji również na cele związane z działalnością spółek, których wspólnikiem jest przedsiębiorca, wymagało wystąpienia z odrębnym wnioskiem w imieniu tych spółek i wskazania wartości ich Przychodów.

5.37. Co należy rozumieć przez Koszty Stałe?

Zdefiniowane na potrzeby Programu „Koszty Stałe” oznaczają stratę brutto wnioskodawcy kwalifikującego się jako MŚP, tj.: ujemny wynik finansowy przed opodatkowaniem, poniesioną w okresie od dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 31 marca 2021 r. i wykazaną przez wnioskodawcę kwalifikującego się jako MŚP w rachunku zysków i strat lub innych dokumentach sprawozdawczych (w przypadku wnioskodawców niesporządzających rachunku zysków i strat), z wyłączeniem kosztów aktualizacji wartości aktywów oraz uwzględniającą przychody z tytułu pomocy publicznej uzyskane z innych źródeł (zarówno otrzymane, jak i oczekiwane we wskazanym powyżej okresie). Chodzi tutaj o pomoc publiczną przyznaną na podstawie Tymczasowych Ram Pomocy oraz na podstawie innych źródeł pomocowych.

W praktyce powyższe oznacza, że na potrzeby wyliczenia wnioskowanej kwoty subwencji finansowej wnioskodawca, na podstawie dokumentów księgowych, ustalał faktyczną stratę brutto osiągniętą w listopadzie i grudniu 2020 oraz prognozowaną stratę brutto w I kwartale 2021.

Otrzymany wynik należało skorygować o koszty aktualizacji wartości aktywów (poniesione i prognozowane) oraz oczekiwaną pomoc publiczną, którą wnioskodawca otrzymał w I kwartale 2021. W powyższej kalkulacji wnioskodawca kwalifikujący się jako MŚP powinien być uwzględnić wyłącznie dane za miesiące objęte Programem, tj.: XI-XII 2020 oraz I-III 2021 r.

Wnioskodawca kwalifikujący się jako MŚP powinien być pomniejszyć stratę brutto o wszelką

- (i) pomoc publiczną, którą otrzymał na wydatki kwalifikowalne, których poniesienie przypadało w okresie od 1 listopada 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. lub od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r. (okres kwalifikowany) – jeśli nie została dotychczas ujęta w ewidencji księgowej,
- (ii) otrzymaną operacyjną pomoc publiczną, która nie została spożytkowana przez wnioskodawcę do momentu występowania o subwencję finansową w ramach Programu, ale stanowiła przychód wnioskodawcy w okresie kwalifikowanym oraz
- (iii) oczekiwaną przez wnioskodawcę pomocą publiczną, która miałaby pokryć stratę brutto w okresie kwalifikowanym.

W kalkulacji „Kosztów Stałych” nie uwzględnia się subwencji finansowej otrzymanej przez wnioskodawcę od PFR w ramach Programu Tarczy Finansowej dla MMŚP 1.0 oraz Programu Tarczy Finansowej dla MMŚP 2.0.

Wynik powyższej kalkulacji stanowią „Koszty Stałe” w rozumieniu Programu.

Przykład:

W przypadku wnioskodawców kwalifikujących się jako MŚP, którzy stosują ustawę rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. i sporządzają rachunek zysków i strat (wariant kalkulacyjny) zgodnie z Załącznikiem nr 1, do kalkulacji kosztów stałych należy przyjąć:

Koszty stałe = (poz L.) Strata brutto – (poz K.III.) Aktualizacja wartości aktywów finansowych + wartość oczekiwanych przychodów z pomocy publicznej.

Przykład liczbowy:

Strata brutto = (10.000)

Aktualizacja wartości aktywów finansowych (koszt) = (900)

wartość oczekiwanych przychodów z pomocy publicznej (nieujętych w ewidencji księgowej) = 1.200

Koszty Stałe = -10.000 – (- 900)+1.200 = -7.900

W przypadku wnioskodawców kwalifikujących się jako MŚP, którzy stosują KPiR do kalkulacji kosztów stałych należy przyjąć:

Koszty stałe = strata z działalności gospodarczej (przychód – wydatki (koszty)) + wartość oczekiwanych przychodów z pomocy publicznej.

Przykład liczbowy:

Strata z działalności gospodarczej = (5.000)

wartość oczekiwanych przychodów z pomocy publicznej (nieujętych w KpiR) = 100

Koszty Stałe = -5.000 +100 = -4.900

Uwaga! W kalkulacji kosztów stałych w KPiR nie uwzględnia się różnicy między wartościami remanentów (z początku i końca roku).

Uwaga! Wydatki na zakup składników majątku kwalifikujących się do środków trwałych, które będą wykorzystywane w działalności gospodarczej MŚP, nie stanowią „Kosztów Stałych” w rozumieniu Programu.

5.38. Czy aktualizację wartości aktywów oraz międzyokresowe koszty (abonamenty, licencje) należy uwzględnić w Kosztach Stałych?

Tak, w wartościach rozliczonych w koszty w okresach wskazanych w Programie (pozycje uwzględnione w stracie brutto) – w odniesieniu do kosztów międzyokresowych.

Inaczej jest w przypadku kosztów aktualizacji wartości aktywów. Koszty Stałe oznaczają stratę brutto z wyłączeniem kosztów aktualizacji wartości aktywów oraz uwzględniającą przychody z tytułu pomocy publicznej uzyskane z innych źródeł (zarówno otrzymane, jak i oczekiwane).

Natomiast koszty amortyzacji nie zostały wyłączone, więc są uwzględnione w stracie brutto w okresach kwalifikowanych.

5.39. W jaki sposób przedsiębiorca rozliczający się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych powinien ustalić stratę brutto („Koszty Stałe”)?

Przedsiębiorca rozliczający się w formie ryczałtu powinien wyliczyć stratę brutto („Koszty Stałe”) jako różnicę pomiędzy przychodami i kosztami (wydatkami) prowadzonej działalności gospodarczej.

5.40. Czy do Kosztów Stałych można zaliczyć ratę kapitałową kredytu, czy tylko ratę odsetkową?

Uwzględnia się tylko koszty finansowe, a więc ratę odsetkową.

5.41. Czy koszty nabyte od spółki powiązanej mogą być brane pod uwagę przy ustalaniu Kosztów Stałych?

Program nie zakłada wyłączeń z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi. Natomiast ważne jest, aby w przypadku występowania powiązań zweryfikować spełnienie definicji MŚP.

5.42. Na podstawie jakich dokumentów i jakich pozycji w tych dokumentach będzie weryfikowana wartość Kosztów Stałych po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu?

PFR dokona weryfikacji Oświadczenia o Rozliczeniu złożonego przez MŚP, w szczególności na podstawie danych uzyskanych od Ministra Finansów oraz Krajowej Administracji Skarbowej.

Po złożeniu Oświadczenia o Rozliczeniu, PFR może zobowiązać beneficjenta do złożenia dodatkowych oświadczeń oraz dostarczenia dodatkowych informacji lub dokumentów, w tym wykraczających poza listę wymogów informacyjnych, której pobranie możliwe jest w ramach formularza Oświadczenia o Rozliczeniu.

PFR może kontrolować prawdziwość oświadczeń, informacji i dokumentów złożonych w związku z zawarciem umowy subwencji finansowej oraz kontrolowania sposobu wykonania umowy subwencji finansowej przez beneficjenta, w tym sposobu wykorzystania subwencji finansowej, co beneficjent zobowiązany jest umożliwić w pełnym zakresie wskazanym przez PFR.

5.43. Czy jednorazową sprzedaż środka trwałego (dla poprawy płynności finansowej) należy pominąć przy obliczaniu spadku Przychodów?

Program nie przewiduje takiego wyłączenia.

5.44. Czy na potrzeby obliczenia spadku Przychodów są brane pod uwagę Przychody z działalności w ramach kodów PKD dopuszczonych Programem czy całe Przychody przedsiębiorcy?

Na potrzeby obliczenia spadku Przychodów pod uwagę brana jest całość Przychodów przedsiębiorcy w porównywanych okresach.

6. Warunki udziału w Programie (pytania dot. etapu udzielania subwencji)

6.1. Jakie warunki musi spełnić Mikrofirma, aby otrzymać subwencję?

Mikrofirma otrzyma subwencję, jeśli spełnia następujące kryteria:

- jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa Przedsiębiorców;
- jest wpisana do KRS lub CEIDG;
- zatrudniała na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku jakiegokolwiek Pracownika na tę datę - na 31 lipca 2020 r., co najmniej 1 Pracownika, ale nie więcej niż 9 Pracowników;
- nie posiada zaległości w opłacaniu podatków i składek na ubezpieczenia społeczne na 31 grudnia 2019 r. lub na 31 grudnia 2020 r. lub na dzień złożenia wniosku o subwencję, przy czym:
  - (i) rozłożenie płatności podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne na raty lub jej odroczenie, lub
  - (ii) zaleganie z płatnościami podatków i składek na ubezpieczenia społeczne nieprzekraczające trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu Prawa Poczтового za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej, lub
  - (iii) złożenie wniosku do ZUS o brak płatności składek na ubezpieczenia społeczne w ramach tarcz antykryzysowychnie będą uznawane za zaległość;
- prowadziła działalność gospodarczą w dniu 31 grudnia 2019 r. oraz prowadzi ją w dniu składania wniosku o udzielenie subwencji finansowej;
- na dzień składania wniosku nie otworzyła likwidacji na podstawie KSH, nie złożyła wniosku o wykreślenie z CEIDG oraz wobec której, na dzień składania wniosku, nie zostało otwarte: (i) postępowanie upadłościowe na podstawie Prawa Upadłościowego lub (ii) postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie Prawa Restrukturyzacyjnego (zawierając umowę subwencji finansowej beneficjent oświadcza również, że na dzień złożenia wniosku - według jego najlepszej wiedzy - nie istnieją przesłanki do: złożenia wniosku w przedmiocie ogłoszenia upadłości ani złożenia wniosku w przedmiocie rozpoczęcia postępowania restrukturyzacyjnego beneficjenta);
- prowadzi w trzech wymienionych w Programie datach, czyli w dniu: (i) 31 grudnia 2019 r., (ii) 1 listopada 2020 r. oraz (iii) składania wniosku o subwencję finansową działalność gospodarczą w co najmniej jednej z branż określonych w Programie (wykonywanie działalności w jednym lub więcej ze wskazanych w Programie kodach PKD);
- odnotowała spadek Przychodów o minimum 30%, w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19, w okresie:

- (i) od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. lub
  - (ii) od 1 października 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 października 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.;
- posiada rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a jej główny beneficjent rzeczywisty, w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 1 Ustawy AML, nie posiada rezydencji podatkowej w tzw. „rajach podatkowych” w rozumieniu Konkluzji Rady UE w sprawie zrewidowanej listy państw nie współpracujących w celach podatkowych (2020/C 64/03 w wersji uwzględniającej zmiany ogłoszone 7 października 2020 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej C 331/3). Odejście od tej zasady możliwe jest w sytuacji zobowiązania się przedsiębiorcy i/lub jego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego do przeniesienia rezydencji podatkowej na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w terminie do 9 miesięcy od dnia udzielenia finansowania w ramach Programu;
  - spełnia warunki określone w sekcji 3.1 Tymczasowych Ram Pomocy.

6.2. Jakie warunki musi spełnić MŚP, aby otrzymać subwencję finansową?

MŚP otrzyma subwencję, jeśli spełnia następujące kryteria:

- jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa Przedsiębiorców;
- jest wpisane do KRS lub CEIDG;
- zatrudniało na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku jakiegokolwiek pracownika na tę datę - na 31 lipca 2020 r., co najmniej 1 Pracownika, ale nie więcej niż 249 Pracowników;
- nie posiada zaległości w opłacaniu podatków i składek na ubezpieczenia społeczne na 31 grudnia 2019 r. lub na 31 grudnia 2020 r. lub na dzień złożenia wniosku o subwencję, przy czym:
  - (i) rozłożenie płatności podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne na raty lub jej odroczenie, lub
  - (ii) zaleganie z płatnościami podatków i składek na ubezpieczenia społeczne nieprzekraczające trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu Prawa Poczтового za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej, lub
  - (iii) złożenie wniosku do ZUS o brak płatności składek na ubezpieczenia społeczne w ramach tarcz anty kryzysowychnie będą uznawane za zaległość;
- prowadziło działalność gospodarczą w dniu 31 grudnia 2019 r. oraz prowadzi w dniu składania wniosku o udzielenie subwencji finansowej;
- na dzień składania wniosku nie otworzyło likwidacji na podstawie KSH, nie złożyło wniosku o wykreślenie z CEIDG oraz wobec którego, na dzień składania wniosku, nie zostało otwarte: (i) postępowanie upadłościowe na podstawie Prawa Upadłościowego lub (ii) postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie Prawa Restrukturyzacyjnego (zawierając umowę subwencji finansowej beneficjent oświadcza również, że na dzień złożenia wniosku - według jego najlepszej wiedzy - nie istnieją przesłanki do: złożenia wniosku w przedmiocie ogłoszenia upadłości ani złożenia wniosku w przedmiocie rozpoczęcia postępowania restrukturyzacyjnego beneficjenta);

- prowadzi w trzech wymienionych w Programie datach, czyli 31 grudnia 2019 r., 1 listopada 2020 r. i w dniu składania wniosku o subwencję działalność gospodarczą w co najmniej jednej z branż określonych w Programie (wykonywanie działalności w jednym lub więcej ze wskazanych w Programie kodach PKD);
- odnotowało spadek Przychodów o minimum 30%, w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19, w okresie:
  - (i) od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. lub
  - (ii) od 1 października 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 października 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.;
- odnotowało spadek Przychodów o minimum 30%, w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19, w okresie trwającym:
  - (i) od 1 listopada 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 listopada 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. (spadek Przychodów w oparciu o dane rzeczywiste) lub
  - (ii) od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r. w porównaniu do okresu od 1 stycznia 2019 r. do 31 marca 2019 r. (spadek Przychodów w oparciu o predykcję według najlepszej wiedzy MŚP, a w przypadku składania wniosku w chwili posiadania danych rzeczywistych – w oparciu o dane rzeczywiste);
- posiada rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a jego Główny Beneficjent Rzeczywisty, w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 1 Ustawy AML nie posiada rezydencji podatkowej w tzw. „rajach podatkowych” w rozumieniu Konkluzji Rady UE w sprawie zrewidowanej listy państw nie współpracujących w celach podatkowych (2020/C 64/03 w wersji uwzględniającej zmiany ogłoszone 7 października 2020 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej C 331/3). Odejście od tej zasady możliwe jest w sytuacji zobowiązania się przedsiębiorcy i/lub jego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego do przeniesienia rezydencji podatkowej na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w terminie do 9 miesięcy od dnia udzielenia finansowania w ramach Programu;
- spełnia warunki określone w sekcji 3.12 Tymczasowych Ram Pomocy.

6.3. Czy przedsiębiorca będący 31 grudnia 2019 r. w trudnej sytuacji może otrzymać subwencję?

Mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do GBER, które 31 grudnia 2019 r. były Przedsiębiorstwami znajdującymi się w trudnej sytuacji, mogą ubiegać się o udział w Programie pod warunkiem, że nie są one objęte zbiorowym postępowaniem upadłościowym na podstawie Prawa Upadłościowego oraz nie otrzymały pomocy na ratowanie (lub w razie otrzymania takiej pomocy, na dzień przyznania subwencji finansowej, spłaciły pożyczkę lub zakończyły umowę gwarancji) ani pomocy na restrukturyzację (lub w razie otrzymania pomocy na restrukturyzację, na dzień przyznania subwencji finansowej, nie podlegały już planowi restrukturyzacji).

W przypadku średnich przedsiębiorstw w rozumieniu załącznika I do GBER (oraz wybranych Dużych Przedsiębiorstw) o udział w Programie mogą ubiegać się przedsiębiorstwa, które dodatkowo na dzień 31 grudnia 2019 r. nie były Przedsiębiorstwami znajdującymi się w trudnej sytuacji.

6.4. Czy każdy przedsiębiorca może ubiegać się o subwencję w ramach Programu, niezależnie od kodu PKD, w którym prowadzi działalność?

Program kierowany jest do Mikrofirm/MŚP prowadzących działalność zgodnie z kodami PKD wymienionymi w Programie.

Beneficjentem Programu może być tylko przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa Przedsiębiorców, tj. osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której przyznano zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą, a także wspólnik spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez niego działalności gospodarczej. Przedsiębiorcą są też spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje - jeżeli prowadzą działalność gospodarczą.

Dodatkowo, beneficjent Programu musi być wpisany do KRS/CEIDG.

6.5. Czy określono najniższą kwotę o którą może wnioskować przedsiębiorca?

Najniższa kwota subwencji finansowej, o jaką może wnioskować beneficjent, wynosi 180 zł, przy czym dotyczy to zarówno wniosku, jak i odwołania.

6.6. Jakie mogą być konsekwencje naruszenia przez beneficjentów Programu ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu epidemicznego lub stanu epidemii?

Przedsiębiorca chcący skorzystać z subwencji finansowej PFR powinien pamiętać, że:

- (a) o udział w Programie może ubiegać się wyłącznie przedsiębiorca, który na dzień złożenia wniosku o udzielenie subwencji finansowej nie naruszył w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1 - 6 i 8 - 12 Ustawy o Zwalczaniu Chorób Zakaźnych;
- (b) wnioskując o subwencję finansową w ramach Programu, przedsiębiorca składa oświadczenie, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie naruszył ograniczeń, nakazów i zakazów, o których mowa pod lit. a powyżej, przy czym oświadczenie to składane jest pod groźbą odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego lub nierzetelnego oświadczenia (§ 1 ust. 26 umowy subwencji finansowej);
- (c) w przypadku, gdy przedsiębiorca:
  - (i) pomimo złożenia oświadczenia, o którym mowa powyżej, w chwili wnioskowania o subwencję finansową naruszał ograniczenia, nakazy i zakazy, o których mowa pod lit. a (§ 16 ust. 1 lit. a Regulaminu) lub
  - (ii) dopuścił się naruszenia ograniczeń, nakazów i zakazów, o których mowa w pkt a po uzyskaniu subwencji finansowej (§ 16 ust. 1 lit. h Regulaminu),

PFR będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej trybie natychmiastowym, bez zachowania okresu wypowiedzenia, co będzie wiązało się z koniecznością zwrotu udzielonej subwencji finansowej.

6.7. Czy fundacja nieprowadząca działalności gospodarczej może starać się o subwencję?

Nie. Program jest skierowany do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Beneficjentem Programu może być przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa Przedsiębiorców. Przedsiębiorcą są też spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje - jeżeli prowadzą działalność gospodarczą.

6.8. Czy firma niezatrudniająca pracowników na umowę o pracę, a tylko zleceniobiorców może otrzymać subwencję w ramach Programu?

Nie. Warunkiem posiadania statusu Mikrofirmy/MŚP, który uprawnia do utrzymania pomocy w ramach Programu, jest zatrudnianie na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku jakiegokolwiek Pracownika na tę datę – na dzień 31 lipca 2020 r., co najmniej 1 Pracownika.

Na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy (Mikrofirma/MŚP), przez Pracownika rozumie się osobę zatrudnioną wyłącznie na podstawie umowy o pracę, z wyłączeniem pracowników przebywających na urloпах: macierzyńskim, na warunkach urlopu macierzyńskiego, ojcowskim, rodzicielskim, wychowawczym lub zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego.

6.9. Czy JDG, która zatrudnia 100 osób na umowę zlecenie, jest Mikrofirmą czy MŚP?

O tym, czy firma kwalifikuje się jako Mikrofirma czy jako MŚP, decyduje kilka czynników. Należy do nich m.in. zatrudnienie oraz roczny obrót netto lub suma bilansowa.

Przedsiębiorca, który na 31 grudnia 2019 r. zatrudniał od 1 do 9 Pracowników (na podstawie umowy o pracę, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz jego roczny obrót netto za 2019 r. lub suma bilansowa w 2019 r. nie przekracza kwoty 2 mln EUR traktowany jest jako Mikrofirma. Należy przy tym zwrócić uwagę, że jeśli na 31 grudnia 2019 r. firma nie zatrudniała żadnego Pracownika, bierzemy pod uwagę zatrudnienie na 31 lipca 2020 r.

Natomiast jako MŚP traktujemy przedsiębiorców zatrudniających na 31 grudnia 2019 r. od 1 do 249 Pracowników (na podstawie umowy o pracę, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy), którego roczny obrót za 2019 r. nie przekraczał 50 mln EUR lub suma bilansowa w 2019 r. nie przekraczała 43 mln EUR. Również w przypadku MŚP, jeśli firma na 31 grudnia 2019 r. nie zatrudniała żadnego Pracownika, bierzemy pod uwagę zatrudnienie na 31 lipca 2020 r.

Przy określeniu statusu przedsiębiorstwa powinno się uwzględnić także inne warunki wskazane w treści Regulaminu oraz załączniku I do GBER.

6.10. Działam w Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Czy mogę aplikować o wsparcie w ramach Programu?

Tak, przedsiębiorcy działający w Specjalnych Strefach Ekonomicznych mogą skorzystać ze wsparcia w ramach Programu.

6.11. Czy jednostki samorządu terytorialnego oraz spółki z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego mogą otrzymać wsparcie z Tarczy Finansowej 2.0?

Jednostki samorządu terytorialnego oraz samorządowe zakłady budżetowe nie mogą korzystać z Programu Tarczy Finansowej 2.0, która przewiduje wsparcie dla przedsiębiorców w rozumieniu Prawa Przedsiębiorców, wpisanych do KRS/CEIDG.

Ze wsparcia w ramach Programu mogą, co do zasady, korzystać spółki z udziałem Skarbu Państwa oraz spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego. Duży przedsiębiorca może uczestniczyć w Programie na takich warunkach jak MŚP, jeżeli:

- (i) 25% lub więcej jego kapitału zakładowego lub praw głosu jest bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane, wspólnie lub indywidualnie, przez jeden lub więcej organów publicznych, przy czym w każdym przypadku przedsiębiorstwo samodzielnie (bez wspólników i podmiotów powiązanych) zatrudnia do 249 Pracowników, a roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub jego suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR oraz
- (ii) nie jest Mikrofirmą,
- (iii) nie skorzystał z programu Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm.

Przy określeniu statusu przedsiębiorstwa powinno się uwzględniać inne warunki wskazane w treści Regulaminu oraz załączniku I do GBER.

Należy zwrócić uwagę, że podmiot, którego 25% lub więcej kapitału lub praw głosu jest kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie, przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego, będzie zawsze uznawany za Dużego Przedsiębiorcę. Nie dotyczy to jednak spółek komunalnych kontrolowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, których budżet nie przekracza rocznie kwoty 10 mln EUR oraz liczba mieszkańców nie przekracza 5 tys. oraz w których udział jednostki samorządu terytorialnego jest nie większy niż 50%.

6.12. Czy sanatorium działające jako SPZOZ może skorzystać ze wsparcia w ramach Tarczy Finansowej 2.0?

Nie, beneficjentami Tarczy Finansowej 2.0 mogą być tylko przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa przedsiębiorców. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą jest podmiot leczniczy wymieniony w art. 4 ust. 1 pkt 2, 3 i 7 tej ustawy, czyli m.in. samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej (art. 4 ust. 1 pkt 2).

6.13. Jaka jest definicja pracownika w ramach Programu?

W zależności od tego, czy chodzi o ustalenie statusu przedsiębiorcy czy o ustalenie maksymalnej kwoty subwencji finansowej, Program posługuje się dwoma pojęciami: Pracownika i Osoby Zatrudnionej.

Na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy (Mikrofirma/MŚP) istotna jest definicja Pracownika, przez którego rozumie się osobę fizyczną, zatrudnioną na podstawie umowy o pracę (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy), z wyłączeniem pracowników przebywających na urloпах: macierzyńskim, na warunkach urlopu macierzyńskiego, ojcowskim, rodzicielskim, wychowawczym lub zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego.

Na potrzeby wyliczenia kwoty subwencji finansowej, Program posługuje się pojęciem Osoby Zatrudnionej, przez którą rozumie się osobę fizyczną (i) która, zgodnie z przepisami polskiego prawa, pozostaje z przedsiębiorcą w stosunku pracy oraz, która była zgłoszona przez przedsiębiorcę do ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem, że stan zatrudnienia określa się w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, lub (ii) współpracującą z przedsiębiorcą, niezależnie od formy prawnej tej współpracy (w szczególności na podstawie umów cywilnoprawnych, takich jak np. umowa zlecenia), za którą przedsiębiorca odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne.

6.14. Czy osoba samozatrudniona jest pracownikiem w rozumieniu Programu?

Nie, taka osoba nie będzie ani Pracownikiem, ani Osobą Zatrudnioną w rozumieniu Programu. W związku z tym osoba samozatrudniona nie będzie brana pod uwagę zarówno na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy, jak i na potrzeby ustalenia wysokości subwencji.

6.15. Czy osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej jest traktowana jako pracownik?

Taka osoba nie spełnia definicji Pracownika na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy, jednak jest traktowana jako Osoba Zatrudniona na potrzeby ustalenia wysokości subwencji, pod warunkiem, że przedsiębiorca – na dzień ustalania stanu zatrudnienia dla potrzeb określenia maksymalnej wysokości subwencji – odprowadza za nią składki na ubezpieczenia społeczne.

6.16. Czy wspólnicy spółki (np. spółki z o.o.) zatrudnieni na umowę o pracę są zaliczani do całkowitej liczby pracowników?

Jeśli firma zatrudnia na podstawie umowy o pracę wspólnika i został on zgłoszony przez firmę do ubezpieczeń społecznych, spełnia definicję zarówno Pracownika, jak i Osoby Zatrudnionej, w rozumieniu Programu.

6.17. Na jaki dzień określany jest stan zatrudnienia na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy?

Stan zatrudnienia na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy (Mikrofirma/MŚP) ustala się na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku jakiegokolwiek Pracownika na tę datę - na 31 lipca 2020 r. Na potrzeby ustalenia wysokości subwencji jest brana pod uwagę liczba Osób Zatrudnionych na 30 września 2020 r.

6.18. Czy, jeśli przedsiębiorca zatrudniał pracowników przez cały 2019 rok z wyjątkiem grudnia (tylko w grudniu 2019 roku nie zatrudniał nikogo), może otrzymać wsparcie w ramach Tarczy Finansowej 2.0?

Jest to możliwe, po spełnieniu pozostałych warunków określonych w Programie, jeśli przedsiębiorca zatrudniał co najmniej jednego Pracownika na 31 lipca 2020 r., nawet w niepełnym wymiarze czasu pracy.

6.19. Czy agencja pracy tymczasowej powinna wliczać do stanu zatrudnienia pracowników tymczasowych - mimo tego, że tacy pracownicy są kierowani do pracy na rzecz pracodawcy użytkownika?

Agencja pracy tymczasowej zatrudnia pracowników tymczasowych na podstawie umowy o pracę na czas określony, w związku z czym to agencja powinna uwzględniać ich przy ustalaniu swego stanu zatrudnienia.

6.20. Czy osobę współpracującą (np. współmałżonka) zgłoszoną do ubezpieczeń społecznych z kodem 0511 należy wliczać do stanu zatrudnienia na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy?

Przedsiębiorca może wliczyć do ogólnej liczby Pracowników, ustalonej na potrzeby określenia statusu, (Mikrofirma/MŚP), osobę współpracującą zgłoszoną do ubezpieczeń społecznych z kodem 0511, pod warunkiem, że osoba ta jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Taką osobę liczymy jako jeden etat.

W przypadku, gdy osoba współpracująca nie jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę, przedsiębiorca nie uwzględnia tej osoby w ogólnej liczbie Pracowników ustalonej na potrzeby określenia statusu Mikrofirmy albo MŚP. Niemniej jednak uwzględnia się tę osobę w liczbie Osób Zatrudnionych (na potrzeby wyliczenia maksymalnej kwoty subwencji finansowej), pod warunkiem, że za tę osobę odprowadzane są składki na ubezpieczenia społeczne. Również w takim przypadku osobę tę liczymy jako jeden etat.

6.21. Czy na potrzeby określenia statusu Mikrofirmy/MŚP przedsiębiorca może wybrać jeden z parametrów dla spełnienia kryterium finansowego - obrót lub sumę bilansową?

Tak, wystarczy, aby tylko jeden z elementów kryterium finansowego nie przekraczał limitu przewidzianego dla Mikrofirmy/MŚP, aby cały warunek kryterium finansowego został spełniony.

Dla przykładu, przedsiębiorca zatrudniający 5 pracowników, którego obrót wynosi 10 mln EUR, a suma bilansowa 1 mln EUR, jest Mikrofirmą, gdyż jeden z elementów stanowiących kryterium finansowe nie przekracza 2 mln EUR. Biorąc pod uwagę wyłącznie kryterium finansowe, podmiot nie będzie Mikrofirmą/MŚP tylko wtedy, gdy obie wartości (obróć i suma bilansowa) będą powyżej progów.

6.22. Czy jeśli przedsiębiorca działa na rynku krócej niż rok, to sumę bilansową/obróć ustala się za wszystkie miesiące, w których działał i uzyskany wynik porównuje z progami finansowymi przy weryfikacji statusu Mikrofirmy/MŚP?

Określenie statusu Mikrofirmy/MŚP powinno uwzględniać warunki określone w załączniku I do GBER. Zgodnie z tym rozporządzeniem, w przypadku firm działających krócej niż rok, przedsiębiorca, określając swój status, powinien oszacować wymagane dane o skali finansowej na podstawie odpowiednich danych pochodzących z szacunków dokonanych w dobrej wierze w trakcie roku obrotowego.

Dodatkowo, na potrzeby ustalenia, czy przedsiębiorca spełnia warunki uprawniające go do udziału w Programie, należy zweryfikować roczny obróć netto za 2019 r. lub sumę bilansową w 2019 r. zgodnie z Regulaminem (należy przy tym posłużyć się odpowiednio rozwiązaniami zawartymi w załączniku I do GBER).

Również w sytuacji, gdy rok obrotowy przedsiębiorcy wnioskującego o subwencję finansową nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, przy ustaleniu rocznego obrotu netto za 2019 r. lub sumy bilansowej w 2019 r. należy posłużyć się odpowiednio zasadami z załącznika I do GBER (należy wykorzystać dane odnoszące się do ostatniego zatwierdzonego okresu obrachunkowego i obliczyć je w skali rocznej).

6.23. Od czego zależy wysokość subwencji dla Mikrofirmy?

Kwota subwencji finansowej jest iloczynem sumy Osób Zatrudnionych przez przedsiębiorcę na 30 września 2020 r. (jednakże nie więcej niż 9 Osób Zatrudnionych, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz wartości progu zgodnie ze spadkiem Przychodów.

Obliczenie subwencji finansowej dla Mikrofirmy odbywa się wg poniższych zasad:

Wielkość spadku Przychodów Mikrofirmy w porównywanych okresach	Wysokość Subwencji Finansowej należnej Mikrofirmie
Spadek większy lub równy 30%	18.000 PLN / Osobę Zatrudnioną
Spadek większy lub równy 60%	36.000 PLN / Osobę Zatrudnioną

Dla wartości mniejszych niż 1 etat wartości są proporcjonalnie wyliczane wg. wzoru [wartość prog] * [etat], np. 18 tys. zł * 0,5 etatu = 9 tys. zł.

Maksymalna kwota finansowania dla Mikrofirmy to 324 tys. zł, przy czym maksymalna kwota finansowania na Osobę Zatrudnioną nie może być wyższa niż 36 tys. zł. Należy także pamiętać, iż suma finansowania z Tarczy Finansowej 1.0 i Tarczy Finansowej 2.0 na Osobę Zatrudnioną nie może być wyższa niż 72 tys. zł.

Stan zatrudnienia na potrzeby ustalenia powyższych limitów jest badany na dzień 30 września 2020 r.

6.24. Czy do stanu zatrudnienia na 30 września 2020 r. (na potrzeby ustalenia wysokości subwencji finansowej) należy wliczyć Osobę Zatrudnioną na podstawie umowy zlecenia, która we wrześniu 2020 r. nie osiągnęła przychodu z tytułu tej umowy (nie wykonywała umowy zlecenia) i za którą zleceniodawca złożył za wrzesień zerowy raport ZUS RCA?

Nie. Za Osobę Zatrudnioną uważa się zleceniobiorcę, za którego na dzień 30 września 2020 r., tj. dzień ustalania stanu zatrudnienia na potrzeby określenia kwoty subwencji finansowej, zleceniodawca odprowadzał składki na ubezpieczenia społeczne. Oznacza to, że zleceniobiorca, który we wrześniu nie wykonywał umowy zlecenia, w związku z czym nie otrzymał wynagrodzenia i za którego zleceniodawca nie odprowadził składek na ubezpieczenia społeczne (pomimo podlegania ubezpieczeniom społecznym, gdyż nadal trwała umowa zlecenia), nie spełnia definicji Osoby Zatrudnionej i nie może być brany pod uwagę na potrzeby ustalenia wysokości subwencji finansowej.

6.25. Przedsiębiorca zawarł ze zleceniobiorcą umowę zlecenia od 1 września 2020 r. W umowie tej zapisano, że wynagrodzenie za wykonywanie tego zlecenia będzie wypłacane z miesięcznym przesunięciem (10. dnia kolejnego miesiąca). W związku z tym, pomimo, że zleceniobiorca wykonywał zlecenie we wrześniu 2020 r. i uzyskał z tego tytułu wynagrodzenie, zleceniodawca złożył za wrzesień zerowy raport ZUS RCA. Pierwszy niezerowy raport ZUS RCA zleceniodawca złożył dopiero za październik 2020 r. Czy przedsiębiorca powinien uwzględnić tego zleceniobiorcę przy wyliczeniu stanu zatrudnienia na 30 września 2020 r.?

Tak. Za Osobę Zatrudnioną uważa się zleceniobiorcę, za którego na dzień 30 września 2020 r., tj. dzień ustalania stanu zatrudnienia na potrzeby określenia kwoty subwencji finansowej, zleceniodawca odprowadził składki na ubezpieczenia społeczne. W rozpatrywanym przypadku zleceniobiorca wykonywał pracę we wrześniu i otrzymał z tego tytułu wynagrodzenie, od którego

zleceniodawca odprowadził składki na ubezpieczenia społeczne. Fakt, że składki te zostały odprowadzone dopiero w październiku, pozostaje bez znaczenia.

6.26. Czy wypełniając wniosek o subwencję z Tarczy Finansowej 2.0 można wskazać ułamkowy stan zatrudnienia?

Tak, należy wskazać wartość z uwzględnieniem części etatów.

6.27. Od czego zależy wysokość subwencji dla MŚP?

W celu wyliczenia kwoty subwencji finansowej dla MŚP, konieczne jest wykazanie przez MŚP:

- a) wysokości Kosztów Stałych, przy czym Koszty Stałe:
  - i. za okres od dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. zostaną wykazane w oparciu o rzeczywiste dane wynikające z dokumentów księgowych lub rachunkowych MŚP lub
  - ii. za okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 marca 2021 r. zostaną wykazane w oparciu o predykcję dokonaną przez MŚP wedle swojej najlepszej wiedzy, jednakże w sytuacji, gdy w chwili składania wniosku dostępne są dane rzeczywiste wynikające z dokumentów księgowych lub rachunkowych MŚP za część tego okresu, MŚP zobowiązane jest wykazać wysokość Kosztów Stałych za część tego okresu w oparciu o dane rzeczywiste oraz

- b) wielkości spadku Przychodów w okresie:
  - i. od dnia 1 listopada 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu trwającego od 1 listopada 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r., przy czym MŚP zobowiązane jest wykazać wielkość spadku Przychodów za ten okres w oparciu o dane rzeczywiste lub
  - ii. od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 marca 2021 r. w porównaniu do okresu trwającego od 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 marca 2019 r., przy czym MŚP zobowiązane jest wykazać wielkość spadku Przychodów za ten okres w oparciu o predykcję dokonaną przez MŚP wedle swojej najlepszej wiedzy, jednakże w sytuacji, gdy w chwili składania wniosku dostępne są dane rzeczywiste za część tego okresu, MŚP zobowiązane jest wykazać wielkość spadku Przychodów w oparciu o dane rzeczywiste.

Beneficjent będzie uprawniony do rekompensaty Kosztów Stałych tylko za okresy, o których mowa powyżej, w których spadek Przychodów wynosi co najmniej 30%.

Kwota subwencji finansowej, którą może uzyskać MŚP, nie może być w żadnym przypadku wyższa niż 70% Kosztów Stałych wykazanych przez MŚP za okresy wskazane powyżej.

Maksymalna kwota finansowania dla MŚP z Tarczy Finansowej 2.0 nie może przekroczyć 3,5 mln zł z zastrzeżeniem, że wysokość pomocy na jedną Osobę Zatrudnioną nie może przekroczyć 72 tys. zł, a

maksymalna kwota finansowania z Tarczy Finansowej 1.0 i Tarczy Finansowej 2.0 nie może w sumie przekroczyć 144 tys. zł na jedną Osobę Zatrudnioną. Stan zatrudnienia na potrzeby ustalenia powyższych limitów jest badany na dzień 30 września 2020 r.

6.28. Czy jeżeli w porównywanym okresie listopad-grudzień wystąpił spadek przychodów o 70%, a w okresie styczeń-marzec spadek przychodów o 20% (łącznie spadek przychodów listopad - marzec wynosi 45%), to czy MŚP ma możliwość ubiegania się o subwencję finansową?

Tak, przedsiębiorca może ubiegać się o subwencję finansową, ale jedynie za okres, w którym spadek Przychodów wynosi co najmniej 30%.

6.29. Jak uwzględnia się osoby, które są zatrudnione na mniej niż cały etat (np. pół etatu), na potrzeby ustalenia wysokości subwencji finansowej dla Mikrofirmy?

Na potrzeby ustalenia poziomu subwencji finansowej bierze się pod uwagę każdą osobę spełniającą definicję Osoby Zatrudnionej, przyjętą dla celów Programu.

Dla przykładu, jeżeli przedsiębiorca zatrudnia 2 osoby na podstawie stosunku pracy na pół etatu, to wówczas na potrzeby ustalenia poziomu subwencji finansowej uznaje się, że mamy do czynienia z jedną Osobą Zatrudnioną na pełen etat. Warto nadmienić, że wynik sumowania nie musi być liczbą całkowitą (czyli może wynieść np. 1,75 etatu).

Osoba przebywająca na urlopie macierzyńskim, na warunkach urlopu macierzyńskiego, ojcowskim, rodzicielskim albo wychowawczym traktowana jest jak jeden etat (dotyczy to również osób, które przed tymi urlopami były zatrudnione na część etatu).

Każda osoba współpracująca z przedsiębiorcą traktowana jest jak jeden etat (niezależnie np. od liczby godzin na umowie zlecenia).

6.30. Do jakiej kategorii zostanie zakwalifikowany przedsiębiorca zatrudniający 9,2 Pracownika?

Zakładając, że nie zachodzą żadne inne przesłanki negatywne, taki przedsiębiorca, uwzględniając wyłącznie kryterium zatrudnienia, zostanie zakwalifikowany jako MŚP. Wynika to z tego, że Mikrofirmą w rozumieniu Programu jest przedsiębiorca, który zatrudnia nie więcej niż 9 Pracowników. Tym samym przedsiębiorca zatrudniający 9,2 Pracownika w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy (czyli więcej niż 9) jest MŚP w rozumieniu Programu.

6.31. Czy przedsiębiorca może wnioskować o subwencję finansową zarówno jako wspólnik spółki cywilnej, jak i osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą?

Przedsiębiorca może wnioskować o subwencję finansową w ramach spółki cywilnej, której jest współnikiem, albo jako osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, o ile spełnia warunki programowe. Należy mieć na względzie, że zgodnie z Regulaminem przedsiębiorca ma prawo do zawarcia tylko jednej umowy o subwencję finansową. To oznacza, że jeśli przedsiębiorca - będący współnikiem spółki cywilnej oraz dodatkowo prowadzący samodzielnie działalność gospodarczą - złoży wniosek o subwencję finansową w ramach spółki cywilnej, nie będzie uprawniony do złożenia takiego wniosku w ramach prowadzonej przez siebie jednoosobowej działalności gospodarczej. Wnioskodawca powinien podjąć decyzję, czy wnioskuje w ramach indywidualnej działalności, czy też w ramach spółki cywilnej.

6.32. Czy jeżeli wspólnicy spółki cywilnej składają wniosek o subwencję finansową w ramach tej spółki, to wykazują tylko Osoby Zatrudnione w spółce cywilnej (zgłoszone na NIP spółki)? Czy w takim przypadku, przy ustalaniu wysokości subwencji finansowej, mogą również uwzględnić Osoby Zatrudnione przez wspólników tej spółki w ramach ich indywidualnych działalności (zgłoszone na NIP wspólnika)?

Jeżeli przedsiębiorcy decydują się wnioskować o subwencję finansową w ramach spółki cywilnej (na jej NIP), to przy ustalaniu wysokości subwencji finansowej powinny być uwzględnione tylko Osoby Zatrudnione zgłoszone na NIP spółki cywilnej.

Jeżeli wspólnicy spółki cywilnej zdecydują się wnioskować o subwencję finansową w ramach swoich indywidualnych działalności gospodarczych, to przy ustalaniu wysokości subwencji finansowej powinny być uwzględnione tylko Osoby Zatrudnione na NIP danego wspólnika.

Nie ma możliwości uwzględniania tych samych Osób Zatrudnionych w kilku wnioskach o udzielenie subwencji finansowej. Wnioskodawca powinien podjąć decyzję, czy wnioskuje w ramach indywidualnej działalności, czy też w ramach spółki cywilnej.

6.33. Czy jeśli jeden z kilku wspólników spółki cywilnej otrzymał już subwencję finansową w ramach swojej indywidualnej działalności gospodarczej, to inni wspólnicy tej spółki mogą otrzymać subwencję finansową w ramach spółki cywilnej?

Nie, mając na uwadze, że w przypadku spółki cywilnej stroną umowy subwencji finansowej są wszyscy wspólnicy tej spółki, a nie spółka, to w przypadku zawarcia umowy subwencji finansowej przez jednego wspólnika tej spółki, subwencja nie będzie mogła być przyznana spółce cywilnej. Pozostali wspólnicy będą mogli natomiast otrzymać subwencję finansową w ramach swoich indywidualnych działalności, po spełnieniu warunków programowych.

6.34. Czy jeśli w spółce cywilnej jeden ze współników zawiesił swoją indywidualną działalność gospodarczą (ale nadal prowadzi działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej), to spółka cywilna może otrzymać subwencję finansową?

Przedsiębiorca, który prowadzi działalność gospodarczą w formie: (i) indywidualnej działalności gospodarczej oraz (ii) spółki cywilnej, jest uprawniony do zawieszenia indywidualnej działalności gospodarczej. W takiej sytuacji w dalszym ciągu może kontynuować prowadzenie działalności w formie spółki cywilnej i nie powinno być to podstawą do odmowy udzielenia subwencji finansowej dla działalności prowadzonej w ramach spółki cywilnej.

6.35. Czy do liczby Osób Zatrudnionych wlicza się małżonka współnika spółki cywilnej, zgłoszonego do ZUS na NIP tej spółki?

Tak, jeżeli małżonek współnika jest Osobą Zatrudnioną w spółce cywilnej. Gdyby natomiast nie był on zatrudniony w spółce, a był jedynie zgłoszony do ZUS jako osoba współpracująca przy wykonywaniu działalności gospodarczej swego małżonka (na NIP współnika), to nie można byłoby go uwzględnić w liczbie Osób Zatrudnionych w spółce cywilnej.

6.36. Umowę spółki cywilnej zawarli małżonkowie, pozostający we wspólności majątkowej. Czy przy składaniu wniosku o subwencję finansową przez jednego ze współników, wymagane jest pełnomocnictwo od drugiego małżonka, podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym, bądź jakaś inna zgoda, którą trzeba dołączyć przy składaniu wniosku o subwencję finansową?

W przypadku, gdy małżonkowie są współnikami spółki cywilnej i jeden z małżonków składa wniosek o subwencję finansową, powinien dołączyć do tego wniosku pełnomocnictwo udzielone mu przez drugiego małżonka.

Regulamin Programu oraz instrukcja wypełniania i podpisywania pełnomocnictwa do wniosku o subwencję finansową (opublikowana pod adresem: [https://pfrsa.pl/dam/serwis-korporacyjny-pfr/documents/tarcza-finansowa-pfr-20/Tarcza finansowa 2.0 PFR dla MMSP pełnomocnictwo instrukcja.pdf](https://pfrsa.pl/dam/serwis-korporacyjny-pfr/documents/tarcza-finansowa-pfr-20/Tarcza_finansowa_2.0_PFR_dla_MMSP_pełnomocnictwo_instrukcja.pdf)) nie zawiera postanowień traktujących w szczególności sposób współników spółki cywilnej będących małżonkami.

Zwracamy też uwagę, że składając wniosek o subwencję finansową, beneficjent będący osobą fizyczną oświadcza, że uzyskał wszelkie zgody niezbędne do zawarcia umowy subwencji finansowej, w tym beneficjent pozostający w związku małżeńskim uzyskał zgodę małżonka na zawarcie umowy subwencji finansowej (o ile taka zgoda była wymagana).

6.37. Jaka działalność (kody PKD) uprawnia do uzyskania pomocy w ramach Programu?

Aby uzyskać pomoc w ramach Tarczy Finansowej 2.0, przedsiębiorca musi wykonywać działalność w ramach jednego lub więcej wskazanych niżej kodów PKD:

1. 17.29.Z Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury;
2. 18.12.Z Pozostałe drukowanie;
3. 18.13.Z Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku;
4. 18.14.Z Introligatorstwo i podobne usługi;
5. 49.39.Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany;
6. 46.42.Z Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia;
7. 47.71.Z Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach;
8. 47.72.Z Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach;
9. 47.76.Z Sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów, żywych zwierząt domowych, karmy dla zwierząt domowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach;
10. 47.81.Z Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach i targowiskach;
11. 47.82.Z Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzona na straganach i targowiskach;
12. 47.89.Z Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona na straganach i targowiskach;
13. 56.21.Z Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering);
14. 55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania;
15. 55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania;
16. 56.10.A Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne;
17. 56.10.B Ruchome placówki gastronomiczne;
18. 56.29.Z Pozostała usługowa działalność gastronomiczna;
19. 56.30.Z Przygotowywanie i podawanie napojów;
20. 59.11.Z Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych;
21. 59.12.Z Działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi;
22. 59.13.Z Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych;
23. 59.14.Z Działalność związana z projekcją filmów;
24. 59.20.Z Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych;
25. 73.11.Z Działalność agencji reklamowych;
26. 74.20.Z Działalność fotograficzna;
27. 77.21.Z Wypożyczenie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego;
28. 79.11.A Działalność agentów turystycznych;
29. 79.12.Z Działalność organizatorów turystyki;
30. 79.11.B Działalność pośredników turystycznych;
31. 79.90.A Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych;
32. 79.90.B Działalność w zakresie informacji turystycznej;
33. 79.90.C Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana;

34. 82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów;
35. 85.51.Z Pozaszkolne formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych;
36. 85.52.Z Pozaszkolne formy edukacji artystycznej;
37. 85.59.A Nauka języków obcych;
38. 85.59.B Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane;
39. 86.90.A Działalność fizjoterapeutyczna;
40. 86.90.D Działalność paramedyczna;
41. 90.01.Z Działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych - zespół muzyczny;
42. 90.02.Z Działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych;
43. 90.04.Z Działalność obiektów kulturalnych;
44. 91.02.Z Działalność muzeów;
45. 93.11.Z Działalność obiektów sportowych;
46. 93.12.Z Działalność klubów sportowych;
47. 93.13.Z Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej;
48. 93.19.Z Pozostała działalność związana ze sportem;
49. 93.21.Z Działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki;
50. 93.29.A Działalność pokojów zagadek, domów strachu, miejsc do tańczenia i w zakresie innych form rozrywki lub rekreacji organizowanych w pomieszczeniach lub w innych miejscach o zamkniętej przestrzeni;
51. 93.29.B Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana;
52. 93.29.Z Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna;
53. 96.01.Z Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich;
54. 96.04.Z Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej;

Lista działalności wykonywanych w ramach powyższych kodów PKD może każdorazowo ulec zmianie, rozszerzeniu lub zawężeniu, na podstawie odpowiedniej uchwały Rady Ministrów.

Kody PKD nie muszą być przeważającymi kodami działalności gospodarczej.

6.38. Na jaki dzień weryfikowane jest PKD przedsiębiorcy?

Warunkiem uzyskania pomocy w ramach Programu jest wykonywanie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej w zakresie jednego lub więcej kodów PKD wskazanych w Programie łącznie w trzech datach, tj. na dzień:

- (i) 31 grudnia 2019 r.,
- (ii) 1 listopada 2020 r. oraz
- (iii) złożenia wniosku o subwencję.

Warunek ten będzie spełniony także wówczas, jeśli w każdej z tych dat przedsiębiorca będzie prowadził działalność gospodarczą objętą innym kodem PKD (z listy określonej Programem).

Warunek dotyczący PKD uznaje się za spełniony również w sytuacji, gdy zmiana kodu PKD została zgłoszona przez przedsiębiorcę do właściwego rejestru nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia zmiany.

6.39. Czy z pomocy w ramach Tarczy Finansowej 2.0 może skorzystać przedsiębiorca, który nie prowadzi i nigdy nie prowadził działalności gospodarczej objętej kodami PKD dopuszczonymi Programem, ale ma wpisane w kodach PKD, ujawnionych w KRS/CEIDG, również kody wskazane w regulaminie Programu?

Nie. W § 1 ust. 7 lit. b) umowy subwencji finansowej przedsiębiorca składa oświadczenie w przedmiocie tego, że na dzień: (i) 31 grudnia 2019 r., (ii) 1 listopada 2020 r., oraz (iii) złożenia wniosku o udzielenie subwencji finansowej prowadził działalność gospodarczą w ramach kodów PKD zakwalifikowanych do Programu (wskazane w Regulaminie na poziomie podklasy).

Warunkiem udziału przedsiębiorcy w Programie jest: (i) posiadanie w KRS albo CEIDG (w zależności od formy prawnej przedsiębiorcy), w każdej z trzech dat wskazanych powyżej, ujawnionych kodów PKD, które zostały objęte Programem, przy czym na każdą z tych dat może być to inny kod PKD mieszczący się w puli kodów dopuszczonych do Programu, oraz (ii) faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej w ramach kodów PKD objętych Programem.

Poprzez faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD należy rozumieć sytuację, gdy:

- (i) przedsiębiorca w sposób ciągły podejmuje się zorganizowanych czynności zarobkowych w ramach przedmiotu działalności gospodarczej mieszczącej się w tych kodach PKD oraz
- (ii) przedsiębiorca osiąga z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD istotną część swoich przychodów.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca ujawnił w KRS albo CEIDG (w zależności od formy prawnej przedsiębiorcy), kod PKD na poziomie wyższym niż podklasa, który obejmuje swoim zakresem dopuszczone do Programu kody PKD na poziomie podklasy, warunek prowadzenia działalności gospodarczej w ramach kodów PKD wskazanych w Regulaminie uznaje się za spełniony, z zastrzeżeniem, że przedsiębiorca faktycznie prowadzi działalność w ramach dopuszczonych do Programu kodów PKD na poziomie podklasy.

Należy pamiętać, że oświadczenie, o którym mowa powyżej składane jest przez przedsiębiorcę pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, a w przypadku złożenia przez przedsiębiorcę nieprawdziwego oświadczenia, PFR będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej oraz żądania zwrotu udzielonej przedsiębiorcy subwencji finansowej.

6.40. Czy, aby skorzystać z Programu, działalność objęta kodami PKD wymienionymi w Programie musi być działalnością główną przedsiębiorcy?

Nie. Uwzględniane będą wszystkie kody ujawnione w CEIDG lub KRS. Na każdą z dat, na którą następuje badanie kodów PKD, przedsiębiorca może wykonywać działalność objętą innym kodem PKD, pod warunkiem, że znajduje się on na liście kodów PKD, które zostały dopuszczone Programem.

Poprzez wykonywanie działalności gospodarczej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD należy rozumieć sytuację, gdy: (i) przedsiębiorca w sposób ciągły podejmuje się zorganizowanych czynności zarobkowych w ramach przedmiotu działalności gospodarczej mieszczącej się w tych kodach PKD oraz (ii) przedsiębiorca osiąga z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD istotną część swoich przychodów.

Dla przykładu - poprzez istotną część przychodów w przypadku przedsiębiorców, którzy faktycznie wykonują działalność w ramach 5 kodów PKD, przy czym tylko jeden z tych kodów został uwzględniony w Programie, należałoby traktować osiągnięcie z działalności prowadzonej w ramach tego kodu co najmniej 30% z całych przychodów przedsiębiorcy.

6.41. Jakiego okresu dotyczy wymóg osiągnięcia przez przedsiębiorcę istotnej części przychodów (np. co najmniej 30%) dla spełnienia warunku prowadzenia działalności gospodarczej w ramach danego kodu PKD? Czy wymóg ten odnosi się do łącznych przychodów z działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorcę w ramach kodów PKD wskazanych w Regulaminie?

Przedsiębiorca powinien osiągać z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD istotną część swoich przychodów, np. co najmniej 30% całych przychodów przedsiębiorcy. Analiza tego, czy przedsiębiorca osiągał w ramach określonych kodów PKD istotną część swoich przychodów powinna dotyczyć przychodów z roku 2019. Wymóg ten odnosi się do łącznych przychodów z działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorcę w ramach kodów PKD wskazanych w Regulaminie.

6.42. Czy przy weryfikacji przez PFR spełnienia warunku osiągnięcia z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej przez beneficjenta we wskazanych w Regulaminie kodach PKD istotnej części przychodów, uwzględniane będą też przychody z działalności w ramach kodów PKD, które nie zostały wskazane we wniosku o subwencję?

Tak. Przychody uzyskane w ramach kodów PKD, które:

- nie zostały wskazane we wniosku o subwencję finansową, ale
- beneficjent miał je ujawnione w KRS/CEIDG na 31 grudnia 2019 r., 1 listopada 2020 r. oraz na dzień złożenia wniosku,

będą uwzględniane przy weryfikacji przez PFR spełnienia warunku osiągnięcia istotnej części przychodów z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej we wskazanych w Regulaminie kodach PKD.

Kod wpisywany przez beneficjenta we wniosku o udzielenie subwencji finansowej wskazywany jest wyłącznie na potrzeby statystyczne. W zakresie przedmiotu działalności prowadzonej przedsiębiorcą, kluczowe znaczenie ma oświadczenie składane w § 1 ust. 7 lit b) umowy subwencji finansowej.

6.43. Czy przedsiębiorca powinien złożyć wniosek o aneksowanie umowy subwencji finansowej, jeżeli we wniosku o subwencję finansową wpisał kod PKD, w ramach którego nie osiąga istotnej części przychodów z prowadzonej działalności gospodarczej? Chodzi o sytuację, gdy w terminie składania wniosku kod PKD, w ramach którego beneficjent osiąga istotną część przychodów, nie uprawniał jeszcze do ubiegania się o subwencję finansową.

Nie ma takiej konieczności o ile: (i) wśród kodów PKD przedsiębiorcy ujawnionych w KRS/CEIDG znajdują się kody PKD wskazane w Regulaminie oraz (ii) przedsiębiorca osiąga w ramach tych kodów istotną część swoich przychodów.

6.44. Co w praktyce oznacza postanowienie Regulaminu dotyczące PKD: „(i) powyższy warunek uznaje się za spełniony w sytuacji, gdy zmiana kodu PKD została zgłoszona przez Wnioskodawcę do właściwego rejestru nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia zmiany”?

Oznacza to, że w sytuacji, gdy na dzień weryfikacji posiadania określonego kodu PKD przedsiębiorca nie ma ujawnionego tego kodu w CEIDG/KRS, ale kod ten pojawił się w CEDIG/KRS w terminie 7 dni od dnia weryfikacji, to przedsiębiorca spełnił warunek dotyczący kodu PKD.

Przykładowo, jeżeli według stanu na 1 listopada 2020 r. przedsiębiorca nie miał żadnego kodu PKD z listy kodów dopuszczonych do Programu w CEIDG/KRS, ale w terminie do 8 listopada 2020 r. taki kod pojawił się w CEIDG/KRS, to przedsiębiorca spełnił warunek posiadania wymaganego kodu na 1 listopada 2020 r.

6.45. Czy lista działalności w ramach kodów PKD, warunkujących udział w Programie, może być zmieniona?

Lista działalności wykonywanych w ramach kodów PKD określonych w Programie może ulec zmianie, rozszerzeniu lub zawężeniu, na podstawie odpowiedniej uchwały Rady Ministrów.

6.46. Co stanie się, gdy w trakcie obowiązywania umowy subwencji finansowej przedsiębiorca zmieni rodzaj działalność na taki, który nie jest objęty kodem PKD dopuszczonym Programem? Czy ma to wpływ na realizację umowy?

Nie. Taka zmiana po stronie przedsiębiorcy w okresie obowiązywania zawartej umowy subwencji finansowej nie ma wpływu na jej realizację oraz nie stanowi przesłanki do zmiany statusu spełnienia bądź niespełniania warunków programowych.

Warunkiem uzyskania pomocy w ramach Programu jest wykonywanie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej w zakresie jednego lub więcej kodów PKD wskazanych w Programie wyłącznie w trzech datach, tj. na dzień:

- 31 grudnia 2019 r.,
- 1 listopada 2020 r. oraz
- złożenia wniosku o subwencję.

6.47. Czy otrzyma subwencję finansową przedsiębiorca, który prowadzi działalność gospodarczą uprawniającą do pomocy w ramach Programu, gdy w KRS ujawnione są jeszcze stare kody PKD sprzed 2007 roku?

Tak. Przedsiębiorca, który prowadzi działalność gospodarczą w ramach kodu PKD określonego zgodnie z numeracją kodów sprzed 2007 r. ma możliwość uzyskania subwencji finansowej, o ile odpowiednik starego kodu PKD znajduje się na liście kodów PKD dopuszczonych do Programu.

6.48. W jaki sposób są weryfikowane kody PKD dla spółki cywilnej?

Jeśli o subwencję finansową występuje spółka cywilna, kody jej działalności, które nie mogą być weryfikowane w CEIDG, są weryfikowane z kodami podanymi w rejestrze REGON.

W celu weryfikowania prawdziwości oświadczeń złożonych przez beneficjenta we wniosku, PFR może pozyskiwać informacje od osób trzecich i organów administracji, w tym m.in. od ZUS, Ministra Finansów oraz KAS.

6.49. Czy jeśli w KRS/CEIDG zamiast konkretnego symbolu kodu PKD (np. 55.10.Z) wskazano całą grupę (np. 55), to taki zapis kodu będzie kwalifikował przedsiębiorcę do ubiegania się o subwencję finansową?

W sytuacji, gdy przedsiębiorca ujawnił w KRS albo CEIDG (w zależności od formy prawnej przedsiębiorcy), kod PKD na poziomie wyższym niż podklasa, który obejmuje swoim zakresem dopuszczone do Programu kody PKD na poziomie podklasy, warunek prowadzenia działalności gospodarczej w ramach kodów PKD wskazanych w Regulaminie uznaje się za spełniony, z zastrzeżeniem, że przedsiębiorca faktycznie prowadzi działalność w ramach dopuszczonych do Programu kodów PKD na poziomie podklasy.

6.50. Czy subwencję finansową może otrzymać spółka, która prowadzi działalność gospodarczą objętą (jednym lub więcej) kodami PKD wymienionymi w Regulaminie, gdy kody te nie są ujawnione w KRS (wskazano je w umowie spółki)?

Nie. W Programie może wziąć udział wyłącznie przedsiębiorca, który (przy spełnieniu pozostałych warunków programowych) na dzień 31 grudnia 2019 r., na dzień 1 listopada 2020 r. oraz na dzień złożenia wniosku o subwencję finansową wykonywał działalność gospodarczą objętą (jednym lub więcej) kodami PKD wskazanymi w § 11 ust. 8 lit i Regulaminu. Wymieniony w Regulaminie kod PKD powinien być ujawniony w KRS/CEIDG.

6.51. Czy przy weryfikacji spełniania warunku spadku Przychodów należy porównywać poszczególne analogiczne miesiące roku 2020 i 2019 w wybranym okresie?

Nie, należy zsumować Przychody z poszczególnych miesięcy wybranego okresu 2020 roku (kwiecień – grudzień lub październik - grudzień) i porównać je ze zsumowanymi Przychodami z poszczególnych miesięcy analogicznego okresu w roku 2019 (kwiecień – grudzień lub październik - grudzień).

Dla przykładu, jeżeli przedsiębiorca nie odnotował żadnych Przychodów w kwietniu 2019 roku, nie wyklucza to możliwości wykazania spadku za okres od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r., pod warunkiem, że łączny spadek Przychodów za okres kwiecień - grudzień 2019 r. w porównaniu do okresu kwiecień - grudzień 2020 r. wynosił co najmniej 30%.

6.52. Przedsiębiorca prowadzi działalność w zakresie kilku kodów PKD uprawniających do wsparcia w ramach Programu. Prowadzi jedną księgowość. Czy, aby otrzymać subwencję finansową wystarczy spadek Przychodów z działalności objętej jednym z tych kodów – nawet, gdy pozostała działalność generuje zyski?

Nie. Aby otrzymać subwencję finansową przedsiębiorca musi spełnić warunki programowe. Należy do nich m.in. spadek Przychodów wnioskodawcy. Dotyczy to całej działalności gospodarczej wnioskodawcy, a nie tylko jej części objętej danym kodem PKD.

6.53. Czy na potrzeby weryfikacji statusu Mikrofirmy/MŚP należy uwzględnić zatrudnienie, przychody i sumę bilansową właściciela, lub spółek zależnych wnioskodawcy?

Określając status Mikrofirmy lub MŚP, wnioskodawca jest zobowiązany zweryfikować, czy zachodzą po jego stronie powiązania w ramach relacji łączących go z innymi przedsiębiorstwami (m.in. w ramach grup kapitałowych), które mogą mieć następujący charakter i w razie konieczności sumować dane dotyczące przedsiębiorstw z nim powiązanych w następujący sposób:

- i. w przypadku, gdy dane przedsiębiorstwo posiada Przedsiębiorstwa Powiązane – do jego danych w zakresie liczby pracowników oraz rocznego obrotu i sumy bilansowej dolicza się w całości dane Przedsiębiorstw Powiązanych;
- ii. w przypadku, gdy dane przedsiębiorstwo posiada Przedsiębiorstwa Partnerskie – do jego danych w zakresie liczby pracowników oraz rocznego obrotu i sumy bilansowej dolicza się

dane Przedsiębiorstw Partnerskich proporcjonalnie do procentowego udziału w kapitale lub prawach głosu (z tym że należy wziąć pod uwagę wyższy udział) - nie dotyczy to

- publicznych korporacji inwestycyjnych, spółek venture capital, osób fizycznych lub grupy osób fizycznych prowadzących regularną działalność inwestycyjną w oparciu o venture capital, które inwestują w firmy nienotowane na giełdzie (jako tzw. „anioły biznesu”), o ile całkowita kwota inwestycji tych inwestorów w jedno przedsiębiorstwo nie przekroczy 1,25 mln EUR,
- uczelni wyższych lub ośrodków badawczych nienastawionych na zysk,
- inwestorów instytucjonalnych, w tym funduszy rozwoju regionalnego,
- niezależnych władz lokalnych z rocznym budżetem poniżej 10 mln EUR oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 tys.

Wskazane wyżej powiązania mogą zachodzić również za pośrednictwem innych przedsiębiorstw, oraz osób fizycznych i ich grup, jeżeli prowadzą one swoją działalność lub część działalności na tym samym rynku właściwym lub rynkach pokrewnych.

Dane przedsiębiorstw, które podlegają sumowaniu należy ustalać na podstawie ksiąg rachunkowych lub danych pochodzących ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Szczegółowe informacje dotyczące ustalenia statusu przedsiębiorstwa znajdują się w załączniku I GBER.

6.54. Dane z jakiego okresu (lub którego dnia) są brane pod uwagę na potrzeby ustalenia statusu Mikrofirmy/MŚP?

Status Mikrofirmy/MŚP ustalany jest na 31 grudnia 2019 r., przy czym w przypadku braku Pracowników na ten dzień na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy można uwzględnić Pracowników zatrudnionych na dzień 31 lipca 2020 r. Oznacza to, że np. przedsiębiorca, który na 31 grudnia 2019 r. (a w przypadku braku Pracowników na ten dzień - na dzień 31 lipca 2020 r.) zatrudniał co najmniej 1 Pracownika oraz nie więcej niż 9 Pracowników (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz jego roczny obrót netto za 2019 rok lub suma bilansowa w 2019 roku nie przekracza kwoty 2 mln EUR, traktowany jest jako Mikrofirma, przy czym określenie statusu Mikrofirmy powinno uwzględniać także inne warunki określone w treści Regulaminu oraz Załączniku I do GBER. Powoduje to m.in., że na potrzeby ustalenia statusu Mikrofirmy/MŚP należy uwzględniać również dane tych przedsiębiorstw, z którymi zachodzą relacje powiązania lub partnerstwa.

6.55. Na jaki dzień należy zweryfikować, czy przedsiębiorca posiada Przedsiębiorstwa Powiązane?

Przedsiębiorca jest zobowiązany zweryfikować, czy zachodzą po jego stronie powiązania w ramach relacji łączących go z innymi przedsiębiorstwami (m.in. w ramach grup kapitałowych) przy określaniu swojego statusu (Mikrofirmy/MŚP). Powinien to zrobić zgodnie z postanowieniami Regulaminu (§ 11 ust. 3-7). Status przedsiębiorcy określa się na 31 grudnia 2019 r., a w przypadku braku jakiegokolwiek Pracownika na tę datę - na 31 lipca 2020 r.

Jeśli zatem przedsiębiorca nie miał przedsiębiorstw powiązanych lub partnerskich w dniu ustalania statusu przedsiębiorcy (31 grudnia 2019 r. albo 31 lipca 2020 r.), ale miał je w dniu składania wniosku o subwencję finansową, nie należy ich brać pod uwagę przy określaniu statusu Mikrofirmy/MŚP.

6.56. Czy w sytuacji, gdy spółka na 31 grudnia 2019 r. posiadała status Mikrofirmy, a następnie – jeszcze przed złożeniem wniosku o subwencję finansową - w związku z przejściem innej spółki wzrosła liczba jej Pracowników (np. do 20 osób), to wniosek o subwencję finansową powinna złożyć jako MŚP?

Jeżeli na dzień 31 grudnia 2019 r. (w przypadku braku Pracowników na ten dzień na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy można uwzględnić Pracowników zatrudnionych na dzień 31 lipca 2020 r.) przedsiębiorca posiadał status Mikrofirmy, ale na dzień złożenia wniosku – np. w związku z przejściem innej spółki – wzrosła liczba jego Pracowników (powyżej 9), to taki przedsiębiorca na potrzeby ustalenia wysokości subwencji finansowej będzie traktowany jako Mikrofirma.

6.57. Przedsiębiorca przy ustalaniu statusu (Mikrofirma/MŚP) nie uwzględnił swoich powiązań z innymi przedsiębiorcami, w związku z czym otrzymał subwencję jako Mikrofirma zamiast MŚP. Co powinien zrobić taki przedsiębiorca?

Przedsiębiorca powinien niezwłocznie poinformować PFR o wszelkich okolicznościach mających wpływ na realizację zobowiązań wynikających z umowy subwencji finansowej, w tym o sytuacji, o której mowa w pytaniu, za pośrednictwem banku, który pośredniczył w zawarciu umowy subwencji finansowej.

PFR ma prawo do wypowiedzenia umowy subwencji finansowej w każdym czasie w okresie jej obowiązywania w trybie natychmiastowym, bez zachowania jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia, m.in. w przypadku stwierdzenia, że którekolwiek oświadczenie, informacja lub dokument przedstawione bankowi lub PFR - w treści lub w związku z wnioskiem, odwołaniem lub umową subwencji finansowej - jest nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd.

6.58. Przedsiębiorca jest małym przedsiębiorcą na gruncie GBER (średnioroczne zatrudnienie 10 osób). Jednocześnie z uwagi na to, że na 31 grudnia 2019 r. zatrudniał tylko 7 Pracowników i jego suma bilansowa oraz obrót za 2019 r. nie przekroczyły 2 mln EUR, ma wątpliwości czy na gruncie Regulaminu nie powinien zostać zakwalifikowany jako Mikrofirma? Jak powinien ustalić swój status?

Zgodnie z definicją Mikrofirmy w rozumieniu Regulaminu, jest to przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawo Przedsiębiorców, który na 31 grudnia 2019 r. (w przypadku braku Pracowników na ten dzień na potrzeby ustalenia statusu przedsiębiorcy można uwzględnić Pracowników

zatrudnionych dzień 31 lipca 2020 r.), zatrudnia co najmniej 1 Pracownika oraz nie więcej niż 9 Pracowników (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy) oraz jego roczny obrót netto za 2019 r. lub suma bilansowa w 2019 r. nie przekracza kwoty 2 mln EUR, przy czym określenie statusu Mikrofirmy powinno uwzględniać inne warunki określone w treści Regulaminu oraz Załączniku I do GBER. Oznacza to, że w przypadku opisanym w pytaniu przedsiębiorca powinien wnioskować o subwencję finansową w ramach Programu jako Mikrofirma. Wynika to z tego, że przedsiębiorca ustalając swój status powinien dokonać tego z uwzględnieniem odpowiednich postanowień Regulaminu, które, w określonym zakresie, modyfikują sposób ustalania statusu określony na gruncie Załącznika I do GBER.

6.59. Czy z Programu może skorzystać przedsiębiorca, który zaczął prowadzić działalność po 1 stycznia 2020 r.?

Nie. W Programie może wziąć udział przedsiębiorca, który spełnia warunek prowadzenia działalności gospodarczej łącznie w obu datach, tj. na dzień: 31 grudnia 2019 r. oraz złożenia wniosku o udzielenie subwencji finansowej.

6.60. Czy przedsiębiorca, który zawiesił działalność po 31 grudnia 2019 r., a odwiesił przed złożeniem wniosku, może się starać o wsparcie w ramach Programu?

Co do zasady tak, przy czym należy zwrócić uwagę, że muszą być spełnione również inne przesłanki do udzielenia wsparcia w ramach Programu. Przy wsparciu dla Mikrofirm, zawieszenie działalności na dzień ustalenia liczby Osób Zatrudnionych na potrzeby wyliczenia poziomu subwencji finansowej może skutkować brakiem możliwości udzielenia subwencji (przedsiębiorca najprawdopodobniej nie zatrudniałby żadnych osób na dzień ustalania poziomu zatrudnienia).

6.61. Czy oddział spółki z o.o., realizując działalność mieszczącą się w grupie kodów PKD dopuszczonych Tarczą Finansową 2.0, będzie mógł otrzymać subwencję finansową?

Oddział spółki z o.o. nie spełnia warunku uznania za przedsiębiorcę w rozumieniu Tarczy Finansowej 2.0. Zgodnie z Programem przez przedsiębiorcę należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 Prawa przedsiębiorców.

6.62. Czy przedsiębiorca ubiegający się o subwencję finansową w ramach Tarczy Finansowej 2.0 może być w likwidacji, upadłości lub restrukturyzacji?

Nie. Warunkiem otrzymania subwencji finansowej jest aby na dzień składania wniosku przedsiębiorca: nie otworzył likwidacji na podstawie KSH, nie złożył wniosku o wykreślenie z CEIDG oraz aby wobec niego, na dzień składania wniosku, nie zostało otwarte: (i) postępowanie upadłościowe na podstawie Prawa Upadłościowego lub (ii) postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie Prawa Restrukturyzacyjnego.

Zawierając umowę subwencji finansowej, beneficjent oświadcza również, że na dzień złożenia wniosku - według jego najlepszej wiedzy - nie istnieją przesłanki do: złożenia wniosku w przedmiocie ogłoszenia upadłości ani złożenia wniosku w przedmiocie rozpoczęcia postępowania restrukturyzacyjnego beneficjenta.

6.63. Czy warunkiem wejścia do Programu jest odnotowanie przez przedsiębiorcę spadku Przychodów?

Jednym z warunków wejścia do Programu jest spadek Przychodów o min. 30%, w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19, w okresie:

- od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.
- lub
- od 1 października 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w porównaniu do okresu od 1 października 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.

Należy pamiętać, że w przypadku ubiegania się o subwencję finansową, gdy wymagane jest złożenie pliku JPK_V7M albo JPK_V7K do organu podatkowego, należy uczynić to z wyprzedzeniem umożliwiającym przeprosowanie danych przez ten organ i przekazanie danych do PFR (na co najmniej na 7 dni przed złożeniem wniosku).

6.64. Czy dane wprowadzane we wniosku o przyznanie pomocy są weryfikowane przez PFR?

Tak. Są weryfikowane na podstawie danych z rejestrów publicznych. Na tej podstawie podejmowana jest decyzja odnośnie przyznania subwencji. Dlatego niezwykle ważne jest, aby przedsiębiorca złożył odpowiednio wcześniej np. plik JPK_V7M albo JPK_V7K, aby uniknąć odrzucenia wniosku. Proces walidacji wniosków wymaga przetworzenia danych w rejestrach publicznych. Złożenie wniosku o subwencję wcześniej rodzi ryzyko jego odrzucenia przez PFR.

6.65. Czy korekta deklaracji VAT zwiększająca/zmniejszająca wartość sprzedaży, złożona po wydaniu decyzji o wsparciu, ma wpływ na tę decyzję?

Jeżeli korekta deklaracji VAT spowodowała, że przedsiębiorca, który wcześniej otrzymał decyzję negatywną, zaczął spełniać warunki do objęcia go Programem, to taki przedsiębiorca mógł złożyć nowy wniosek.

W przypadku korekty znacząco zwiększającej wartość sprzedaży, która powoduje, że beneficjent, który uzyskał wsparcie w ramach Programu, nie miałby do niego prawa lub uzyskałby wsparcie w niższej wysokości, przedsiębiorca może zostać zobowiązany do zwrotu całości/części kwoty otrzymanej subwencji. Tego typu sytuacje mogą podlegać ocenie PFR.

6.66. Czy przedsiębiorcy rozliczający się gotówkowo mogą skorzystać ze wsparcia z Tarczy Finansowej 2.0?

Nie ma w tym zakresie przeciwwskazań, jeżeli opisany sposób rozliczeń (płatności gotówkowe) jest sposobem przyjętym dla celów regulowania danego rodzaju należności w przedsiębiorstwie i w zakresie w jakim jest zgodny z odrębnymi przepisami (limity przewidziane dla płatności gotówkowych).

6.67. Czy jednym z warunków uzyskania pomocy w ramach Tarczy Finansowej 2.0 jest brak zaległości przedsiębiorcy w zapłacie podatków i składek na ubezpieczenia społeczne?

Tak, wymagany jest brak zaległości w opłacaniu podatków i składek na ubezpieczenia społeczne na 31 grudnia 2019 r. lub 31 grudnia 2020 r. lub na dzień składania wniosku.

Za zaległość nie uznaje się:

- (i) rozłożenia płatności podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne na raty lub jej odroczenia lub
- (ii) zalegania z płatnościami podatków i składek na ubezpieczenia społeczne nieprzekraczającego trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu Prawa Poczтового za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej lub
- (iii) złożenia wniosku do ZUS o brak płatności składek na ubezpieczenia społeczne w ramach tarcz antykryzysowych.

6.68. Czy każda zaległość dotycząca płatności podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne jest istotna dla możliwości ubiegania się o udzielenie wsparcia w ramach Programu?

Nie. Zaległość nieprzekraczająca trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu Prawa pocztowego za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej, tj. aktualnie – 8,70 zł, nie wpływa na możliwość ubiegania się o udzielenie wsparcia w ramach Programu.

6.69. Czy jeśli na dzień składania wniosku o subwencję przedsiębiorca zalegał z płatnością podatków (wcześniej nie miał takich zaległości), powodowało to nieprzyznanie mu subwencji?

Aby spełnić warunek niezalegania z płatnościami, wystarczy, aby wnioskodawca nie zalegał z płatnościami podatków i składek na ubezpieczenia społeczne na jedną z następujących dat: 31 grudnia 2019 r., 31 grudnia 2020 r. lub na dzień złożenia wniosku o subwencję. Ważne jest jednak, aby w danej dacie przedsiębiorca nie zalegał zarówno z płatnościami podatków, jak i składek na ubezpieczenia społeczne.

6.70. Czy warunek dotyczący braku zaległości w składkach na ubezpieczenia społeczne i podatków dotyczy wyłącznie spółki cywilnej jako podmiotu zatrudniającego pracowników i ubiegającego się o subwencję, czy obejmuje równocześnie wspólników spółki cywilnej w ramach ich indywidualnych działalności gospodarczych?

Warunek braku zaległości w składkach na ubezpieczenia społeczne i podatków dotyczy zarówno spółki cywilnej, jak również wspólników tej spółki.

6.71. Czy wniosek o subwencję można złożyć przez pełnomocnika? Jak wykazać uprawnienie do reprezentacji (jakie dokumenty złożyć) w przypadku wieloosobowej reprezentacji przedsiębiorcy?

Wniosek o subwencję musi zostać złożony przez osobę posiadającą umocowanie do reprezentowania przedsiębiorcy. W momencie składania wniosku konieczne jest dołączenie potwierdzenia umocowania osoby reprezentującej przedsiębiorcę. Potwierdzenie umocowania musi być załączone w formie elektronicznej w momencie wysyłania wniosku do PFR. Jeśli z odpisu KRS/wydruku z CEIDG nie wynika uprawnienie do samodzielnej reprezentacji przedsiębiorcy przez osobę składającą wniosek, niezbędne jest pełnomocnictwo.

Należy zwrócić uwagę, że pełnomocnictwo musi zostać podpisane za pomocą Kwalifikowanego Podpisu Elektronicznego (podpis powinien zostać zamieszczony wewnątrz pliku w formacie PadES, natomiast nie może być w formacie XadES).

Pełnomocnictwo powinno zostać udzielone w treści odpowiadającej dokumentowi znajdującemu się pod wskazaną ścieżką: https://pfrsa.pl/dam/serwis-korporacyjny-pfr/documents/tarcza-finansowa-pfr-20/Tarcza_finansowa_2.0_PFR_dla_MMSP_pełnomocnictwo.pdf. Pełnomocnictwo należy przekazać w formacie PDF.

Uwaga! Pełnomocnictwo musi być złożone w postaci wypełnionego i podpisanego pliku PDF dokumentu pełnomocnictwa, dostępnego pod powyższym linkiem lub pobranego ze strony banku lub bankowości elektronicznej. Dokumenty w postaci skanów, wydruków, kopii z innych programów nie będą uznawane przez PFR za prawidłowe.

6.72. Czy jeśli do reprezentowania spółki wpisanej do KRS konieczne jest współdziałanie dwóch osób, a wniosek jest składany przez jedną z nich, to czy na pełnomocnictwie powinny znaleźć się podpisy obydwu tych osób?

Jeśli spółka wpisana do KRS powinna być reprezentowana m.in. przez dwóch członków zarządu działających łącznie i jeden z tych członków zarządu składa wniosek o subwencję, to potrzebuje pełnomocnictwa udzielonego mu przez drugiego członka zarządu spółki.

6.73. Czy przedsiębiorca, który podczas wnioskowania o subwencję finansową dołączył w formie elektronicznej pełnomocnictwo, nie będzie już ponownie składał tego dokumentu w późniejszym terminie?

Jedynie w przypadku, gdy dokumenty lub dane przekazane przez beneficjenta przy składaniu wniosku o subwencję, poświadczające umocowanie osoby upoważnionej, będą zawierać błędy lub będą niekompletne, beneficjent będzie zobowiązany potwierdzić umocowanie osoby upoważnionej poprzez przedłożenie innych dokumentów wskazanych przez PFR, w tym oświadczenia retrospektywnego, w wyniku którego beneficjent potwierdzi fakt związania umową subwencji finansowej (z uwzględnieniem ewentualnych zmian wprowadzonych w wyniku złożonych odwołań).

6.74. Czy jeżeli MŚP nie miał Przychodów w styczniu 2019 r. m.in. wskutek tego, że nie prowadził wtedy działalności, to może otrzymać subwencję finansową?

Jeżeli przedsiębiorca nie odnotował żadnych przychodów w styczniu 2019 r. to nie wyklucza to możliwości uzyskania subwencji finansowej pod warunkiem, że łączny spadek Przychodów za okres styczeń-marzec 2019 r. w porównaniu do okresu styczeń-marzec 2021 r. wynosił co najmniej 30%.

6.75. Czy dla uzyskania wsparcia w ramach Programu ważne jest gdzie przedsiębiorca ma siedzibę i płaci podatki?

O subwencję finansową może ubiegać się tylko przedsiębiorca:

- (i) który posiada rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz
- (ii) którego Główny Beneficjent Rzeczywisty, w rozumieniu m.in. 2 ust. 2 pkt 1 Ustawy AML, nie posiada rezydencji podatkowej w tzw. „rajach podatkowych” w rozumieniu Konkluzji Rady UE w sprawie zrewidowanej listy państw nie współpracujących w celach podatkowych (2020/C 64/03, w wersji uwzględniającej zmiany ogłoszone 7 października 2020 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej C 331/3).

Odejście od tej zasady możliwe jest w sytuacji zobowiązania się beneficjenta Programu i/lub jego Głównego Beneficjenta Rzeczywistego do przeniesienia rezydencji podatkowej na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w terminie do 9 miesięcy od dnia udzielenia finansowania w ramach Programu.

Przedsiębiorca posiada rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego w przypadku posiadania statusu rezydenta dla celów podatkowych, zgodnie z prawem właściwym dla co najmniej jednego państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W przypadku Polski – przedsiębiorca zasadniczo spełnia warunek posiadania rezydencji podatkowej na terytorium Polski, jeśli:

- (i) w przypadku przedsiębiorcy będącego podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych – ma siedzibę lub jego faktyczny zarząd sprawowany jest na terytorium Polski, albo

- (ii) w przypadku przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną – (i) posiada na terytorium Polski centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych) lub (ii) przebywa na terytorium Polski dłużej niż 183 dni w roku podatkowym

– o ile odpowiednia umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania, której stroną jest Polska, nie stanowi inaczej.

Główny Beneficjent Rzeczywisty przedsiębiorcy nie posiada rezydencji podatkowej na terenie tzw. raju podatkowego, jeśli jego rezydencja podatkowa znajduje się na terytorium innej jurysdykcji niż Samoa Amerykańskie, Kajmany, Fidżi, Guam, Oman, Palau, Panama, Samoa, Seszele, Trynidad i Tobago, Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych lub Vanatu.

6.76. Czy warunek rezydencji podatkowej na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz nieposiadania rezydencji podatkowej w tzw. raju podatkowym odnosi się do beneficjenta rzeczywistego przedsiębiorcy, czy też do samego przedsiębiorcy?

Warunek rezydencji podatkowej na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego odnosi się wyłącznie do samego przedsiębiorcy. Natomiast warunek nieposiadania rezydencji podatkowej w tzw. raju podatkowym odnosi się wyłącznie do Głównego Beneficjenta Rzeczywistego danego przedsiębiorcy.

W celu ubiegania się o wsparcie w ramach Programu przedsiębiorca powinien posiadać rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego i jednocześnie jego Główny Beneficjent Rzeczywisty nie może posiadać rezydencji podatkowej na terenie tzw. raju podatkowego. Odejście od tej zasady możliwie jest w sytuacji zobowiązania się przedsiębiorcy i/lub Głównego Beneficjenta Rzeczywistego przedsiębiorcy do przeniesienia rezydencji podatkowej na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego w terminie do 9 miesięcy od dnia udzielenia subwencji finansowej w ramach Programu.

6.77. Jak zidentyfikować Głównego Beneficjenta Rzeczywistego przedsiębiorcy?

Identyfikacja Głównego Beneficjenta Rzeczywistego powinna zostać dokonana dwustopniowo, tj.:

- 1) w pierwszej kolejności – powinna zostać dokonana identyfikacja każdego beneficjenta rzeczywistego danego przedsiębiorcy w rozumieniu m.in. 2 ust. 2 pkt 1 Ustawy o AML, a następnie;
- 2) w drugiej kolejności – powinna zostać wśród nich dokonana identyfikacja Głównego Beneficjenta Rzeczywistego.

Identyfikacja beneficjenta rzeczywistego polega na ustaleniu wszystkich osób fizycznych:

- (1) które sprawują bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad przedsiębiorcą poprzez posiadane uprawnienia, które wynika z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez przedsiębiorcę lub
- (2) w imieniu których przedsiębiorca wnioskuje o wsparcie w ramach Programu.

Identyfikacja beneficjenta rzeczywistego może różnić się w zależności od formy prawnej danego przedsiębiorcy, m.in.:

- w przypadku przedsiębiorcy będącego spółką z o.o. lub niepubliczną spółką akcyjną – beneficjentem rzeczywistym będą wszystkie osoby fizyczne spełniające jeden z następujących warunków: (1) będące udziałowcem lub akcjonariuszem przedsiębiorcy, którym przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji przedsiębiorcy, (2) dysponujące więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym przedsiębiorcy, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, (3) sprawujące kontrolę nad przedsiębiorcą lub osobami prawnymi, którym łącznie przysługuje prawo własności więcej niż 25% ogólnej liczby udziałów lub akcji przedsiębiorcy, lub łącznie dysponującą więcej niż 25% ogólnej liczby głosów w organie przedsiębiorcy, także jako zastawnik albo użytkownik, lub na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, (4) sprawujące kontrolę nad przedsiębiorcą poprzez posiadanie w stosunku do niego uprawnień, o których mowa w m.in. 3 ust. 1 pkt 37 ustawy o rachunkowości, lub (5) jeśli nie można ustalić beneficjenta rzeczywistego w sposób o którym mowa w pkt (1)-(4) – zajmującą wyższe stanowisko kierownicze;
- w przypadku przedsiębiorcy będącego spółką osobową (spółką jawną, partnerską, komandytową lub komandytowo-akcyjną) lub spółką cywilną – beneficjentem rzeczywistym, co do zasady, będą wszyscy wspólnicy spółki (o ile będą to osoby fizyczne);
- w przypadku przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą – przyjmuje się, że taki przedsiębiorca jest jednocześnie beneficjentem rzeczywistym (o ile nie ma przesłanek lub okoliczności mogących wskazywać na fakt sprawowania kontroli nad nim przez inną osobę fizyczną);
- w przypadku przedsiębiorcy będącego spółką akcyjną (publiczną) – jego beneficjentem rzeczywistym będą osoby fizyczne uznawane za podmiot dominujący w stosunku do takiego beneficjenta (w rozumieniu m.in. 4 pkt 14 ustawy o ofercie publicznej) lub – jeśli podmiot dominujący nie jest osobą fizyczną – beneficjent rzeczywisty takiego podmiotu dominującego. Podmiotem dominującym jest podmiot w sytuacji, gdy: (1) posiada bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty większość głosów w organach beneficjenta, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub (2) jest uprawniony do powoływania lub odwoływania większości członków organów zarządzających lub nadzorczych beneficjenta, lub (3) więcej niż połowa członków zarządu podmiotu dominującego jest jednocześnie członkami zarządu, prokurentami lub osobami pełniącymi funkcje kierownicze beneficjenta bądź innego podmiotu pozostającego z tym beneficjentem w stosunku zależności.

Następnie ma miejsce identyfikacja Głównego Beneficjenta Rzeczywistego danego przedsiębiorcy.

Główny Beneficjent Rzeczywisty oznacza:

- (ii) jeżeli występuje jeden beneficjent rzeczywisty przedsiębiorcy – jedynego beneficjenta rzeczywistego, oraz
- (ii) jeżeli występuje więcej niż jeden beneficjent rzeczywisty przedsiębiorcy – beneficjenta rzeczywistego, który w ocenie PFR wywiera największy decydujący wpływ (albo beneficjentów rzeczywistych wywierających taki sam największy decydujący wpływ) na czynności lub działania podejmowane przez przedsiębiorcę (w tym na skutek posiadania większości głosów w organach przedsiębiorcy lub poprzez wpływ na ustalenie większości składu organów przedsiębiorcy) spośród wszystkich beneficjentów rzeczywistych danego przedsiębiorcy.

6.78. Czy istnieje możliwość ubiegania się o wsparcie w ramach Programu, jeżeli Główny Beneficjent Rzeczywisty przedsiębiorcy jest rezydentem podatkowym w tzw. „raju podatkowym”?

Tak, ale udzielenie wsparcia w ramach Programu będzie w takiej sytuacji uzależnione od zobowiązania się Głównego Beneficjenta Rzeczywistego danego przedsiębiorcy do przeniesienia rezydencji podatkowej na teren Europejskiego Obszaru Gospodarczego w terminie do 9 miesięcy od dnia udzielenia finansowania w ramach Programu.

6.79. Jakie kraje należy uznać za raje podatkowe?

Przez raje podatkowe należy rozumieć następujące jurysdykcje: Samoa Amerykańskie, Kajmany, Fidżi, Guam, Oman, Palau, Panama, Samoa, Seszele, Trynidad i Tobago, Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych oraz Vanatu.

6.80. Czy wystarczy, aby w firmie jedna osoba fizyczna z udziałami powyżej 25% była rezydentem odprowadzającym podatki w Polsce, czy wszystkie osoby posiadające powyżej 25% powinny być rezydentami?

Przedsiębiorca, aby skorzystać z rozwiązań przewidzianych w Tarczy Finansowej 2.0 nie musi posiadać rezydencji podatkowej w Polsce. Wystarczy, że posiada rezydencję podatkową na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego, jego działalność gospodarcza została zarejestrowana na terytorium RP w KRS albo CEIDG oraz jego Główny Beneficjent Rzeczywisty, w rozumieniu m.in. 2 ust. 2 pkt 1 Ustawy AML nie posiada rezydencji podatkowej w tzw. rajach podatkowych.

7. Składanie odwołań (pytania dot. etapu udzielania subwencji)

7.1. Kiedy i jak można składać odwołania od decyzji PFR?

Odwołania można składać do PFR za pośrednictwem banku, w którym został złożony wniosek o subwencję finansową – tak jak w przypadku Tarczy Finansowej 1.0 – wyłącznie elektronicznie, tj. za pośrednictwem bankowości elektronicznej. Różnica polega na tym, że można je składać nie tylko wtedy, gdy otrzymana kwota jest niższa niż wnioskowana, ale również wtedy, gdy przedsiębiorca

otrzymał całą wnioskowaną kwotę, ale z okoliczności wynika, że jego wniosek mógł opiewać na kwotę wyższą.

Przed złożeniem odwołania beneficjent powinien:

- wyjaśnić z odpowiednimi instytucjami (m.in. ZUS lub właściwym urzędem skarbowym) rozbieżności danych w rejestrach tych instytucji ze stanem deklarowanym we wniosku oraz
  - upewnić się, że odpowiednie dane zostały uaktualnione w odpowiednich rejestrach,
- ponieważ zaniechanie tych czynności może skutkować pozbawieniem beneficjenta prawa do, odpowiednio, uzyskania subwencji finansowej lub podwyższenia jej kwoty, na skutek wyczerpania trybu i ilości możliwych do złożenia odwołań.

Beneficjent może złożyć jedynie dwa odwołania. Odwołania można składać od 1 lutego 2021 r. do 31 marca 2021 r.

7.2. Czym jest odwołanie?

Odwołanie oznacza każdy zestaw oświadczeń wiedzy i woli (w tym, w szczególności, oświadczeń o upoważnieniu określonych podmiotów do przekazania informacji objętych odpowiednimi tajemnicami prawnie chronionymi) beneficjenta lub Osoby Upoważnionej inny niż wniosek o subwencję finansową, złożonych PFR, za pośrednictwem banku i z wykorzystaniem bankowości elektronicznej, w celu podwyższenia uprzednio przyznanej kwoty subwencji finansowej lub zmiany oświadczeń wskazanych w umowie w zakresie w jakim podlegają one zmianom, w sposób, w terminie i na warunkach określonych w Regulaminie.

Zmiana oświadczeń nie dotyczących zwiększenia wysokości subwencji finansowej możliwa jest wyłącznie z jednoczesną zmianą wysokości subwencji finansowej.

7.3. Czego może dotyczyć odwołanie?

W przypadku podjęcia przez PFR decyzji pozytywnej o przyznaniu beneficjentowi całej kwoty subwencji finansowej albo decyzji o przyznaniu subwencji finansowej w kwocie niższej niż wnioskowana, beneficjent może złożyć odwołanie od takiej decyzji, ubiegając się o wypłatę dodatkowej kwoty subwencji finansowej lub dokonując zmiany danych i oświadczeń, o których mowa poniżej, przy czym:

- a) proces weryfikacji danych i oświadczeń przy ubieganiu się o wypłatę dodatkowej kwoty subwencji finansowej na skutek odwołania przebiega co do zasady w sposób analogiczny jak przy weryfikacji wniosku przez bank i PFR;
- b) beneficjent może złożyć jedynie dwa odwołania od pierwotnej decyzji PFR odnoszącej się do wniosku o wypłatę subwencji finansowej, przy czym każde kolejne odwołanie będzie odrzucane przez PFR;
- c) przed złożeniem odwołania beneficjent powinien:
  - wyjaśnić z odpowiednimi instytucjami (m.in. ZUS lub właściwym urzędem skarbowym) rozbieżności danych w rejestrach tych instytucji ze stanem deklarowanym we wniosku oraz

- upewnić się, że odpowiednie dane zostały uaktualnione w odpowiednich rejestrach.

W odwołaniu beneficjent uprawniony jest do zmiany:

- a. wysokości wnioskowanej subwencji finansowej, przy czym zmiana może zostać dokonana wyłącznie poprzez zwiększenie już uzyskanej kwoty subwencji finansowej;
- b. numeru KRS beneficjenta (jeżeli dotyczy);
- c. formy prawnej przedsiębiorcy;
- d. nazwy beneficjenta lub jego firmy;
- e. adresu korespondencyjnego beneficjenta;
- f. oświadczenia w zakresie kodu PKD, w którym beneficjent prowadził działalność gospodarczą na dzień złożenia wniosku;
- g. adresu poczty elektronicznej beneficjenta;
- h. wielkości obrotu beneficjenta za rok 2019;
- i. wielkości sumy bilansowej beneficjenta za rok 2019;
- j. liczby Pracowników beneficjenta na 31 grudnia 2019 r. lub na 31 lipca 2020 r.;
- k. oświadczenia beneficjenta w zakresie posiadania Przedsiębiorstw Powiązanych lub Przedsiębiorstw Partnerskich, których dane finansowe lub dane dotyczące zatrudnienia wpływają na status beneficjenta;
- l. oświadczenia w przedmiocie rezydencji podatkowej beneficjenta oraz beneficjenta rzeczywistego;
- m. oświadczenia w zakresie sposobu klasyfikacji beneficjenta zgodnie z załącznikiem I do GBER;
- n. 7-cyfrowego identyfikatora TERC, będącego częścią rejestru TERYT (Krajowy rejestr urzędowy podziału terytorialnego kraju) w odniesieniu do gminy, na terenie której przedsiębiorca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania;
- o. formy prawnej na potrzeby zgłoszenia informacji o udzielonej pomocy publicznej do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- p. okresu spadku Przychodów oraz wysokości Przychodów;
- q. liczby Osób Zatrudnionych na 30 września 2020 r. oraz
- r. oświadczenia dotyczącego Osoby Upoważnionej oraz danych dotyczących Osoby Upoważnionej.

Zmiana oświadczeń nie dotyczących zwiększenia wysokości subwencji finansowej możliwa jest wyłącznie z jednoczesną zmianą wysokości subwencji finansowej.

Należy także pamiętać, że każde odwołanie:

- może zostać złożone nie wcześniej niż 1 lutego 2021 r., jednak nie później niż do 31 marca 2021 r.;
- musi zostać złożone w tym samym banku, w którym składany był wniosek;
- musi zawierać numer umowy subwencji finansowej wygenerowany przez bank dla beneficjenta podczas przyjmowania wniosku oraz

- musi zawierać wszystkie oświadczenia, które są wymagane dla złożenia wniosku, także w przypadku, gdy odwołanie składa ta sama Osoba Upoważniona, która złożyła wniosek;
- odwołanie może zostać złożone przez inną Osobą Upoważnioną niż Osoba Upoważniona, która złożyła wniosek.

7.4. Ile razy można się odwoływać?

Beneficjent może złożyć jedynie dwa odwołania od pierwotnej decyzji PFR odnoszącej się do wniosku o wypłatę subwencji finansowej, przy czym każde kolejne odwołanie będzie odrzucane przez PFR bez rozpatrzenia.

7.5. Kiedy odwołanie nie przysługuje?

Odwołanie nie przysługuje:

- od decyzji PFR odmawiającej przyznania subwencji finansowej w całości (w takim przypadku beneficjent powinien złożyć nowy wniosek) oraz
- dopóki PFR nie rozpozna wniosku lub pierwszego odwołania.

7.6. Czy nowy wniosek o subwencję finansową trzeba złożyć w tym samym banku, w którym był składany pierwszy wniosek w ramach Programu?

Tak. W przypadku podjęcia przez PFR decyzji o odmowie wypłaty subwencji finansowej w całości, umowa subwencji finansowej zawarta pomiędzy PFR i beneficjentem wygasa, a beneficjent może złożyć nowy wniosek jedynie za pośrednictwem tego samego banku, za pośrednictwem którego złożył pierwotny wniosek.

Wniosek złożony za pośrednictwem innego banku niż ten, za pośrednictwem którego beneficjent złożył pierwotny wniosek, podlega odrzuceniu bez rozpatrzenia.

7.7. Czy odwołanie musi złożyć ta sama osoba, która składała wniosek o subwencję finansową?

Nie. Odwołanie może zostać złożone przez inną Osobą Upoważnioną niż Osoba Upoważniona, która złożyła wniosek.

7.8. Jaką decyzję może podjąć PFR po rozpatrzeniu odwołania przedsiębiorcy?

Po rozpatrzeniu odwołania PFR podejmie jedną z następujących decyzji, której treść zostanie udostępniona beneficjentowi za pośrednictwem bankowości elektronicznej:

- decyzję pozytywną o przyznaniu beneficjentowi dodatkowej kwoty subwencji finansowej w pełnej wysokości wskazanej w odwołaniu oraz zmianie danych lub oświadczeń wskazanych w umowie subwencji finansowej (o ile beneficjent wnosił w odwołaniu o zmianę danych lub oświadczeń);
- decyzję pozytywną o przyznaniu beneficjentowi dodatkowej kwoty subwencji finansowej, jednak w kwocie niższej niż kwota wskazana w odwołaniu oraz zmianie danych lub

oświadczeń wskazanych w umowie subwencji finansowej (o ile beneficjent wnosił w odwołaniu o zmianę danych lub oświadczeń);

- c) decyzję negatywną o odmowie przyznania dodatkowej kwoty subwencji finansowej oraz odmowie zmiany danych lub oświadczeń wskazanych w umowie subwencji finansowej (o ile beneficjent wnosił w odwołaniu o zmianę danych lub oświadczeń).

7.9. Kiedy PFR może pozostawić odwołanie albo ponowny wniosek bez rozpatrzenia?

PFR ma prawo pozostawić bez rozpatrzenia:

- a) odwołanie – w przypadku, gdy beneficjent wyczerpał proces odwoławczy, w szczególności złożył już dwukrotnie odwołanie dotyczące danego wniosku oraz
- b) ponowny wniosek:
  - o tożsamej treści co wniosek, co do którego PFR podjął uprzednio decyzję o odmowie wypłaty subwencji finansowej w całości albo
  - jeśli beneficjent zawarł już umowę subwencji finansowej i/lub uzyskał subwencję finansową na podstawie wcześniejszego wniosku.